

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI SANAT DALI

**KADIN VÜCUT TİPİ ÖZELLİKLERİ VE GİYSİ
SEÇİMLERİ ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Sinem VATANDAŞ

İSTANBUL, 2015

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEKSTİL VE MODA TASARIMI ANASANAT DALI
TEKSTİL VE MODA TASARIMI SANAT DALI

**KADIN VÜCUT TİPİ ÖZELLİKLERİ VE GİYSİ
SEÇİMLERİ ANALİZİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Sinem VATANDAŞ

Öğrenci No:

120783001

Danışman:

Doç. Dr. Fatma Engin Alpat

İSTANBUL, 2015

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kadın Vücut Tipi Özellikleri ve Giysi Seçimleri Analizi” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 14/ 04/ 2015

Sinem VATANDAŞ

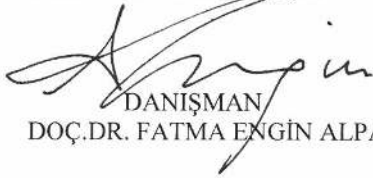

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

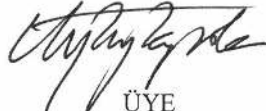
16.04.2015.

Enstitümüz **Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat** dalı **Tekstil ve Moda Tasarımı programı** yüksek lisans öğrencilerinden **120783001** numaralı **Sinem VATANDAŞ**'ın "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Kadın Vücut Tipi Özellikleri ve Giysi Seçimleri Analizi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 07.04.2015 tarih ve 2015/14 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (6a.) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Kabul veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
DOÇ.DR. FATMA ENGİN ALPAT

ÜYE
PROF. DR. HAMDİ ÜNAL

ÜYE
YRD. DOÇ. DR. AYTÜL PAPILA

TEŐEKKÖR

Kadın Vücut Tiplerinin Özellikleri ve Vücut Tiplerine Uygun Giysi Seçimleri Analizi konulu tez çalışmamda yardım ve desteklerini esirgemeyen danışman hocam Sayın Doç. Dr. Fatma Engin ALPAT'a, araştırmanın kavramsal içeriğinde bana yol gösteren Sayın Yrd. Doç. Dr. Aytül PAPILA'ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Araştırmanın kaynak tarama ve ingilizce çeviri kısmında kuzenim Selim VATANDAŞ'a, görsel sunum ve teknik düzenlemelerde yardımcı olan kuzenim Selin VATANDAŞ'a ve her zaman bana destek olan değerli aileme teşekkür ederim.

SİNEM VATANDAŞ

Adı ve Soyadı : Sinem Vatandaş
Danışmanı : Doç. Dr. Fatma Engin Alpat
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2015
Alanı : Tekstil ve Moda Tasarımı
Anahtar Kelimeler : Kadın Modası, Vücut Tipi, Giysi Seçimi

ÖZ

KADIN VÜCUT TİPİ ÖZELLİKLERİ VE GİYSİ SEÇİMLERİ ANALİZİ

Bu çalışma, kadın vücut tipleri ve bu vücut tiplerine ilişkin en uygun giysi seçimlerini ele almaktadır. Bu amaçla çalışmanın ilk bölümünde giyimi etkileyen temel faktörler kavramsal bir çerçevede açıklanmıştır. İkinci bölümde ise giysi tasarımlarını şekillendiren elemanlar olan renk, çizgi, doku ve desenlerin vücut tipine ve göz yanılmasına olan etkileri incelenmiştir. Üçüncü bölümde, vücut şekilleri simetrik ve asimetrik açıdan sınıflandırılmış ve bu çerçevede kadınların giysi kalıplarının vücut tiplerine uygun biçimlendirilmesi örneklendirilmiştir. Çalışma, kadınların beden tiplerine ilişkin farkındalıkları ve bu doğrultuda tercih ettikleri giysi seçimlerine odaklanmaktadır.

Name and Surname : Sinem Vatandaş
Supervisor : Assoc. Prof. Fatma Engin Alpat
Dagre and Date : Master, 2015
Major : Textile And Fashion Design
Key words : Women's Fashion, Body Type, Clothing Selection

ABSTRACT

WOMEN'S BODY TYPE CHARACTERISTICS AND CLOTHING SELECTIONS ANALYSIS

This thesis analyses women's body types and choosing proper wearing for themselves. For that purpose, it is explained that major factors of designing clothes in the first cheapter, Secondly, It is analyzed that effect of colours, lines, textures and patterns which is main components of clothing designs, to the illusion of body. In the third part, body tips are being categorized symmetrically and asymmetrically. In this context, it is exemplified properly forming of women's clothes patterns according to body types. The study focuses on women's awaring of own body types and clothing choices in this direction.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZ

ABSTRACT

TABLolar LİSTESİ	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GIYİM KAVRAMI VE GIYİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. GIYİM KAVRAMI.....	3
1.1. Giyimi Etkileyen Demografik Faktörler.....	6
1.1.1. Giysi Seçiminde Cinsiyet Faktörü.....	6
1.1.2. Kadın Giysi Seçiminde Yaş Faktörü.....	6
1.1.3. Kadın Giysi Seçiminde Yerleşim Yeri ve İklimin Etkileri.....	7
1.2. Giyimi Etkileyen Ekonomik Faktörler.....	8
1.3. Giyimi Etkileyen Sosyolojik Faktörler.....	8
1.3.1. Kültürün Giyimdeki Yeri.....	8
1.3.2. Sosyal Çevrenin Kadın Giyimindeki Etkisi.....	10
1.3.3. Kadının Sosyal Statüsünün Giysi Seçimindeki Önemi.....	11
1.4. Giyimi Etkileyen Diğer Faktörler.....	12
1.4.1. Modanın Giyime Olan Etkileri.....	12
1.4.2. Vücut Yapısının Giyime Olan Etkileri.....	14
1.5. Giyimin Psikolojik İşlevleri ve İnsanların Süslenme İhtiyacı.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

GIYSİ TASARIMI ÖĞELERİNİN KADIN BEDEN TİPLERİNE GÖRE GIYSİ SEÇİMİNDEKİ ÖNEMİ

2. GIYSİ TASARIMI	18
2.1. Giysi Seçiminde Renklerin Etkisi.....	19
2.1.1. Renklerin Giysi Kullanımındaki Etkileri.....	20
2.2. Giysi Seçiminde Çizgilerin Etkileri.....	24
2.2.1. Çizgi Türleri.....	25
2.2.1.1. Dikey Çizgi.....	25
2.2.1.2. Yatay Çizgi.....	25
2.2.1.3. Çapraz Çizgi.....	25
2.2.2. Çizginin Tasarım Etkileri.....	26

2.2.3.Çizgilerin Giysilerde Kullanımı ve Yaratıcı Yanılsamalar.....	26
2.3. Giysi Seçiminde Dokuların Etkileri.....	29
2.4. Giysi Seçiminde Desenlerin Etkileri	31
2.4.1.Desenlerin Görsel Etkileri.....	31
2.4.2. Desenlerin Fiziksel Etkileri.....	32
2.4.3.Desenlerin Psikolojik Etkileri.....	33
2.4.1. Desen Seçiminin Giysi İle İlgili Etkileşimleri.....	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KADINLARIN BEDEN TİPLERİ VE BEDEN TİPLERİNE UYGUN GIYSİ FORMLARI.....47

3.1.Vücut Şekillerinin Sınıflandırılması.....	48
3.1.1. Simetrik Kadın Bedeni Biçimleri.....	48
3.1.2. Asimetrik Kadın Bedeni Biçimleri.....	52
3.2. Kadın Vücut Tiplerinin Özellikleri.....	55
3.2.1. Vücut Tipleri.....	57
3.2.1.1. İdeal Kadın Vücut Tipi.....	58
3.2.1.2. Üçgen Kadın Vücut Tipi.....	59
3.2.1.3. Ters Üçgen Kadın Vücut Tipi.....	60
3.2.1.4. Dikdörtgen Kadın Vücut Tipi.....	61
3.2.1.5. Kum Saati Kadın Vücut Tipi.....	62
3.2.1.6. Elmas Kadın Vücut Tipi.....	63
3.2.1.7. Silindir Kadın Vücut Tipi.....	64
3.2.1.8. Oval-Yuvarlak Kadın Vücut Tipi.....	65
3.3. Kadın Vücut Tiplerine Uygun Giysi Seçimi.....	66
3.4. Kadın Giyiminde Estetik.....	86
3.5. Giysilerde Şekil ve Biçim.....	92
3.5.1. Boyun Hatları.....	95
3.5.2. Elbiseler.....	96
3.5.3. Bluz ve Gömlekler.....	98
3.5.4. Etekler.....	98
3.5.5. Pantolon ve Diğer Çift Paçalı Giysiler.....	100
3.5.6. Dış Giysiler.....	101
3.5.7. Farklı Tarzlar.....	101
SONUÇ	102
KAYNAKÇA.....	106

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1. Tamamlayıcı (Zıt) Renkler ve Kullanımı	20
Tablo 2. Monokromatik Renkler.....	21
Tablo 3. Günümüzde İdeal Kadın - Erkek Vücut Şekilleri.....	49
Tablo 4. Kadın Bedeninde Vücut Ölçü Standartları ve Sapmaları.....	50
Tablo 5. İdeal Bir İnsan Bedeninin Dört Eş Parçaya Ayrılışı.....	50

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No:

Şekil 1. Monokromatik (Tekdüze) Renk Kullanımı	21
Şekil 2. Renk Değişikliği Efektinin Kullanımı.....	22
Şekil 3. Kontrast Renk Efektinin Kullanımı.....	23
Şekil 4. Renk Geçiş Efektinin Kullanımı.....	23
Şekil 5. Renkte Vurgu Efektinin Kullanımı.....	24
Şekil 6. Yatay ve Dikey Çizginin Görsel Efektini	25
Şekil 7. Dikey Çizginin Giyside Kullanımı	27
Şekil 8. Yatay Çizginin Yanlış Kullanımı	28
Şekil 9. Çapraz Çizginin Kullanımı	28
Şekil 10. Giyimde Kürk Kullanımı.....	30
Şekil 11. Geometrik Desen- Optik Kullanımı.....	34
Şekil 12. İskoç Ekose Deseni.....	35
Şekil 13. Ekosenin Yanlış Kullanımı.....	36
Şekil 14. Flamenko Dansçısı.....	37
Şekil 15. Moda İkonu “Christian Dior” Tasarımı.....	38
Şekil 16. Amerikalı Komedyen Film Yıldızı, Dönem İkonu “Lucille Ball”	38
Şekil 17. Amerikalı Film Yıldızı “Elizabeth Taylor”	38
Şekil 18. Amerikalı Film Yıldızı ve Pop İkonu “Marilyn Monroe”	38
Şekil 19. Puantiyenin Yanlış Kullanımı.....	39
Şekil 20. Hayvan Deseninin Yanlış Kullanımı.....	39
Şekil 21. Dijital Hayvan Deseni Kullanımı.....	40
Şekil 22. Hayvan Deseninin Doğru Kullanımı(leopar).....	41
Şekil 23. Hayvan Deseninin Doğru Kullanımı(zebra).....	41
Şekil 24. Şal Deseni.....	42
Şekil 25. Şal Desenin Yanlış Kullanımı.....	43
Şekil 26. Şal Desenin Doğru Kullanımı.....	43
Şekil 27. Patiska (Çıtır) Desen.....	44
Şekil 28. Pano Desen.....	45
Şekil 29. Asimetrik Beden Duruşları	52
Şekil 30. The Bathers	54

Şekil 31. Twiggy	54
Şekil 32. Marilyn Monroe.....	56
Şekil 33. Vücut Tipleri	57
Şekil 34. İdeal Vücut Tipi	58
Şekil 35. Üçgen Vücut Tipi	59
Şekil 36. Ters Üçgen Vücut Tipi	60
Şekil 37. Dikdörtgen Vücut Tipi	61
Şekil 38. Kum Saati Vücut Tipi	62
Şekil 39. Elmas Vücut Tipi	63
Şekil 40. Silindir Vücut Tipi	64
Şekil 41. Oval- Yuvarlak Vücut Tipi.....	65
Şekil 42. Üçgen Vücutta Denge Noktaları.....	67
Şekil 43. Üçgen Vücut Tipine Sahip Ünlüler	68
Şekil 44 a. Prenses Kup Kesimli Elbiselerin Doğru Kullanımı	69
Şekil 44 b. Prenses Kup Kesimli Elbiselerin Yanlış Kullanımı.....	69
Şekil 45. Üçgen Vücut Giyim Tarzları	70
Şekil 46. Ters Üçgen Vücutta Denge Noktaları	71
Şekil 47. Ters Üçgen Vücut Giyim Tarzları	72
Şekil 48. Dikdörtgen Vücutta Denge Noktaları	73
Şekil 49. Kate Hudson	74
Şekil 50. Dikdörtgen Vücut Giyim Tarzları	74
Şekil 51. Dikdörtgen Vücut Tipi Giyim Tarzları	75
Şekil 52. Salma Hayek	76
Şekil 53. Halle Berry	77
Şekil 54. Scarlett Johansson	78
Şekil 55. Kum Saati Vücutta Denge Noktaları	79
Şekil 56. Kum Saati Vücut Tipi Giyim Tarzları	80
Şekil 57. Elmas Vücutta Denge Noktaları	80
Şekil 58. Elmas Vücut Tipi Giyim Tarzları	81
Şekil 59. Elmas Vücut Tipi Giyim Tarzları.....	82
Şekil 60. Silindir Vücut Tipi Giyim Tarzları	82
Şekil 61. Silindir Vücut Tipi Denge Noktaları	83

Şekil 62. Oval Vücut Tipi Denge Noktaları	84
Şekil 63. Oval Vücut Tipi Giyim Tarzları	85
Şekil 64. Aynı Tarz Giysinin Sekiz Farklı Figürde, Sekiz Farklı Görüntüsü.....	86
Şekil 65. Poggendorf İllüzyonu.....	86
Şekil 66. Müller Lyer İllüzyonu.....	87
Şekil 67. Sander İllüzyonu.....	87
Şekil 68. Üst Üste Kapama.....	88
Şekil 69. Zollner İllüzyonu.....	88
Şekil 70. Hering İllüzyonu.....	89
Şekil 71. Tersinir Vazo İllüzyonu.....	89
Şekil 72. Ebbinghaus (Titchener) illüzyonu.....	90
Şekil 73. Rembrant van Rijn (1660). “Deve Kuşu Tüylü Bayan Tablosu.”.....	91
Şekil 74. Aydınlatma İllüzyonu.....	91
Şekil 75. İki Boyutlu Formlar ile Oluşturulan Üç Boyutlu Şekiller.....	92
Şekil 76. Üç Boyutlu Formlar	93
Şekil 77. Üç Boyutlu Formlar İle İki Boyutlu Şekiller.....	94
Şekil 78. Kısa Omuz Eklemleri	95
Şekil 79. Reglan Kol	96
Şekil 80. Boyun Hatları	96
Şekil 81. Elbiseler	97
Şekil 82. Bluz ve Gömlekler.....	98
Şekil 83. Etekler.....	99

GİRİŞ

Giyim, insanlığın ihtiyaç duyduğu temel maddelerden biri olmuş, insanlık tarih boyunca vücudunu çevresel etmenlerden korumak ve örtünmek için giysileri bir araç olarak kullanmıştır. Tarih öncesi dönemlerde giysiler için kullanılan temel malzemeler hayvan postları ve bitki lifleri gibi maddeler olmuş, insanlığın yerleşik düzene geçmesi ile birlikte basit kumaş üretimleri gürülmeye başlanmıştır. Sanayi devrimi ve makinalaşma ile birlikte tekstil bir sektör olarak ortaya çıkmış ve giyim temel ihtiyaç olan korunma ve örtünme aracı olmaktan öte, insanın estetik kaygılarını da içerdiği kimliksel ve tanıtısal ifade biçimi haline gelmiştir. Estetik kaygıların giyim dünyasını şekillendiren bir faktör olarak var olduğu dünyamızda moda kavramı da insanların bu ihtiyacına cevap veren ürünler ortaya koymaya çalışmıştır.

Giysi hem özsel hem de uygulama boyutuyla ortaya çıkan, kimliksel bir kendini ifade aracıdır. Dolayısıyla, sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan hızlı giysi tüketimi, kişilerin üzerinde bir etki gücü ve uyum baskısı ortaya çıkarmıştır. İnsanların temel ihtiyacı olmaktan, estetik kaygıya dönüşen giyim ve moda; karar vermeyi etkileyen faktörlerin ve beden estetiğine olan manipülasyonların çoğalmasıyla bir tartışma alanını ortaya çıkarmıştır. Hangi beden tipinin, etkilendiği kültür içinde belirli şartlar altında ne çeşit giysiler giyebileceğine ve sağladığı uyuma ilişkin korelasyon bu tezin temel konusu olmuştur. Fakat tezde temel faktör karar alma mekanizmasının merkezinde olan bireyin, beden özelliklerinin giysiye olan uyumuna ilişkin farkındalığıdır.

Bu çerçevede kişinin giysi seçimindeki, kasıtlı yahut kasıtsız, karar alma faktörlerini temellendirmek amacıyla ilk bölümde giyimin kavramsal çerçevesi ve kökeni ele alınmıştır. Bu bağlamda giyimi etkileyen demografik, ekonomik, sosyolojik, psikolojik ve bedensel faktörlere kadınsal bir cinsiyeti (*gender*) sınırlamaya giderek değinilmiştir. İnsan vücut farklılıkları, giysi seçimindeki tercihindeki bireysel farklılıkların öneminde bir değişken olarak irdelenmiştir.

“Giysi Tasarımı Öğelerinin Giysi Seçimindeki Önemi” başlıklı ikinci bölümde ise modernleşme ve üretimin faktörlerinin gelişmesi ile birlikte hızlanan giysi üretim sürecinde tasarımı etkileyen ve doğrudan estetiğe vurgu yapan faktörler ele

alınmıştır. Giysi seçiminde tasarım öğeleri olarak renk, çizgi, doku ve desen seçiminin vücut tipine olan uygunluğu görsel ağırlıklı örneklendirmelerle analiz edilmiştir.

Üçüncü bölümde ise kadın bedeni ile giysi kullanımı ilişkisi ele alınmıştır. Bu çerçevede kadın beden şekillleri bağlamında hangi model giysilerin tercih sebebi olması gerektiğine değinilmiştir. Model seçiminde zevk faktörü göz ardı edilmiştir. Tezin odak noktası olan vücut tipine uygun giysi seçimi farklı vücut tiplerinin tanınması ile mümkündür. Vücut tiplerinin özellikleri ve bu özellikleri doğrultusunda yapılacak doğru giysi seçimleri, kamuflaj teknikleri, yaratıcı yanılsamalar ve vurgu incelikleri ele alınmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİYİM KAVRAMI VE GİYİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. GİYİM KAVRAMI

Giyim; insan vücudunu dış etkilere koruyan toplumsal ve sanatsal olaylardan etkilenen, insan vücuduna göre şekil alan giysilerin tümü olarak açıklanmaktadır.¹

Kılık kıyafet konusu insanlık tarihi kadar eskidir. Zira çıplak doğan ve tek giyinen varlık insandır. İnsanların elbiseleri bir anlamda onların içine girip oturdukları ilk evi olarak sayılmaktadır. İlk çağlarda insanlar sadece kar, yağmur, soğuk, sıcak gibi tabiatın değişik etkilerinden korunmak için üzerlerini örterlerdi. Toplamların zenginleşme sürecinde ise örtünmek için giyim, keyifli yaşamak veya toplumdaki sosyal statüyü belirlemek için giyinme sürecine dönüştü.²

Giyim şüphesiz ki insan vücuduna göre şekil almaktadır. Çünkü her giysi her vücutta farklı bir görünüm sağlamaktadır. İnsanın duruşu, vücut yapısı, yaşı vb. etkenler tercih edilen giysinin her bireyde farklı anlamlar kazanmasına sebep olmaktadır.

İnsanın psikolojik durumu giysi tercihlerinde önemli derecede etkili olmaktadır. İnsan inançlar ve değerler ile yaşamaktadır. Yaşam ise toplumsal bir meseledir. Dolayısıyla insan ilişkilerinde en önemli görsel ifade giyimdir. Giyim bazen önyargılara neden olsa da, genel anlamda bireyler hakkında fikir vermektedir.

Giyim insanı sadece dış etkilere korumaz. Aynı zamanda giyim süslenme ihtiyacıyla birlikte farklı arayışlara giren insanlar için bir sanatsal ifadeye dönüşmüştür. Dünya var olduğundan beri üç temel ihtiyaçtan biri olan giyim ihtiyacı değişmemiştir.

Türk Halk Kültür Kökeni isimli kitabında Burhan Oğuz'un giyinmenin kökeni hakkındaki açıklaması şöyledir.“ Genel olarak kabul edildiği gibi Homo Sapiens (insan), hayvanlara kıyasla, “tüysüz” idi ve ilk olarak dünyanın sıcak bölgelerinde

¹ Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedi, 8. Cilt, s.857.

² A. Tahir Gürsoy, *Dünden Bugüne Giyim Kültürü ve Moda*, Erk N. (Ed.), Mithat Giyim Yay., İstanbul, Temmuz 2004, 46.

ayağa kalkmıştı ve onun giysisi, boyun kalça ve daha başka yerlerde, üzerinde nazarlıklar, süsler ya da faydalı nesnelerin bağlı oldukları halka ve kemerlerden gelmiş olmalıydı. Böyle bir “tropikal giysiden omuzları, beli, cinsi uzuvları ve kalçaları hafifçe örten ve nihai şeklini pelerin ve etekte bulan bir giysi gelişmesi vaki olmuş olmalıydı.”³

Giyim ve giyim etrafında oluşan söylemlerde meydana gelen değişimler, kamusal alanda kendini farklı biçimlerde sunan farklı toplumsal gruplar arasındaki ilişkiler ve gerilimlerdeki değişimi gösterir.⁴

Günümüzde birey ve aile için giyim düzenlenmesi artık sadece günlük elbise temini ve üstün kaliteli kumaşlardan elbise yapımı değildir. Ailedeki bütün bireylerin iyi ve gereğine göre giyinmeleri, gerçekten zor ve karmaşık bir sorun olmuştur. Bu zor ve karmaşık sorunların çözümünde başarı sağlayabilmek için, bazı bilgileri göz önünde bulundurmamız gerekmektedir. Örneğin;

- Yaşanılan toplum içinde, doğru giyim görüşünün ne olduğunun bilinmesi,
- Günlük giysi kullanımında, iş yerinde, sokakta, kır gezisinde, çayda, gece eğlencelerinde vb. giyilecek giysilerin kumaş ve modellerinin amaca uygun seçilmesi,
- Kumaş materyallerinin özelliklerine ve bakımlarına ilişkin bilgi edinilmesi,
- Türlü faaliyetler için gerekli giyim giderlerinin, aile bütçesine uygunluğu,
- Çeşitli yaş gruplarına, gelire, işe, iklime göre giyim çeşidi ve sayısının belirlenmesi,
- Kişinin ihtiyacına, en iyi cevap verecek giyim seçimi ve giyim için ne kadar para harcanacağını bilmesi,
- Kişinin özelliklerine uygun olan giysi seçimi.⁵

³Burhan Oğuz, *Türk Halkının Kültür Kökenleri 4.Dokuma ve Giyim Teknikleri I*, Anadolu Aydınlanma Vakfı Yayınları, İstanbul, 2002, s. 22.

⁴ Diane Crane, *Moda ve Gündemleri; Giyimde Sınıf, Cinsiyet ve Kültür*, Çelik Ö.(Eds.), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2003, s.13.

⁵ Neriman Görgünay Kırzioğlu, *Giyim Sanatı ve Kişisel Görünüm(Sağlık ve Görgü Kuralları ile)*, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1992, s.6.

Giyim sanatı bir bütündür. Bir bütün olarak giyimde: şapka, ayakkabı, eldiven, çanta, takılar vb. aksesuarlar bir araya getirilerek, giyim tamamlanır. Kişinin genel görünüşünü etkileyen giyimin planlanmasında, giyenin kişiliği de göz önüne alındığında, bu planlama bir sanat çalışması haline gelir. Bu nedenle, giyim planlamasında, giyenin kişiliği ve kişisel özellikleri göz önünde tutulmalıdır. Giyim tasarımında, sanat unsurları ve prensipleri çok önemlidir; fakat esas faktör giyen kişidir.⁶

Giyimde en önemli faktörün giyen kişi olduğunu açıklayan en güzel örnek ismarlama giyimdir. Hazır giyimde seri olarak üretilen giysiler halkın her kesimine sunulurken, kişiye özel (haute couture) giyim ise kişinin özel zevkine, fiziksel özelliklerine uygun tasarlandığından giysi tam anlamıyla taşıyıcıyla bütünleşmektedir.

İsmarlama giyimde müşterinin ölçüsü alınıp her müşteri için ayrı kalıp çıkarılır ve giysi dikilir. İsmarlama giyim ufak çapta yapılabildiği gibi atölye açılarak da iş genişletilebilir.⁷

Kişinin giyim anlayışı, giyim seçimini etkileyen faktörler hakkındaki bilgisine bağlıdır. Bu nedenle, her ülkenin giysi türleri ve biçimleri, o ülkenin her bir bölgesinin kültür durumuna, ekonomik düzeyine, iş ve sosyal durumuna göre değişmektedir. Kişisel psikolojinin doğal bir eğilimi olarak, kadın-erkek herkes, güzel ve zevkli giyinmek, çekici görünmek ister.⁸

Giysi seçiminde ve kullanımında kişisel zevklerimizin dışında bazı faktörlerin etkisi de görülmektedir. Bunlar;

1. Demografik Faktörler (Cinsiyet, Yaş, Yerleşim Yeri ve İklim),
2. Ekonomik Faktörler,
3. Sosyolojik Faktörler (Kültür, Sosyal Çevre, Sosyal Statü),
4. Diğer Faktörler (Moda, Vücut Yapısı)'dir.

⁶ Kırzioğlu, A.g.e. s.73.

⁷ E. Bayraktar Gönen, Ö. Özgen, *Hazır Giyim Tüketiminde Antropometri*.3. Ergonomi Kongresi., Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara, 1991, s.441.

⁸ Kırzioğlu, A.g.e. s.6.

1.1. Giyimi Etkileyen Demografik Faktörler

Giysi seçimi davranışları yaş, cinsiyet, yerleşim yeri ve iklim gibi faktörlerden etkilenmektedir. Kadın ya da erkek giysi formları birbirinden farklıdır. Bebek, çocuk, genç, yetişkin, orta yaş ve yaşlılıkta giyilen giysiler değişiklik göstermektedir. Yaşanılan çevre ve iklim şartları ise doğal olarak giysi tercihlerine yön vermektedir.

1.1.1. Giysi Seçiminde Cinsiyet Faktörü

Giysilerin cinsel kimlikleri yansıtması, uygarlığın gelişmesi ve erkek egemen toplumların ortaya çıkmasıyla ilgilidir. Tarih öncesi dönemde, giysiler cinsiyet ayırımına işaret etmeyen özellikler taşıırken, toprağa yerleşim ve erkek egemen anlayışın etkisiyle, kadın-erkek ayrımı, giysilerde ifade edilmeye başlanmıştır.

Bu durum batı toplumlarında, Sanayi Devrimi'ne kadar sürmüştür. Sanayi devrimi sonrası 20. yüzyıldaki modern toplumlarda, yaşamın değişmesi, toplumsal normların, değer yargılarının yoğun eleştirisi, giysilerdeki cinsiyet ayrımını vurgulayan özelliklerin azalmasını getirmiştir. Örneğin, 1920'li yıllarda, Chanel, erkek giysisi olarak kabul edilen pantolon ve tweed ceketleri, kadın giysisinin bir parçası haline getirmiştir. Unisex (çift cinsiyetli) ya da cinsiyet ayrımı taşımayan günlük giysiler, spor giyim anlayışı içerisinde üretilmiştir.

Doğu toplumlarında, örneğin, 16.y.y. Osmanlı toplumlarında, kadın erkek giysi parçaları benzemekte ancak cinsel kimliği işaret eden parçalar (erkeklerde sarık, kadınlarda yaşmak, ferace gibi) bulunmaktadır.

Cumhuriyetten sonraki Türk modernleşmesi, kadın ve erkek giyiminin 20.y.y. Batı giysi modası çizgilerini taşımasını beraberinde getirmiştir.

Günümüzde, giysiler cinsel kimliklerin ifade aracıdır. Kadın, erkek, eşcinsel toplumsal yapılarla ilgili olarak ifade edilmekte ya da gizlenmektedir. Giyilen kıyafetlerin renk ve desenleri çeşitli çağrışımlar yapmaktadır. Örneğin, Sahlins köşeli hatların erkeksi yuvarlak hatların kadınsı bir anlam çağrıştırdığını belirtmektedir.

1.1.2. Kadın Giysi Seçiminde Yaş Faktörü

İnsan vücudu yaşın ilerlemesiyle birlikte değişmektedir. Vücut olgunlaştıkça giysi tercihlerinde uyum ve konfor daha önemli bir ihtiyaç haline gelmektedir. Çocukluk, gençlik, orta yaş ve yaşlılıkta vücut yapısı ve duruş değiştiği için bu yapılara bağlı giyim tarzları, kullanılan kumaş çeşitleri, renkleri ve desenleri, dönem, toplum,

toplumsal statü ve giyen kişinin karakterine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Yaşa bağlı olarak metabolizmanın değişmesi ve ağırlığın artmasıyla birlikte vücuda uygun giysi bulmak zorlaşmaktadır. Yaşlandıkça değişik stillerin kullanımı yerine klasik tarzda giyim kullanma olasılığı daha yüksektir. Genel olarak yaşlıların daha koyu renkleri, gençlerin ise canlı renkleri tercih ettikleri bilinmektedir.

1.1.3. Kadının Giysi Seçiminde Yerleşim Yeri ve İklimin Etkileri

Giysinin temel işlevlerinden biri “Bu neye yarar?” sorusunun karşılığı olan ve giysinin kullanım değerini ifade eden işlevdir. Bu işlev gövdenin dış etkenlerden korunması, üşümek, terlememek vs.dir.

İnsanlar kıyafet seçimi konusunda ülkenin iklim koşullarını da dikkate alırlar. İklim şartlarının giyimi etkilediğinin ilk belirtileri ilk çağlarda ortaya çıkmaktadır. İnsanların hava koşullarına göre hayvan postu ve bitkileri kullanarak vücutlarını örttükleri bilinmektedir.

Değişen hava şartlarına göre giyinmek sağlıklı bir vücut için önemlidir. Güneş sıcaklığının hissedildiği yaz aylarında, vücudu güneşin zararlı etkilerinden koruyan, aynı zamanda terletmeyen giysiler tercih edilmektedir. Yazlık giysilerde özellikle açık renk kumaşlar kullanılmaktadır. Çünkü açık renk kumaşların güneş ışınlarını geri yansıtma özelliği vardır. Renklerin yanı sıra kumaş özellikleri de önemlidir. Yaz aylarında ince pamuklu, keten, ipek gibi hafif kumaşlar kullanılmaktadır.

Kış aylarının olumsuz etkilerinden korunmak için koyu renkli kumaşlar ve kalın giysiler seçilir. Yün, kürk veya bunlara benzer kalın ve tüylü kumaşlar vücut ısını koruyabilir. Soğuk iklim şartlarına sahip bölgelerde deri, kürk ve yünlü giysiler yaygın olarak kullanılırken, sıcak iklim şartlarına sahip bölgelerde açık renk giysiler yaygındır.

İnsanların giyim tercihlerinde yerleşim yerinin etkisi de oldukça büyüktür. Çünkü şehirde ya da kırsal alanlardaki giyim tarzları farklılık gösterebilir. Modern kent yaşamı insanları belli tarzlarda giyinmeye yönlendirmektedir. Ayrıca yöre ya da şehir değişikliği de insanların giyim tarzını etkilemekte ve bulunduğu sosyal çevrenin kültürünü benimsemesine neden olabilmektedir.

1.2. Giyimi Etkileyen Ekonomik Faktörler

İnsanların ekonomik durumları giyim tarzlarını belirler. İnsanların gelir düzeyleri, alım güçleri ihtiyaçlarını alan ya da modayı takip etme istekleriyle ilgili olarak edinmek istedikleri giysilere ulaşabilirliklerini etkilemektedir.

Gelir düzeyleri ve alım güçleri yüksek insanlar daha çok giysi satın alabilmektedirler. Giysileriyle ekonomik durumlarını vurgulamak isteyen insanlar ya da bulundukları toplumsal sınıfların giyim tarzlarına uyum sağlamak isteyen insanlar bu tarzlara göre giyinmektedirler.

Vücut özelliğine uygun, sınırlı bütçeyle zevkli ve güzel giyinilebilir. Bunun için;

- İhtiyaç olduğunda giysiler alınmalıdır.
- Satın almadan önce araştırma yapılmalıdır.
- Alınacak olan giysi uzun süre kullanılabilir nitelikte ve fonksiyonel olmalıdır.
- Geçmiş sezon ürünlerine ya da eskimiş giysilere bazı düzenlemeler yapılarak yeni görünüm verilebilir.

1.3. Giyimi Etkileyen Sosyolojik Faktörler

1.3.1. Kültürün Giyimdeki Yeri

Kültür insan davranışlarına yön veren ve davranışlarını etkileyen en önemli unsurdur. Toplumun sahip olduğu maddi ve manevi unsurlardan meydana gelir. Kültür genelde bir grup insanı tanımlamada kullanılabilir.

Kültür konusunda çok sayıda tanım vardır. Linton: “ Belirli bir toplumun üyeleri tarafından paylaşılan ve aktarılan davranış sonuçları ile öğrenilen davranışlar bütünüdür. Kültür, bireylerin bilgi birikimlerini, öğrendiklerini (tecrübeler, sanat, estetik, moda), inançlarını, yasaları, ahlaki kuralları, gelenek, görenek ve törenleri ve değerleri içeren karmaşık bir unsurlar bütünüdür. Ne yenilip, ne giyileceğini, nerede yaşanıp, nereye seyahat edileceğini geniş ölçüde kültür belirler.”⁹

⁹ Nalan Akyüz *Farklı Giyim Düzeyindeki Tüketicilerin Giyim Eşyası Satın Alma Davranışları*, Ankara, 2006, s. 21.

Toplunun bölgesel, dinsel, coğrafik kriterlere gösterdiği farklılıklar alt kültürü oluşturur. Belirli bir bölgede yaşayanlar sıkı ilişkiler ve çeşitli dış etkiler altında benzer şekilde düşünmeye ve hareket etmeye eğilim gösterirler.¹⁰

Bir kültürün milli değerlerini kapsayan öğelerden birisi de giyimdir. Milletleri ve aynı milletin içinde farklı toplulukları birbirinden ayıran giyinme tarzları vardır. Bu farklı giysi özelliklerinden o kültürü oluşturan insanların genel özellikleri, karakterleri ve genel anlamda düşünce tarzları hakkında fikir verebilmektedir. Özellikle toplumsal değer yargıları giysi seçimlerine önemli ölçüde etki etmektedir.

Görsel işaretlerin yorumlanması kültürel şartlara bağlıdır. Benzer işaretler farklı kültürlerde farklı anlamlar kazanabilir. Örneğin; geniş gösteren yatay çizgiler bir kültürde hoş karşılanırken bir başka kültürde sevimsiz karşılanabilir. Dolayısıyla aslında tüm kültürler için genel bir varsayım yoktur. Ama güzelliğin temel faktörü genel olarak altın orana yakın bir simetri olarak kabul edilebilir. Fakat tüm kültürel etkilere karşı belirleyici olan yine kişinin kendisidir.

Giyim bir milletin çeşitli yörelerinde ortak özelliklere sahip olmasına karşın, biçimsel olarak farklılıklar gösterebilmektedir. Özellikle kadın giysilerinde farklılık görülmektedir. Bu farklılıkların sebepleri; gelenek görenekle bağlı olarak gelişen değer yargıları, iklim şartları, (Ör: Karadeniz uşakları sert rüzgara karşı boğazlarına kadar kapalı şayak mintan giyerler, İzmir zeybekleri ince yakası açık mintan giyerler¹¹), gelişmişlik düzeyi (köy-şehir yaşantısı) ve dini inançlardır.

Kültürün etkisiyle oluşan dinsel yargılar özellikle kadın giysilerinde etkisini göstermektedir. Örneğin, İslam inancında giyim kadınlarda örtünmeye işaret etmektedir. Erkeklerde ise sakal Müslümanlığın simgesi olarak kullanılmıştır. Fakat günümüzde sakal kullanımı dini sembol olmasının dışında bir süs aracı olarak da kullanılabilir. Kadınlarda ise tesettür kavramı günümüz modasının etkisiyle

¹⁰ Akyüz, A.g.e. s.22.

¹¹ Mahmut Tezcan, *Giyim Olgusuna Sosyo-Kültürel Bakış ve Türklerde Giyim*, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/513/6345.pdf> (19.10.2014).

şekil değiştirerek, modernize edilmiştir. Kültürel değerler ve inançlar yaşanılan dönemin şartlarına göre değişebilmektedir.

1.3.2. Sosyal Çevrenin Kadın Giyimindeki Etkisi

Giysiler, tarih boyunca kişinin kimliğini ve sosyal statüsünü yansıtan bir vitrin olma özelliğine sahiptir.

Giyimi etkileyen diğer bir faktör de sosyal çevredir. Bunları: aile, gelenek-görenek, yaşam şekli, kişinin psikolojik durumu şeklinde sıralayabiliriz.

Giysilerin kişinin içinde yaşadığı toplum ya da topluluğa, mesleğine, varsa ait olduğu bir gruba, zevklerine, belki kişiliğine, ruh haline veya nasıl görünmek istediğine ilişkin göstergelerle yüklü olduğunu söylemek mümkündür. Kişi, ayrıca politik görüşünü, cinsel tercihini, dinini, inancını da giysilerle konuşturabilir. Bir anlık karşılaşmada bile olsa, giysilerin, insanların dini ve politik duruşlarını ifade etmede yeterli olduğu düşünülür.¹²

Aile yaşantısı hayatımıza yön veren etmenlerin başında gelmektedir. Öncelikle aile ortamında giyim şekli belirlenirken, yaş ilerleyip farklı ortamlara girdikçe giysi tercihleri çevreden etkilenmektedir. Yaşanılan ortamda hakim olan genel giysi kullanımı anlayışı, bireyin giysi seçimine yön vermektedir. Çünkü örf, adet, gelenek ve inançlar bölgesel giyim anlayışını oluşturan, bireysel zevk ve tercihlerimizin dışında giyim şeklimizi belirleyen önemli etmenlerdir.

Topluluklara katılmak, bir gruba aidiyetimizi ifade etmek veya imrendiğimiz birileri gibi görünmek için de giysiler elverişli birer araç durumundadırlar. Kendimizi, benzetilmek istemediğimiz birilerinden, topluluklardan ayrı tutmak veya geçmişten kaçmak için giyimlerimizi kullanabiliriz. Konuyla ilgili olarak, Diana Crane' in Moda ve Gündemleri kitabında vermiş olduğu örnekte, 19.yüzyılın ikinci yarısında ABD'ye gelen çok sayıda göçmenin, geleneksel giysilerini gelir gelmez bıraktığı, eski

¹² Merve Gerçek, *Giyimde" Kültürel Taşkıncılık"*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 2012, s. 10.

kimliklerinden kurtulmak ve yenilerini kurmak için yeni giysilerini kullandıklarından söz edilmiştir.¹³

Özellikle Türk toplumunun giyim kültüründe geleneklerin etkisi oldukça büyüktür. Kırsal kesimde yetişmiş bir bayanın şehre göçünün ardından giyim tercihindeki gelişimini incelediğimizde, bir kimlik çatışması yaşadığını fark edebiliyoruz. Şehir yaşantısına uyum sağlayarak modern görünmeye çalışmaktadır. Öte yandan kendi özünün ve inançlarının dışına çıkamamaktadır. Çünkü alışılmış bir yaşantının dışına çıkmak kolay değildir.

Giysilerde görülen yöresel farklılaşma, köy ve kent yerleşme birikimine göre de kendisini göstermektedir. Kırsal kesimde geleneksel giysiler kısmen devam etmektedir. Oysaki il ve ilçelerde modaya uygun giyilmektedir. Ayrıca köydeki genç kuşakta kent giyimini benimsemiştir. Bununla birlikte köyde yaşayan orta ve yaşlı kuşak, eski giyim geleneğini birtakım değişmelerle birlikte sürdürmektedir.¹⁴

1.3.3. Kadının Sosyal Statüsünün Giysi Seçimindeki Önemi

Giyim, kişinin toplumsal, siyasal, ekonomik ya da mesleki statüsünün bir göstergesidir.

İnsanlar hem düşünce, hem yaşantı, hem de görünüş bakımından kendisine benzeyen bireylerle iletişim kurmak isterler. Arkadaşlar birbirlerinden etkilenir ve zamanla birbirlerine benzemeye başlarlar. Çünkü giyim bütünleştirir. Giyim başlı başına bir etkileşimdir.

Bazı kültürlerde evlilik ve ya sosyal statü olarak vücudun bazı kısımlarına işaretler de yapılmaktadır. Bir İskoç kendi etnik kimliğini giydiği eteğiyle belirler. Modern toplumlarda kadınlar ve erkekler evli olma statülerini evlilik yüzüğü takarak sembolleştirirler. Hatta yüzüğün sağ el parmağında olması nişanlılık durumu, sol el parmağında olması evlilik durumunu simgeler.¹⁵

¹³ Diane Crane, *Moda ve Gündemleri; Giyimde Sınıf, Cinsiyet ve Kültür*, Çelik Ö. (Ed.) , Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2003, s.16.

¹⁴ Mahmut Tezcan, A.g.e. (19.10.2014)

¹⁵ Gürsoy, A.g.e., s.11.

Ör: Denizli Çameli İlçesine bağlı Belevi köyü ile Burdur Gölhisar ilçesine bağlı Yeşildere Köyü ve İbecik beldesinde yapılmış bir araştırmada köylerde evli ve bekar kadınları birbirinden ayırt etmek için bir başka gösterge de “zülûf” tür. Evli kadınlar zülûf bırakırlar veya yöre tabiriyle “zülûf¹⁶ döşerler.”¹⁷

Belirli bir mevki ve makamı elde eden bireylerin giymek zorunda oldukları kıyafetler ve taktığı aksesuarlar vardır. Mesela, TBMM başkanının, Diyanet İşleri başkanının, öğretim üyelerinin, yargı mensuplarının, Kırkpınar ağasının, imamın, müftünün özel günlerde giydikleri giysiler bu cinsten olanlarıdır. Ayrıca asker, polis, itfaiyeci, bazı okul çocukları, statülerini gösteren üniforma giyerler.¹⁸

1.4. Giyimi Etkileyen Diğer Faktörler

1.4.1. Modanın Giyime Olan Etkileri

Moda, herhangi bir dönemde pek çok kişilerce kabul edilmiş biçim, tarz üslup, stil ve benzeridir. Fakat her biçim moda değildir. Bir biçim güzel veya çirkin iyi veya kötü olabilmektedir ama geniş kitle tarafından kabul edilirse moda olmaktadır.

Moda sosyolojik ve psikolojik davranışlardan oluşmaktadır. İnsanlar genellikle çevrelerinde olup biteni izleme, farklı davranışları gözlemleme eğilimindedir.

İnsanlar modanın geçici ve kısa ömürlü olduğunu bildikleri halde, zamanın gerisinde kalmamak için modayı takip etmeye çalışırlar. Moda değerli ya da yararlı olduğu için değil ortak beğenilere hitap ettiği için geçerlidir.

Moda, insanların kendini göstermek, beğendirmek ve ifade etmek kaygısıdır. Burada ayrışma kaygısıyla, herkes gibi olma kaygısı birbirinin tersi olmakla beraber birisi modanın başlamasında, diğeri de yangınlaştırılmasında önemli rol oynar.¹⁹

¹⁶ Zülûf: saçın ön kısmında bir tutam ayırarak çene hizasına kadar kesildikten sonra, ortadan veya yandan ikiye ayrılıp hafif bükülerek kıvrılıp, kulak arkasına tutturulması ile alında oluşan seç şeklidir. Zülûf düğünün üçüncü günü, gelin kız erkek evine gitmeden önce başı yapılacağı zaman kesilir. Saçın kesilen fazla kısmı yani zülûfün geri kalan kısmı, bir gelenek olarak kızın çeyiz sandığının dibinde hayatı boyunca muhafaza eder.

¹⁷ Gürsoy, A.g.e., s. 12.

¹⁸ Gürsoy, A.g.e., s. 11.

¹⁹ Akyüz, A.g.e. , s. 28.

Moda toplumun alt ve üst kesimini aynı zamanda ilgilendirmektedir. Fakat alt kesim üst kesime benzemeyi isterken, üst kesim ise alt kesimden ayrılmayı hedefleyebilmektedir.

Davis toplumsal kimlikleri çevreleyen “gençliğe karşı yaşlılık, erkekliğe karşı kadınlık, çift cinsiyetliliğe karşı tek cinsiyetlilik, işe karşı oyun, uyumluluğa karşı isyan” gibi zıt değerleri ifade ettiği için modaya uygun giysilerin tüketiciler için anlamlı olduğunu savunur. Modanın büyümesi, bu gerilimleri sürekli olarak yeniden tanımlama ve yeni tarzlarla somutlaştırma biçimlerinde yatmaktadır.²⁰

Moda da kadının sosyo-ekonomik durumuyla birlikte değişen olgulardan birisidir. Yeniler yaratılırken, eskiler elbise dolaplarında beklemektedir. Yıllar sonra boyları kısalarak, yakaları değişerek veya bir aksesuarla süslenerek yeniden aynı giysiler moda olarak gündeme gelmektedir.²¹

İnsan ister istemez modayı izlemektedir. Ancak her yeniliği uygulamakla zevkli ve güzel giyinmiş olmaz. Aksi durumlarda modayı yaşamak kişiyi hoş olmayan duruma da düşürebilir. Güzel giyinmek isteyen bir kimse, günün modasından esinlenerek, kendisine uygun olan doğru giysiyi seçmelidir.

Davis’in bir yorumuna göz atarsak; “Dün “in” olan, şimdi “out” olmuştur; dün çekici olan, bugün rüküştür; geçen yılın modelleri asla iyi görünmez ve ne kadar uğraşırsanız uğraşın iyi görünmelerini sağlayacak bir şey yapamazsınız.”²²

Giyim ve özellikle moda, ”hayatın birbirine karşıt eğilimleri” yle, gerek toplumda gerekse de bireyin ruhunda söz konusu olan ikili eğilimlerle ilgilidir.” Bunlar bir yanda bir toplumsal gruba bağlanıp onun içinde yer almak eğilimi, öte yanda bireysel farklılaşma ve grubun diğer mensuplarından ayırt edilebilir olma eğilimi’ dir.

²⁰ Crane, A.g.e. , s. 27.

²¹ Zuhale Toktamışoğlu, *Ankara’nın Değişik Sosyo-Ekonomik Kesiminde Yaşayan Türk Kadının Giyim Eğilimi ve Bunu Uygulayabilme Olanakları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1994, s. 2.

²² Marian L. Davis, *Visual Design in Dress*, Prentice Hall, 3.baskı, New Jersey, 1996, s. 119.

Bu iki eğilim modanın hayatta kalmasının ön koşullarıdır. Moda, hem “toplumsal eşitleme eğilimi” ni hem de “toplumsal farklılaşma” yı somutlar.²³

Dikkat çekme, gösteriş ve teşhircilik modanın aldatıcı özellikleridir. Toplum içerisinde çok yaygın olarak takip edilen modanın, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurma kaygısı yoktur. Modayı takip etmek ve uygulamak her birey için bir başarı sağlamayabilir. Bu doğrultuda iyi ve doğru giyim; giyenin yaşayışına, kişiliğine ve fiziksel yapısına uygun olan giyimdir.

1.4.2. Vücut Yapısının Giyime Olan Etkileri

İnsanın vücuduna uygun doğru giysiyi seçebilmesi için vücut özelliklerini iyi bilmesi gerekmektedir. Kumaş, model ve renk seçiminde vücut özellikleri göz önüne alınmalıdır.

Giyimin en önemli işlevlerinden biri de yapılan faaliyetler sırasında bedene uyum sağlamasıdır. Örneğin uzanarak ve çömelerek dinlenmenin tercih edildiği toplumlarda, taşıma, toplama ve dokuma gibi günlük yorucu faaliyetlerde de uygunluk bakımından, giyim hem hareket kolaylığı, hem de “edebî uygunluk” koşulunu bir arada sağlamalıdır.

Dünyada insan sayısı kadar farklı vücut özellikleri bulunmaktadır. Vücut ölçüleri genel olarak birkaç grupta toplanırsa çoğunluğun orta boylu insanlardan oluştuğu kabul edilir. Bunun dışında;

- Kısa boylu ve kilolu olanlar,
- Kısa boylu ve zayıf olanlar,
- Uzun boylu ve kilolu olanlar,
- Uzun boylu ve zayıf olanlar da vardır.

Vücut yapısı ve tipe göre giysi seçmek önemlidir. Çünkü vücudun kusurları bu şekilde kapatılır. Örneğin kısa boylu ve şişman olanlar, tek parçalı, koyu renk

²³ George Simmel, *Modern Kültürde Çatışma*, Bora T. , Kalaycı N., Gen E , (Ed.) , İletişim Yayınları, İstanbul, 2003, s. 104.

giyimleri seçmeli, geniş desenli, iri kareli ve çok kalın kumaşlardan, parlak renklerden enine kuplu modellerden kaçınmalıdır.²⁴

1. 5. Giyimın Psikolojik İşlevi ve İnsanların Süslenme İhtiyacı

İnsanın içten gelen bir takım dürtülerle süslenmesi, güzel görünmek, hoşagitmek istemesi, kişinin karşısındakini veya bir topluluğu etkileme arzusu duyması psikolojik kökenlidir. Kendimizi ‘iyi giyinmiş’ hissetmemiz, çoğunlukla rahat ve güvende hissetmemizi de beraberinde getirecektir.²⁵

Türkçe sözlükte süs’ün kelime anlamı “süslenmeye yarar şey”, “süsleme ve süslenme işi” olarak tanımlanmıştır.”Süslemek; bir şeyin daha göz alıcı olmasını, daha hoş görünmesini sağlamak olarak tanımlanmıştır.²⁶

Süs, bir sanat objesidir. Süslenme ise, sanat objesinin daha çok insan üzerinde gerçekleştirilmiş halidir. İnsan süsü denince, onun kendi bedeni üzerinde boyalarla, madeni eşyalarla gerçekleştirdiği süsler ile elbise üzerine taktığı aksesuar niteliğindeki eşyalar anlaşılmalıdır.

İnsan tarih boyunca hep “iyi”, “güzel”, “mükemmel”, ”doğru” olanı bulmak için uğraşmıştır. Çünkü her zaman hem çevresinde, hem de beninde bir eksiklik olduğunu düşünmüştür. Bu eksiklik, onu araştırıp bulmaya, bulduklarını daha mükemmel olana doğru, daha yeni olana doğru götürmeye yöneltmiştir. İnsan bedeninde hissettiği bu eksikliği ise süs, takı gibi objelerle gidermeye başlamıştır.²⁷

Niçin süsleniyoruz sorusuna şu cevaplar verilebilir;

- Başkalarından daha üstün olabilmek için,
- Toplum içerisinde fark edilmek için,
- Kendini daha iyi hissetmek için,
- Başkalarını olumlu yönde etkilemek için,
- Toplumda iyi bir yer edinmek için,
- Karşı cins tarafından fark edilmek için,

²⁴ Akyüz, A.g.e. , s.31.

²⁵ J. C. Flugel, *Giysi Sembolizmi Ve Giysinin Çok Anlamlılığı*, Şimşek, C. (Ed.), s. 122.

²⁶ M. Tekin Koçkar, *Halk Kültüründe Giyim Kuşam ve Süslenme*, Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Eskişehir, 2008, s. 1.

²⁷ Koçkar, A.g.e. s. 5.

- Takdir edilmek için,
- Saygı görmek için,
- Hoşa gitmek, beğenilmek için,
- Güzelleşmek için,
- Moral kazanmak için,
- Kendine olan güvenini artırmak için,
- Statüsünü korumak için,
- Statüsünü yükseltmek için,
- Özenti için,
- Başkasına göre daha iyi, daha çekici görünmek için,
- Bir gruba uyum sağlamak ve ya kendimizi büyük bir grubun üyesi olarak tanımlamak için,
- Kendimizi bir ailenin veya geleneğin bir parçası olarak tanımlamak için,
- Tören gibi amaçlar için (evlilik yüzüğü),
- Dini yaklaşımlarımızı belirlemek için,
- Statü sembolü olarak (pahalı mücevherler, saatler için),
- Kendimizin ayakta durmasını sağlamak, kendimizi özel ve ya tek olarak fark etmek/edilmek, ayırt etmek/edilmek için,
- Pratik sebeplerden dolayı (birisinin rahat etmek için saçlarını tokayla tutturması gibi.)²⁸

İlkel insanlar, çıplak bedenlerini, renkli çamurlarla süslerdi. Hayvan postlarına bürünen; boynuna hayvan dişlerinden yapılmış kolyeler takıp, kendi görüntüsüne sulara bakan bir ilkel kadının amacı, güzel olmaktı. Eski Mısır mezarlarında: Saplı, zengin oymalı, parlak madeni aynalar, Sümer mermeri ve altından yapılmış merhem kavanozları, parfüm şişeleri, makyaj malzemeleri bulunmuştur. ²⁹

Kabilelerden sanayi toplumlarına, tarihte ve şimdi de sosyal oluşumlara bakıldığında, iç'in dışarıda açık bir şekilde sergilenemeyeceği; örneğin bireyin duygularını en çıplak şekliyle dile getirmeyeceği kestirmeden anlaşılabilir. Bu da ister istemez, kişinin kendi iç kimliğine en yakın dış görünümü seçmenin bir ara yol olduğu

²⁸ Koçkar, A.g.e. s. 6.

²⁹ Kırzioğlu, A.g.e. s. 9.

düşüncesine çıkar. Kişi, bir anlamda hissedip de söyleyemediklerinin, gizlediklerinin işaretlerini dışa vurmanın bir yolu olarak giysiye sığınabilir. İçindekileri dışa vurmanın yolu olarak giysiyi seçmekle, birey kendini bir anlamda diğerlerinin bakışlarına, yorumlarına da açmaktadır.

Güzel yemek, güzel koku, güzel tatlar, güzel kadın herkesin tercihidir. Güzellik anlayışının kişiye göre değişmesine rağmen güzeli arama arzusu değişmemektedir. Çünkü güzellikte temel ihtiyaçlar gibi ruhu okşayan bir arayıştır. Giyim de ise güzellik, insanın bireysel özelliklerine uygun olduğu düşünülen şeylerin bütünüdür.

İKİNCİ BÖLÜM

GIYSİ TASARIMI ÖĞELERİNİN GIYSİ SEÇİMİNDEKİ ÖNEMİ

2. GIYSİ TASARIMI

Giyim insanoğlunun var olmasıyla birlikte ortaya çıkan bir kavramdır. Giyime duyulan gereksinme, ilk çağlarda insanların vücutlarını tabiatın etkilerinden korumak amacıyla doğmuştur. Bu ihtiyaç zaman içerisinde sosyal gelişmelerinde etkisiyle değişip şekillenmiş ve giyim bir sosyal statü göstergesi haline gelmiştir. Yaşadığımız yüzyılda özellikle II. Dünya Savaşından sonra kadının çalışma hayatında aktif rol oynamaya başlamasıyla giyimde şıklık kadar rahatlıkta istenmeye başlamıştır. Dünyada 6 milyar insanın yaşadığı düşünülürse, giysi üretenler için o kadar farklı tip vardır. Her kişiye giysi dikimi olan terzilikle bu kadar yüksek talebe cevap verilemediğinden, dikiş makinesinin ilk kullanıma alındığı 1870’li yıllardan beri seri üretim olan hazır giyim gündeme gelmiştir ³⁰

Hazır giyim üretimi, Pazar araştırması ile başlar. Burada ilk karar verilmesi gereken unsur, satışı hedeflenen kitlelerin belirlenmesidir. Hedef kitle, ülke seçimi, cinsiyet, yaş belirlenmesi ile sosyal ve ekonomik seviye doğrultusunda zevklerin tahmin edilmesi ile ortaya çıkar. İnsan yapısı; genetik yapıları, yaşam bölgeleri, beslenme düzeyleri ve diğer sosyo-ekonomik koşulların etkisi ile toplumlara göre farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklar vücut ölçülerin etkilediği için doğal olarak hazır giyim üretimiyle doğrudan ilgilidir.

Giysi, insan vücut formu ve özelliklerine uygun olarak, modanın etkisiyle belirlenen model doğrultusunda hazırlanan bir kalıp ile kesilen kumaşın, dikim işlemiyle bir araya getirilmesiyle elde edilmektedir.³¹ Giysi ile vücut arasında üç boyutlu uyum gerekmektedir. Giysi üretiminde dikkat edilmesi gereken bazı faktörler şunlardır:

- Vücudun, eni,boyu ve derinliği vardır.

³⁰ Gamze Özdemir, Songül Kuru, *Genç Büyük Beden Tüketicisi Bayanların Gömlek-Bluzda Karşılaştıkları Model Kaynaklı Sorunların İncelenmesi*, e-Journal of New World Sciences Academy, Cilt No:5, Sayı No: 3, s. 168., [file:///C:/Users/Acer/Downloads/5000061833-5000079584-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Acer/Downloads/5000061833-5000079584-1-PB%20(1).pdf), (19.10.2014)

³¹B. Bozkurt, *Vücut Hareketlerinin Giysi Özellikleri Üzerine Etkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 1995, s. 4.

- Vücutta (gövde, kol, bacak, baş gibi) bazı kısımları boyutsal farklılıklar gösterir.
- Gövde, kol, bacak ve baş birbirleriyle orantılıdır.
- Kadın, erkek, bebek, çocuk ve gençlerin vücut özellikleri farklıdır.
- İdeal olark kabul edilen vücut özelliklerinin dışında, vücut yapılarına göre farklılık gösteren vücutlar da vardır.
- Vücudun alt ve üst bedeni geniş, bel kısmı dardır.

Model tasarımında daima göz önünde bulundurulması, seçiminde dikkat edilmesi ve titizlik gösterilmesi gereken moda ve modellerle ilgili faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler;

1- Renkler,

2- Çizgiler,

3- Dokular,

4- Desenlerdir.³²

2.1. Giysi Seçiminde Renklerin Etkisi

Renk doğal bir olgudur. Birleştirici ve aynı zamanda ayrıştırıcıdır. Renk kişinin ruh halini açıklayan bir ögedir. Aynı zamanda renk, vücut problemlerini ortadan kaldırmak ve görüntüyü ideale yaklaştırmak amacıyla da kullanılır.

Renkler, kişinin vücut yapısının görünüşünü etkilediği dikkate alınarak, vücut yapısına göre seçilmelidir. Çok koyu ve çok açık renk tonları vücut hatlarını belirginleştirir. Sıcak renkler vücudu olduğundan daha büyük gösterdiğinden büyük bedenler tarafından tercih edilmemelidir. Soğuk renkler ise vücudu olduğundan zayıf

³² S. Aydın, *Çağdaş Giysi Tasarımında Öge ve Prensipler*, 1. Türkiye Hazır Giyim ve Konfeksiyon Kongresi, Gökhan Matbaası ve Mücellit Hanesi, İstanbul, 1993.

H. Sezer, *Hazır Giyim Üretimi*, Bizim Büro Basımevi, Ankara, 1992.

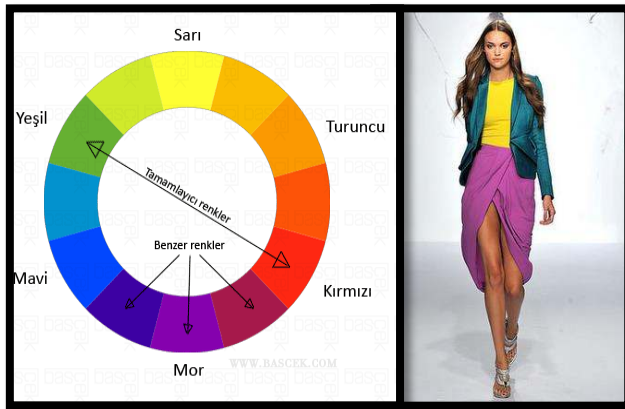
gösterir.³³ Çünkü soğuk renkler cisimleri küçük gösterir. Siyah bir elbise kişiyi olduğundan daha ince gösterir. Zayıf görünmenin yolları konusunda yapılan bir araştırmaya göre, tek renk giyinmeye dikkat edilmeli, bu mümkün değilse bir rengin farklı tonları giyilmelidir. Bu, daha uzun ve ince gösterir.³⁴

2.1.1. Renklerin Giysi Kullanımındaki Etkileri

Her renk karakteristik bir renk tonu, değer ve yoğunluğuna sahiptir. Değer, rengin açıklık veya koyuluğu anlamına gelir. Renkte açıklık ya da koyuluk (ışık-gölge) oluşturmak için siyah ya da beyaz renk tonu eklenir.

Yoğunluk renk tonunun matlığı ya da parlaklığı anlamına gelir. Bir renk tonunun yoğunluğu tamamlayıcı bir renk eklenerek azaltılabilir.

Tamamlayıcı (Zıt) Renk Etkisi: Renk çemberinde bir rengin tam karşısında yer alandır. Zıt renkler ise giyimde çeşitliliği sağlar. Fakat benzer renk tonlarının aksine giyimde zıt renk kullanımı daha risklidir.

Günümüzde büyük beden giyinen kadınların şehirlerdeki sayıları arttıkça renklerin, formların ve desenlerin kullanımında kadın bedenini daha ideal gösterecek tasarımlar sunulması gerekliliği sosyal statü açısından ortaya çıkmıştır.

Tablo 1. Tamamlayıcı (Zıt) Renkler ve Kullanımı³⁵

³³ Kırzioğlu, A.g.e.

³⁴ Sezer, A.g.e.

³⁵ <http://www.meleklermekani.com/threads/zit-renklerle-sikligi-yakalamanin-yollari.246482/>

Monokromatik (tekdüze-benzer) renkler: Tek bir rengin tonları ya da birbirine yakın benzer tonlar kullanılır. Mavi-yeşil ve sarı yeşil gibi.

Tablo 2. Monokromatik Renkler³⁶

Şekil 1. Monokromatik (Tekdüze) Renk Kullanımı³⁷

³⁶ <http://www.vektograf.com/tag/uyumlu-renkleri-bulma/>

³⁷ <http://www.what-the-frock.com/2009/11/inspired-by-emma-pillsbury-from.html>

Renk Tekrarı Efektı: Birden fazla kullanılan renk tekrarları desenleri ve boş alanları birleştirme özelliğine sahiptir.

Sıralı Renk Efektı: Her rengin arka arkaya belirli bir düzen içerisinde tekrarlanması gözün aynı yönde ilerlemesini sağlar.

Renk Değişikliği Efektı: Aynı sırayla ve aynı yönde değişen iki renktir. Giyside odak yönünü belirlemek için renk tekrarı kullanılabilir.

şekil 2. Renk Değişikliği Efektinin Kullanımı³⁸

Kontrast Renk Efektı: Açık-koyu, ışık-gölge farkları güçlü, birbirinin zıttı olan iki rengin bir arada kullanılmasıdır. şekil 3'te görüldüğu gibi kontrast renkler roba ve bedeni ayıracak şekilde kullanılmıştır. Böylece üst bedenın daha kısa, alt bedenın ise daha uzun algılanması sağlanmıştır.³⁹

³⁸ <http://bayanlife.com/2014-cizgi-desen-trendi.html>

³⁹ Marian L. Davis, A.g.e. s.350.

Şekil 3. Kontrast Renk Efektinin Kullanımı⁴⁰

Renk Geçiş Efekti: Rengin karanlıktan eriyerek ışığa doğru parlayarak pürüzsüz kaydırılmasıdır.

Şekil 4. Renk Geçiş Efektinin Kullanımı⁴¹

⁴⁰ http://www.peoplestylewatch.com/people/stylewatch/gallery/0,,20580099_21253109,00.html

⁴¹ <http://www.lyst.com/clothing/acne-patti-degrade-shirt-white/>

Renkte Vurgu Efektı: Renk değeri, tonu ve yoğunluğunun değışmesidir. Şekil 5’te görüldüğü gibi vücutta vurgulanmak istenilen bölgelerde kullanılabilmektedir.

Şekil 5. Renkte Vurgu Efektinin Kullanımı

2.2. Giysi Seçiminde Çizgilerin Etkileri

Çizgi sürekli bir işaret olarak tanımlanan, iki nokta arasındaki mesafeyi ölçmeye yarayan, hareket sağlayan, şekil oluşturan ve yön belirlemeye yarayan bir tasarım aracıdır. Çizgi, şeklin sınırlarını oluşturur, görsel ve fiziksel alana işaret eder. Giyimde yırtmaçlar, dikişler, pililer, detaylar, pensler ve aksesuarlar çizgi tarafından oluşturulur.⁴²

Bir model çeşitli dikişlerin meydana getirdiği bir bütündür. Bu dikişler, bir yandan vücut hareketlerini kolaylaştırır diğer yandan modelin daha güzel görünmesini sağlar. Giysinin stilini kup vb. yerleri göstermek amacıyla, dikdörtgen, daire, dikey,

⁴² Beverly, Kemp-Gatterson, Barbara L.Stewart, *Apparel Concepts and Practical Applications*, Fairchild Publications, 2009, s. 155.

yatay çizgiler kullanır. Ancak bu amaçlar için kullanılan çizgiler ayrıca vücut problemlerini ortadan kaldıracı ve yanıltıcı bir özelliği de sahiptirler.⁴³

2.2.1. Çizgi türleri

2.2.1.1.Dikey çizgiler: Dikey çizgiler bir dörtgen ya da boru şekilli silüet olarak gözlemlenebilir. Dikey çizgiler bitmiş kenarları, dikiş çizgileri, yaka, pilise ve pilileri, kıvrımları, çizgi cepleri, ön ve arka yırtmaçları, düğme ve fermuar açıklıklarını göstermek için kullanılır.

2.2.1.2.Yatay Çizgiler: Yatay çizgiler kabarık ve şişkin bir silüet olarak gözlemlenebilir. Yatay çizgiler etek boyu, bitmiş kenar çizgilerini, roba hattını, bel ve kalça hattı gibi giysinin iç kısımlarını göstermek için kullanılır. Yatay çizgiler yaka ve ceplerde, manşet ve kemerde ve kruvaze kapama gösteriminde de kullanılmaktadır.

Şekil 6. Yatay ve Dikey Çizginin Görsel Efektini

2.2.1.3.Çapraz çizgiler: Çapraz çizgiler bir A çizgi silüeti olarak gözlemlenebilir. Çapraz çizgiler belirginlik hissi verir ve hareketi çağırır. Çizgilerin yaratıcı vurgulaması, giysi ve aksesuarların parçalarını meydana getirir.⁴⁴

⁴³ Aydın, A.g.e.

⁴⁴ Kemp-Gatterson, Stewart, A.g.e. 152.

2.2.2. Çizginin Tasarım Etkileri

Vücudun şeklini ya da giysinin modelini tanımlayan dış hatlar (çizgiler) silüet olarak bilinir. Giysi silüetinde dikey ya da yatay dengeye ve orantılı bir görüntüye ulaşmak gerekmektedir. Vücutta istenmeyen veya rahatsız edici bazı özelliklerin vurgulanmasından kaçınılmalıdır.⁴⁵

İç hatlar dışarıdan bakıldığında silüete dikkati artırmak ya da dikey, yatay, çapraz göz hareketi oluşturmak için kullanılır. İç hatlar yapısal ve dekoratif özellikleriyle giysi tasarımı hilelerine yardımcı olur.⁴⁶

Çizgilerin kullanımı, yükseklik ve genişlik illüzyonlarını oluşturmak ve görsel anlamı ifade etmeye yarar. Dikey çizgilerin kullanımı, görüntüde yükseklik ve uzunluk hissi uyandırması muhtemeldir. Dikey çizgiler uzun ve zarif görünmede yardımcı olur. Yatay çizgiler bir giysi üzerinde belirgin bir genişlik artışı eğilimi gösterdiği için özellikle vurgulanmak ya da genişlik hissi kazandırılmak istenen bir alanda kullanılabilir.

Düz çizgiler gücü ve istikrarı önerme eğilimiyle erkeksi görüntü verirken, kavisli çizgiler dişiliğe işaret etmektedir.

2.2.3.Çizgilerin Giysilerde Kullanımı ve Yaratıcı Yanılsamalar

Dikey Çizgiler: Tek dikey çizgiler genellikle kullanıldığı alanda yükseklik ve incelik yanılsaması sağlar. Çünkü göz yukarıdan aşağıya doğru takip eder ve ilk etapta yatay hattı algılamaz. Yakın aralıklarla tekrarlanan çoklu dikey çizgiler, artan genişlik hissini azaltma eğilimi gösterir.⁴⁷

⁴⁵ Elizabeth L., Liechty, Della N., Pottberg-Steineckert, Judith A. Rasband, *Fitting And Pattern Alteration: A Multi-Method Approach To The Art Of Style Selection*, Fairchild Books, (2. Baskı), Amerika, 2010, s.19) .

⁴⁶ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 20.

⁴⁷ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 22.

Şekil 7. Dikey Çizginin Giyside Kullanımı⁴⁸

Yatay çizgiler: Tek yatay çizgiler genellikle kullanıldığı alanda yüksekliği azaltır ve genişlik yanılsamasına yol açar. Yatay çizgiler uzayıp giden bir yolu çağrıştırır. Yatay çizgi daha belirgin genişliğe, kalınlığa neden olur. Vücudun bölünmüş alanlarının toplamı daha kısa görünür. Yatay çizgi yerleşimine bağlı olarak, orantılı vücut uzunluğu görsel olarak azalmış olur. Örneğin; kalça seviyesinde düşük bel görsel olarak gövdenin üst kısmını uzatır ve gövdenin alt kısmı kısaltır. Bu tür bölünmeler denge, oran, ritim ve vurguda etkileyici bir rol oynar.

⁴⁸ <https://www.pinterest.com/pin/319122323568521105/>

Şekil 8. Yatay Çizginin Yanlış Kullanımı⁴⁹

Çapraz çizgiler; çapraz çizgiler uzunluk ve genişliği artırma eğilimi gösterir. Belirgin bir yükseklik ile birlikte, kalınlık, uzunluk ve genişlik etkisi yaratır. Uzun bir çapraz çizgi ve zigzag çizgili giysiler genişliği arttırmak için kullanılabilir.

Şekil 9. Çapraz Çizginin Kullanımı⁵⁰

⁴⁹ <https://www.pinterest.com/pin/319122323568521105/>

⁵⁰ <http://www.akilsepeti.com/2013-buyuk-beden-elbise-modelleri-anneler-gunu-hediyesi.html/elbise1-9972>

2.3. Giysi Seçiminde Dokuların Etkileri

Doku, giysi tasarımında yapısal tasarımı etkileyen, destekleyici bir öğedir. Dokular kumaşların yüzeydeki karakteristik özelliklerini ve görünümlerini ifade eder. Bir kumaşın dokusu lif ve ipliklerin birbirine bağlanmasıyla oluşur. Aynı tarz ve boyutta tasarlanmış giysilerde farklı dokuların kullanılması farklı görünmelerini sağlamaktadır. Doku gövdenin gözle görülür boyut, şekil ve ağırlığına ilişkin güçlü bir etki ve yanılsama yaratır.⁵¹

Lifin içindeki doku elyaf türüne bağlıdır. Lifler, pamuk, keten, rami, ipek ve yün gibi doğal olabilir. Elyaf, suni ipek, akrilik, naylon, polyester ve asetat gibi sentetik de olabilir. Fakat pamuk, rami, keten ve yün kısa liflerdir. İpek ve sentetik lifler uzun liflerdir. Kısa, pürüzlü ve devamsız lifler ışıktaki sönük görünür. Uzun ve düz lifler ise ışığı yansıtır ve pürüzsüz, parlak görünür.

Bir kumaşın doku etkisi elyaf türüyle ilişkilidir. Örneğin sıkıca bükülmüş bir ipek krebin görüntüsü dökümlü ve aynı zamanda mat olabilir. Pamuk dokusu ise bir çadır kanvası kadar sağlam ve benekli olabilir. Keçi kılından yapılmış bir yün kumaş oldukça hafif yada dokumasına bağlı olarak gabardin gibi ağır da olabilir.

Bir kumaşın dokusu giyen kişinin fiziksel özelliklerini değiştirebilmektedir. Kumaşın yüzeyini parlaklık, baskı, şerit, kabartma gibi işlemler etkiler.

Kaygan ve hafif kumaşlar astar kullanımında uygundur. Fakat bir elbisede çok uygun değildir. Özel tasarlanmış, boru şeklinde bir giyside şekli korumak için yeterli sertlikte bir kumaş gerekmektedir. Drapeli bir giyside büzgüleri düşürebilmek için, yumuşak ve esnek bir kumaş gerekmektedir. Kabarık giysilerde ise altta sert bir takviye kumaş ya da malzeme kullanılır. Ceket, mont gibi dış giysilerde ise hacimli ve ağır kumaşlar daha net bir görüntü sağlar. Hantal ve gevşek dokunmuş kumaşlar az dikişli, basit giysilerde uygulanır. Düz, pürüzsüz ve sıkı dokunmuş kumaşlarla detaylı giysiler çıkarılabilir.

⁵¹ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e., 29.

Çoğu zaman karşıt özelliklere sahip orta ve hafif kumaşlar aynı tasarımda birbirlerinin yerine kullanılabilir.

Ağır, hantal, kalın, havlı ve sert dokulu kumaşlar ve kürkler vücut silüetini gizler ama yüksekliği azaltır, geniş ve ağır gösterir. Diğer yandan küçük bir gövde için hantal kumaş kullanımı sakıncalıdır. Ağır kumaşların tam aksine parlak, yumuşak, dökümlü kumaşlar vücut hatlarını ortaya çıkarır. Transparan (şeffaf) kumaşlar daha fazla ışık yansıtırlar çünkü hafif ve parlak görünürler. İnce kumaşlar görsel olarak dikkati çeker ve daha ağır gösterme eğilimine sahiptir.

Şekil 10. Giyimde Kürk Kullanımı⁵²

Koyu ve mat kumaşlar ise daha fazla ışık emer. Bu tür kumaşların ise boyut ve ağırlığı azaltıcı bir etkisi vardır.

Doku kullanımının görüntüde yanılsama yaratmaya etkisi olur. Farklı dokular birleştirilerek bu etki güçlendirilebilir. Örneğin, büyük bir alt bölgeyle ince bir üst bölgeyi dengelemek için, hantal bir örme kazak kullanılabilir. Baskın bir doku daha çok dikkat çekmek istenilen bir alanda kullanılabilir. Örneğin büyük bir kalçayı kamufle etmek için, roba kısmında parlak dokulu bir kumaş kullanılabilir.

⁵² <http://www.disicouture.com/dc-editorial-double-kelly-mittendorf-fashion-magazine/>

2.4. Giysi Seçiminde Desenlerin Etkileri

Bir kumaş yüzeyini süsleyen, ona albeni kazandıran en önemli unsurlardan biri desendir. Çağdaş tekstil tasarımında yeterince anlaşılamayan bu konusunun esin kaynakları; insanın doğal dünyası, inançları, korkuları, umutları, sosyal hayatındaki olguların simgelenmesine kadar uzanan değişimlerdir. Tarihsel süreçte her dönem ve uygarlıkta desenler ve üslupları değişse de insan deneyimlerinin kalıcı sonuçları olan temel formlar aynı kalmıştır.⁵³

Desen, kumaşın üzerinde renkli çizgiler ve şekiller tarafından oluşturulan bir tasarım elemanıdır. Desen, uyumlu bir renk düzeni içinde iki veya daha fazla giysiyi biraraya getirerek, bütünleşmesine yardımcı olur. Desen vücudun görünen boyutu, şekli ve ağırlığı hakkında güçlü yanılsamalar yaratır.

2.4.1.Desenlerin Görsel Etkileri

Desenler kumaş üzerinde, çizgilerin, alanın ve formların renklerle birlikte şekillendirilmesidir. Desenlerin fizyolojik ve psikolojik etkileri vardır. Desen kullanımıyla bir etki zayıflatılabilir ya da güçlendirilebilir. Her desen temelinde bir kaynaktan meydana gelmektedir.

Her desenin karakteristik özelliklerine bağlı olarak kullanım alanında bazı etkileri vardır. Desenler doğal, insan el yapımı ya da hayal ürünü olabilmektedir. Bu tasarımlar gerçekçi, stilize edilmiş, soyut ya da geometrik şekil, renk ve motiflerden yapılmaktadır. Desende kompozisyon ve uygunluk etkinliğini büyük ölçüde etkilemektedir.

Doğal Objeler, desen motiflerinde çok sık rastlanan kaynaklardır. En doğal hayvan ve bitkileri desenlerde kullanmak, sonsuz bir çeşitlilik, ilginç şekiller, oranlar ve renkler ile birlikte hoş bir sunum ve psikolojik bir etki yaratmaktadır. Doğal desenlerin kullanımı nadiren olumsuz ve rahatsız edici etki yaratmaktadır.

⁵³ Fusun Özpulat, Dilek Yurt, *Günümüz Baskı Desenleri Kumaşlarında Desen Tarzları ve Teknikleri*, Akdeniz Üniversitesi G.S.F. Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, “1. Uluslar arası Moda ve Tekstil Tasarımı Sempozyumu”, s.29
<http://edergi.akdeniz.edu.tr/index.php/akdenizsanat/article/viewFile/427/353>, (02.04.2015)

El yapımı desenler, insan eliyle yapılmış nesnelerin ilişkilendirilmesiyle oluşturulur.

Sembolik desenler ise bir düşünceyi ifade eden görsel sunumlardır. Ör: Ekose İskoçların savaş sembolüdür.

Gerçekçi desenler, görünen ya da görünmeyen, yapay ya da doğal nesnelerin gerçekçi, doğal yorumlamasıdır. Nesnelerin doğal renkleri, ışık ve gölgeleri, derinlik ve perspektifi doğal olarak ve olduğu gibi yansıtılmaktadır. Nesne düz resmedildiği gibi farklı şekillerde de yorumlanabilir. Ör: Hayvan desenleri, bitkiler ve emprime çiçek desenleri vb. gerçekçi desenlerdir.

Stilize edilmiş desenler, doğal ya da insan yapımı nesnelerin, şekli, rengi, boyutu değiştirilerek gerçeklikten uzaklaştırılarak yorumlanmasıdır. Ör: Şal desen.

Soyut desenler, serbest formlar, puslu gölgeler, ilginç şekiller ve çizgilerle hayal gücünün yansıması olarak görselleştirilmektedir. Bazı nesneler tanınmayacak şekilde stilize edilir, gözle görülmeyen belirsiz ve mürekkep lekesi gibi bir görüntü kazanır. Sonsuz bir çeşitliliğe ve özgürlüğe sahiptir.

Geometrik desenler, soyut desenlerin geometrik nesne yorumlarının özel bir türüdür. Düz zemin üzerinde dikkat çekici bir etkisi vardır. Çizgili, ekoseli, puantiyeli, baklava ve tüvit desenleri geometrik desenlerden bazılarıdır. Düz kenar çizgileri pililer, manşetler ve bel bantlarına iyi uyum sağlar.

2.4.2. Desenlerin Fiziksel Etkileri:

1. Desenler kullanıldığı alanı vurgular ve genişleme etkisi yaratır.
2. Küçük motiflerin aksine büyük motiflerin büyütme etkisi vardır.
3. Küçük bir bedende küçük desenler narinliği pekiştirirken, büyük motifler ise bedeninin görüntüsünü güçlendirir.
4. Yönlü desenler hedefteki yönü vurgular.
5. Desenler düz dokuların üzerinde görsel bir zenginlik katar.
6. Desenler vücut hatlarını kamufle ederek, silüetin uzağına dikkati çekebilmektedir.
7. Desenler basit yapısal tarzlarda tamamlayıcı olabilmektedir.

8. Keskin kenarlı motifler genişliği artırarak şekil-zemin ayrımını kolaylaştırır. ⁵⁴

2.4.3.Desenlerin Psikolojik Etkileri:

1. Yakın aralıklı motifler lekeli, kalabalık ve geniş alanlı görünebilmektedir. (puantiye)
2. Düz motifli desenler basit görünür. Detaylı motifler ise daha karışık ve gelişmiş görünür.
3. Bitki ve çiçek motifleri kadınsı görünebilmektedir.
4. Herhangi bir eşya, alet ya da simgesel motifler desen kullanımında bir düşünceyi ifade etmek amacıyla kullanılabilir ve bu şekilde giysi kullanımı sınırlandırılmaktadır.
5. Büyük motif ve aralıklar kuvvetli ve cesur algılanırken; küçük motifler ise zariftir. ⁵⁵

Desen kullanımı sayısız çeşitliliğe sahiptir. Her dönemde, her millette ve hatta her yörede desen kullanımı değişiklik göstermiş ve çağın ilerlemesiyle birlikte gelişmiştir. Günümüzde ise teknolojik gelişmelerle birlikte dijital ortamlarda sınırsız bir desen yelpazesine ulaşmak mümkündür. Bu nedenle giysi seçimlerinde en çok görülen desenlendirme tiplerinden bazıları aşağıda örneklerle vurgulanmıştır.

Geometrik Desenler: Geometrik şekillerden oluşmaktadır. Karalamalar, lekeler ve benekler geometrik desenlerde uygulanmaktadır. ⁵⁶

- Ekose
- Puantiye
- Çizgili
- Balıksırtı
- Şal Desen

⁵⁴ Marian L. Davis, *A.g.e.* s. 215.

⁵⁵ Marian L. Davis, *A.g.e.* s. 216.

⁵⁶ Laurie Wisbrun, *Mastering The Art Of Fabric Printing and Design(Techniques, Tutorials and Inspiration*, Chronicle Books, Amerika, 2011, s. 11.

- Optik Desenler: İki ya da daha fazla çizginin üst üste, iç içe ya da sıralı olarak dizilmesiyle oluşan dalgalı ya da çizgisel desenlerdir. Hareket, titreşim veya derinliği abartılı bir şekilde yansıtır. Geometrik şekillerin kullanımına bağlı olarak genişlik, uzunluk, incelik etkisi farklı vücut tipleri üzerinde kullanılabilmektedir.

Şekil 11. Geometrik Desen - Optik Kullanımı⁵⁷

Ekose Deseni: Birden fazla renkte ve şekilde çapraz yatay ve dikey bantlardan oluşan bir desendir. Ekose dokuma yün kökenlidir, ama pek çok malzemeden de yapılmaktadır. Ekose 1700lerde İskoç klanlarının giydiği dize kadar inen ve klit denilen eteklerin desenidir. İskoçların İngiltere'ye isyanında sembol haline gelmiştir. Uzun yıllar yasaklandıktan sonra meşru hale gelmiş ve 19. yüzyılda Amerika'ya yayılmıştır. 1960lardan sonra ise kadınlar ekose deseni

⁵⁷ <http://romi-fajarudin.blogspot.com.tr/2012/04/gaun-ilusi-optik-membuat-tubuh-terlihat.html>

takım (etek-ceket) olarak kullanmıştır. 1990lı yıllarda Vivienne Westwood' un Punk Rock akımıyla birlikte tekrar isyankarlığın bir sembolü olmuştur.⁵⁸ Günümüzde ise özellikle pilili eteklerde, elbiselerde ve dış giyimde kullanılmaktadır. Ekose desen geometrik desenlerdendir ve aynı zamanda sembolik desendir.

Şekil 12. İskoç Ekose Deseni⁵⁹

Ekose desen enine ve boyuna uzayıp giden çizgi tekrarlarından oluşmaktadır. Enine çizgilerin geniş gösterdiği gerçeğinden ötürü, büyük üst ve alt bölgeye sahip vücut tipleri için ekose desen kullanımı uygun değildir.

⁵⁸ <http://www.bustle.com/articles/20343-how-did-plaid-become-popular-a-brief-and-grungy-fashion-history>

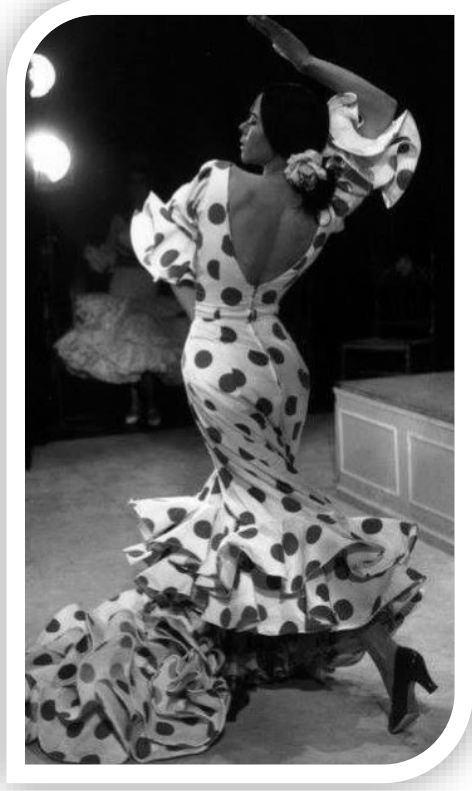
⁵⁹ <http://www.bustle.com/articles/20343-how-did-plaid-become-popular-a-brief-and-grungy-fashion-history>

Şekil 13. Ekosenin Yanlış Kullanımı⁶⁰

Puantiye Deseni, kumaş desenleri içerisinde en çok tercih edilen desenlerden bir tanesidir. Desen kullanımında da önemli gelişmeleri olmuştur ve giysi kullanımında büyük rol oynamıştır. Büyük ve küçük, yakın veya uzak aralıklı noktaların çoğunlukla düz bir zemin üzerinde rengarenk serpiştirilmesiyle oluşur. Geleneksel flamenko dansçıları ve sanatçıların giysilerinde kullanılmıştır. Nokta desen Ortaçağ Avrupa'sında kötülüğe alametti. Tüberküloz, veba, cüzam gibi hastalıkları ifade etmekteydi. 1590lardan itibaren kadınlar Londra'da yüzünü güzelleştirmek için siyah bir tül üzerine küçük noktaları kullandılar.

⁶⁰ <http://www.kirstinmarie.com/>

Şekil 14. Flamenko Dansçısı⁶¹

Christian Dior New Look koleksiyonunda kum saati elbiselerinde noktalı deseni kullanmıştır. Ünlü Hollywood yıldızları Elizabeth Taylor, Lucille Ball, Marilyn Monroe da noktalı deseni kullanan bazı ünlülerdendir⁶².

1928 yılında Disney Minnie Mouse'un elbisesinde kırmızı noktaları kullandı.

⁶¹ <https://www.pinterest.com/pin/372954412862754490/>

⁶² <http://thehairpin.com/2013/06/a-brief-history-of-polka-dots-2>

Şekil 15. Moda İkonu “Christian Dior” Tasarımı ⁶³

Şekil 16. Amerikalı Komedyen Film Yıldızı, Dönem İkonu “Lucille Ball”⁶⁴

Şekil 17. Amerikalı Film Yıldızı “Elizabeth Taylor” ⁶⁵

Şekil 18. Amerikalı Film Yıldızı ve Pop İkonu “Marilyn Monroe”⁶⁶

⁶³ <http://www.ofakind.com/stories/7252-Go-Way-Back-Polka-Dots>

⁶⁴ <http://anjouclothing.com/2012/02/22/i-love-lucy-s-dress/>

⁶⁵ <http://www.thejoye.com/style/polka-dots-are-back/>

⁶⁶ <http://www.fashionlady.in/how-to-wear-polka-dots/16326>

1950lerde nokta deseni neşeyi, sadeliği ve eğlenceyi simgelemiştir. 1951 yılında, Monroe noktalı bir bikini giydi ve bu tarz 1960lı yıllarda yaygın kullanılmaya başlandı. 1962 yılında Marvel Comics dergisi Polka Dots Man adında bir kahraman oluşturdu.

1965 yılında Bob Dylan albüm kapağında, çarpıcı bir yeşil üzerine beyaz iri puanlı bir gömlek giymişti. Günümüzde ise Mad Men dizi 1960ların noktalı desen giysilerini en iyi örnekleriyle ifade etmiştir.

Giysilerde noktalı desen kullanımı risklidir. Noktalar dairesel yapısı nedeniyle yuvarlak ve genişleyen bir algıya neden olmaktadır. Özellikle büyük ölçekli noktalar vücudu daha geniş göstermektedir.

Şekil 19. Puantiyenin Yanlış Kullanımı⁶⁷

Şekil 20. Hayvan Deseninin Yanlış Kullanımı⁶⁸

Hayvan Desenleri, doğal desenlerden biri olan hayvan desenleri özellikle kadın giysi kumaşlarında sıkça kullanılmaktadır. Farklı varyasyonları vardır. Fakat hayvan desenlerinin kullanımı oldukça risklidir. Özellikle leopar deseni irili ufaklı karmaşık dairesel motifleri sebebiyle genişlik algısına neden olmaktadır.

⁶⁷ <https://www.pinterest.com/pin/99571841734341405/>

⁶⁸ <https://www.pinterest.com/pin/436708495091398058/>

Şekil 20’de görüldüğü gibi günümüzde sıkça uygulanan dijital baskı tekniğiyle hazırlanan leopar zemin üzerine iri çiçek desenleri özellikle büyük alt ve üst bölgeye sahip bir vücut tipinde istenmeyen bir genişlik algısına neden olabilir.

Şekil 21. Dijital Hayvan Deseni Kullanımı⁶⁹

Günümüzde moda olarak kullanılmakta olan dijital baskı desenlerinden biri de hayvan figürleridir. Özellikle üst giysilerde büyük ölçekli olarak kullanılan hayvan desenleri büyük olan üst bölgeye vurgu yapmaktadır ve bu sayede olduğundan daha büyük bir göz yanılmasına neden olmaktadır.

⁶⁹ <http://www.ebay.co.uk/itm/Women-Ladies-Sleeveless-Tiger-Animal-Print-T-shirt-Loose-Batwing-Blouse-Tops-/360802192376>

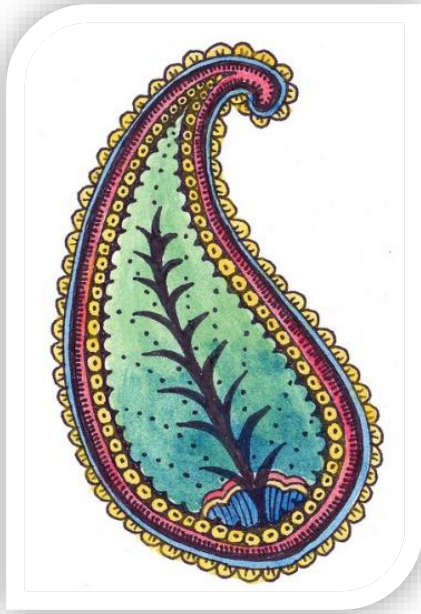
Şekil 22. Hayvan Deseninin Doğru Kullanımı (leopar)

Hayvan desenleri Şekil 22’de görüldüğü gibi küçük ölçekli ve dikey yanılısama yaratacak tamamlayıcı elemanlarla birlikte kullanıldığı takdirde görüntüde istenmeyen bir genişlik algısı oluşmaz. Üstteki gömlekte siyah düz şeritler, yaka ve cep kullanımıyla leopar desenin karmaşıklığının aksine odaklanılmıştır. Ön ortadaki pat ise üst bedenin uzun görünmesini sağlamıştır.

Şekil 23. Hayvan Deseninin Doğru Kullanımı (zebra)

Şekil 23'te görülen zebra deseni leopar desen kadar genişlik algısı yaratmaz. Çünkü leopar motifi gibi dairesel değildir. Diyagonal ve çizgiseldir. Özellikle dikey formda kullanılan zebra deseni bedende uzunluk ve zariflik hissi uyandırabilmektedir. Yatay kullanımı ise uzayıp giden enine çizgileri andırdığı için bedende genişlik yanılgısına neden olabilir. Zebra desen kullanımında ise belirleyici olan desenin ölçeğidir.

Şal desenini'nin görüntüsü eğri bir gözyaşı damlası figürüne benzemektedir. Bazı şal kumaşlar fistolar, zikzaklar ve bordürlerde kullanılır. Desenler oldukça yoğun ve detaylıdır. Şal deseni tüm kumaşlara uygulanabilir ve çok çeşitli renkleri mevcuttur. Hindistan ve İran kökenli olan bu desen 1900lü yılların başlarında İngiliz Doğu Hindistan Şirketi tarafından İngiltere'ye taşınmıştır. Bir İskoç kasabası olan Paisley' den ismini almıştır. Şal deseni en yaygın erkek kravat, eşarp ve mendillerinde kullanılır. Ayrıca kadın gömlek, elbise, en çantası ve ayakkabısında ve tüm ev dekorlarında kullanılmaktadır.⁷⁰

Şekil 24. Şal Deseni

Gözyaşından esinlenerek çizildiğine inanılan şal deseni, yukarıya doğru uzadıkça incelen servi ağacına da benzetilmektedir. İpek ve kaşmir gibi narin kumaşlara daha çok yakışmaktadır. Yoğun ve karmaşık yapısından ötürü çok renkli desen figürlerinin açık renk zemin üzerinde uygulanması daha uygundur.

⁷⁰ Dana Willard, *Fabrics A to Z(The Essential Guide to Choosing and Using Fabric For Sewing)*, Abrams Books, New York, 2012, s. 179.

Şekil 25. Şal Desenin Yanlış Kullanımı Şekil 26. Şal Desenin Doğru Kullanımı

Giysi kullanımında ise Şekil 26’da görüldüğü gibi açık ve düz bir renk tamamlayıcısıyla birlikte bölgesel olarak vurgulayıcı nitelikte kullanılmalıdır.

Şekil 25’te ki gibi koyu bir zemin üzerinde koyu ve yoğun döşenmiş bir şal deseni kullanımı bedende genişlik hissi vermektedir. Özellikle üst bedeni ve göğüsleri büyük olan bir vücut tipinde iri ve karmaşık desen kullanımı, görüntüde istenmeyen bir genişlemeye neden olmaktadır.

Patiska Deseni (Çıtır Desen), başlangıçta Hindistan kökenli olan patiska deseni 1500lerde İngiltere’ye yayılmıştır. Düz dokuma ve pamuklu kumaşlarda uygulanmaktadır. Yapısal olarak küçük çiçekler, yıldızlar ve şekillerin küçültülmüş formlarının karmaşık sunumudur. Çoğunlukla çocuk giysilerinde kullanılmaktadır.⁷¹ Türk giysilerinde geleneksel olarak kullanılmakta olan basma etekler çoğunlukla çıtır

⁷¹ Dana Willard, *A.g.e.* s. 175.

desenlerden yapılmaktadır. Fakat günümüzde modernize edilmiş patiska deseni elbise, etek ve yazlık ince pantolonlarda da kullanılmaktadır. Patiska desen küçük ve narin yapısı sayesinde kullanımında olumsuz bir etki yaratmamaktadır. Fakat karmaşık ve yoğun olduğu için giysi kombinlerinde düz ve sade tamamlayıcı parçalarla bütünleştirilmelidir. Farklı desenlerle bir arada kullanılması gözü yorarak, olumsuz bir algıya neden olabilir.

Şekil 27. Patiska(Çıtır) Desen

Pano Desen: 1980lerden sonra mürekkep püskürtmeli dijital baskı makinesinin kullanılmaya başlanmasıyla birlikte dijital ortamlarda sayısız çeşitlilikle desen tasarımı yapılmaktadır. Günümüzde ise dijital baskılar, giyim sektöründe de sıkça kullanılmaktadır. Bu yolla yapılan desen türlerinden biri ise pano desendir. Pano desenler giysi üzerinde tek bir motif ya da figürün yerleştirilmesiyle oluşur. Desenlerdeki renk, şekil, motif ve figür kullanımı sonsuz çeşitliliğe sahiptir. Bu desenler bir hayvan figürü, büyük bir çiçek baskısı ya da stilize edilmiş bir insan silüeti vb. olabilmektedir. Pano desen kullanımında özellikle dikkat edilmesi gereken etken desenlerin ölçeğidir. Büyük ölçekli desenler genişleme etkisi yaratmaktadır. Pano desen vurgulayıcı bir özelliğe

sahiptir. Vücut tipinin özelliklerine paralel olarak vurgulanmak istenilen noktalarda tercih edilmelidir.

Şekil 28. Pano Desen

Çizgili Desenler, çizgilerin, kumaşın üzerinde dikey ya da yatay olarak ve birbirinin paralelinde dizilmesiyle oluşur. Çizgiler eşit ya da uzak aralıklı, ince ya da kalın değerli ve farklı renklerde olabilmektedir. Dikey yönde oluşturulan çizgisel desenler bedende uzunluk etkisi yaratır. Enine yatay çizgisel desenler ise uzayıp giden bir yol gibi genişlik etkisi yaratır. Çizgilerin değerlerinin incilmesi ya da kalınlaşması ise çizgisel etkinin şiddetini artırır. Çizgilerin yönü ise odak noktasını belirlemektedir.

2.4.1.Desen Seçiminin Giysi İle İlgili Etkileşimleri

Tek, küçük ve stilize edilmiş desenler çok dikişli, büzgülü ve uyumlu kumaş kıvrımlarında kullanılabilir. Fakat detaylı ve daha büyük desenler birkaç dikişle ve basit giysi stillerinde daha çekici ve uyumlu görünür.

Uzunluk ve inceliği artırmak için yakın değerlerde ve soğuk renklerle küçük ölçekli desenler kullanılmalıdır. Genişlik ve ağırlığı artırmak için ise, sıcak renkler ve açık tonlar, yoğun kontrast ve büyük ölçekli desenler tercih edilmelidir. Bel ya da göğüs bölgesinde büyük ölçekli bir desen kullanmak, büyük olan alt gövdeyi dengelemeye yardımcı olur. Büyük ölçekli bir desen, aşırı minyon bir bedende kötü görünebilmektedir. Bir etek veya pantolonda kullanılan büyük ölçekli bir desen, büyük üst beden ve omuzların görüntüsünü dengelemektedir. Dikey hatlardaki bir desen vücudu uzun göstermektedir. Baskın desenler dikkat çekmek istenilen bölgelerde vurgulanmalıdır. Tek desen tekrarı, vücuttaki eğrileri kamufle etmek için kullanılmalıdır. Bir bordür desen ise konumlandırıldığı bölgeye dikkati çekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.KADINLARIN BEDEN TİPLERİ VE BEDEN TİPLERİNE UYGUN GİYSİ FORMLARI

Nüfus artışının ve teknolojik gelişmenin kaçınılmaz sonuçlarından biri giyim ürünlerinin seri halde üretilmesidir. Bu durum ürünlerin ortak ölçülere göre boyutlandırma sorununu da beraberinde getirmiştir. Giysinin vücuda iyi uyması, işlevsel olması ve rahat hareket olanağı sağlaması, kalıpların antropometrik⁷² ölçülerden yararlanılarak hazırlanmasını gerektirir.

Hazır giyim sektörünün hızla geliştiği günümüzde giysi-vücut uyumu; estetik görünümün yanı sıra giyen kişi açısından kullanım konforu sağlaması ile de önemini giderek artırmaktadır. Giysilerde kullanım konforunun sağlanması için üretim kalıplarının vücut özelliklerine uygun olarak hazırlanması gerekir. Giysi kalıplarının vücuda uyumunu etkileyen en önemli faktör vücut ölçülerinin ve oranlarının bilinmesidir.⁷³ Hazır giyim sanayinde vücuda uygun giysi üretebilmek için o toplumu oluşturan insanların standart beden ölçülerine sahip olması gereklidir. Standart ölçülerin oluşturulabilmesi için bazı ana ve yardımcı ölçülere ihtiyaç vardır. Araştırmalar en önemli iki değişkenin boy ve göğüs çevresi olduğunu ortaya çıkarmıştır.⁷⁴ Giysi beden ilişkisi içerisinde oran önemli bir kavramdır. Giysi tasarım prensiplerinden biri olan oran, giysi modelinin şekil olarak tamamının birbiri ile uyum içerisinde olması gerektiği anlamını taşımaktadır.

⁷² *Antropometri*: İnsan vücudunun boyutları ile ilgilenen özel bir bilim dalıdır. Bu boyutlar; uzunluk, genişlik, yükseklik, ağırlık, çevre boyutları gibi farklı teknikleri içerir.

⁷³ Galip Akın, *Antropometri ve Ergonomi*, İnkansa Ofset Matbaacılık, Ankara, 2001, s.11.

⁷⁴ Nancy Plummer, *Your Personal Style*, Fairchild Books, New York, 2009, s.55.

Kas kitleleri ve kilo dağılımındaki dönüşüm kadın ve erkeklerin hormon seviyeleri farklılıklara göre değişmektedir. İnsanların vücut şekillerini etkileyen diyet egzersiz tutum ve davranışları ayrıca vücut şekillerinin belirlenmesinde etkili olan faktörlerdendir. Kendi yaşamı içinde de bir birey kendi bedenini –örneğin kollarını, karnını, bacaklarını şekillendirebilir. Dolayısıyla vücut tipleri içerisinde olan üçgen vücut, dikdörtgen vücut ve baklava vücut insanlarda doğuştan gelen kalıplar değildir. İnsan davranışları vücut tiplerini değiştirebilmektedir. En kaba beden tipi bile zarif bir beden tipine dönüştürülebilir.⁷⁵

Beden tipini tanımlarken anahtar kavramlarımızdan biri de doku kullanımıdır. Örneğin; Şişman gösteren doku kullanımı beden tipini etkileyen bağımsız değişkenlerden biridir. Dolayısıyla bireyler kendi beden tipini tanımlarken çok boyutlu bir kombinasyonun içine düşerler. Bağımsız değişken olan beden tipi, bağımlı değişken olan dokuyla birlikte bir kombinasyon içine girer ve bireyin görünümünü etkileyen bir faktör olur. Giyim stili vücut tipinin görünümünü değiştiren -şaşırtıcı-faktörlerden biridir. Kişinin marjinal bir beden tipi olmadığı sürece; giyim tarzının seçiminde pahalı ve gösterişli doku seçiminden ziyade, akıllı ve makul bir doku, renk ve biçim seçimine karar vermek daha mantıklıdır.

3.1. Vücut Şekillerinin Sınıflandırılması

3.1.1. Simetrik Kadın Bedeni Biçimleri

Simetrik vücut şekillerinde vücudun yatay olarak birbirine dengeli olduğu varsayılır. Bu varsayımlar içerisinde bedenler standart, ortalama ya da ideal simetrik vücut olarak üçe ayrılır. Ayrıca bu üç figür içerisinde de çeşitli kombinasyonlar ve varyasyonlar bulunmaktadır. Örneğin daha uzun ya da daha kısa bir boynunuz olabilir. Önemli olan dikey hattaki uzunluk değil yatay düzlemde oranların eş olmasıdır.⁷⁶

Giyim stilinizde hangi tarzı seçerseniz seçin bedeninizi kamufle etmek için ya da varyasyonu düşürebilmek için seçim sayısını azaltmanız gerekmektedir.

⁷⁵ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 75.

⁷⁶ A.g.e. s. 75.

Simetrik vücut şekillerinin bir özelliği de kombinasyonların kolay tahmin edilebilir olmasıdır. Dar omuzlar ve dar sırtlar bu vücut şeklinin karakteristik özellikleridir. Vücut şeklinin ideali, tüm uzuvların birbirleri ve bedenin tümüyle olan oransal ilişkisine bağlıdır. Örneğin elin uzunluğunun estetik ölçütü aynı bedenin kol uzunluğuna bağlıdır. Aşağıdaki tablolarda erkek ve kadın vücuduna ilişkin ideal vücut oranları ifade edilmiştir.

İDEAL ERKEK BEDENİ	İDEAL KADIN BEDENİ
• Genç ve atletiktir. • Uzun ve narindir. • Kaslı geniş omuzlara sahiptir. • Gövde giderek incelir. • Karın bölgesi düzdür. • Kalçalar, geniş omuzlardan daha dardır. • Kol ve bacaklar kaslıdır. • Baş, el ve ayaklar orantılıdır.	• Uzun ve narindir. • Omuzlar ve kalçaların genişliği eşittir. • Kalça ve göğüs oranı eşittir. • Karın düzdür. • Adale ayak bileğinden 10-15 cm büyüktür. • Baldır adaleden 15-17 cm büyüktür.

Tablo 3. Günümüzde İdeal Kadın- Erkek Vücut Şekilleri

Başın vücutun uzunluğuna oranı=8

- Kısa: 1,68 ya da daha azdır.
- Orta: 1,70'tir.
- Uzun: 1,72 ya da daha fazladır.

Omuz eğimi boyun hizasından 5cm aşağıdadır.

- Alan: Eğim > 6,5 cm'dir.
- Meyil miktarı: Eğim 4cm ya da daha azdır.

Omuz Genişliği

- Dengeli: Omuzun genişliği baş uzunluğunun 2 katıdır.
- Dolgu / Alan: Omuz Genişliği > 2 baş uzunluğundan
- Dar: Omuz genişliği < 2 baş uzunluğundan

Bel ve Basenlerin Mukayesesi

- Küçük: 25,5cm Bel + Göğüsten daha küçüktür.
- Orta; 23-25,5cm Belden daha küçüktür.
- Büyük; Bel 20-25,5cm Göğüsten daha küçüktür.

Bel kol altı ve kalça arası mesafenin ½'si kadardır.

- Kısa bel: Bel > İdealin 2,5cm üstünden
- Uzun bel: Bel > İdealin 2,5cm altından

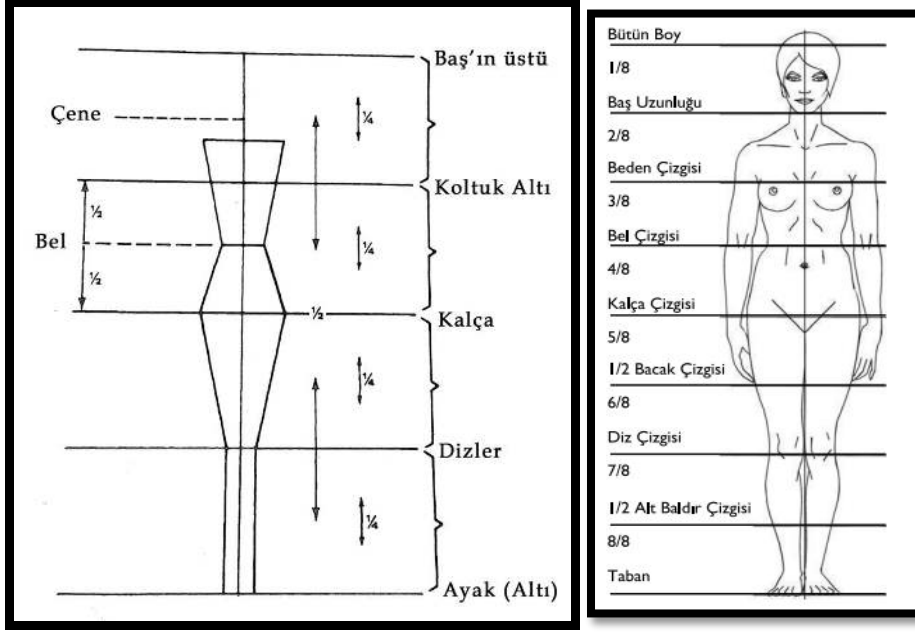
Bacaklar beden uzunluğunun yarısı kadardır.

- Uzun bacaklar: Bacaklar > beden uzunluğunun yarısından
- Kısa bacaklar: Bacaklar < beden uzunluğunun yarısından

Kalçalar: Omuzlardan 2,5cm daha dardır.**Dirsekler: Bel hizasındadır.****Parmaklar: Baldırın yarısı hizasındadır.**

Tablo 4. Kadın Bedeninde Vücut Ölçü Standartları ve Sapmaları⁷⁷

⁷⁷ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s.75.

Tablo 5. İdeal Bir İnsan Bedeninin Dört Eş Parçaya Ayrılışı

Dikey olarak iyi orantılanmış bir insan vücudu 4 ayrı çeyreğe bölünebilir.

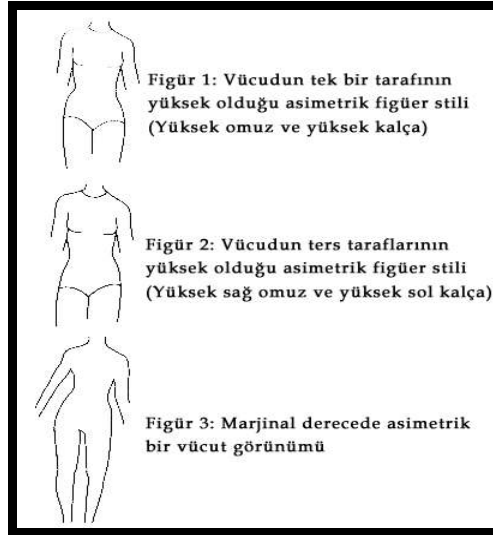
- Kafanın en tepe noktasından koltuk altına kadar,
- Koltuk altından kalçaya kadar,
- Kalçadan dize kadar,
- Dizden ayakaltına kadar,

Başın vücut ile olan oransal ilişkisi bedenın görünümüne etki yapmaktadır. Küçük bir başa sahip bir kişi orantısız ve dengesiz bir görünüm sergiler. Büyük başlı olan bir kişi ise bedensel olarak daha kısa ve daha ağır görünür. Ayrıca bir baş boyutu beden boyuyla orantılandırıldığı derecede ölçülendirilir. Ortalama bir erkek ve bir kadın boyu baş boyu ile 1/7 oranda ölçülendirilir. Bu ölçülendirme mankenlerde 1/8 oranındadır. Bununla birlikte Tablo 5'te görüldüğü üzere dört parçaya bölünen bedenın her bir parçasının iki baş uzunluğunda olması gerekmektedir.⁷⁸

⁷⁸ Suzanne G.Marshall, Hazel O. Jackson., M. Sue Stanley, Mary Kefgen, Phyllis Touchie-Specht, *Individuality In Clothing Selection and Personal Appearance*, (6. Baskı), Pearson Education, New Jersey, 2004, s.137.

3.1.2. Asimetrik Kadın Bedeni Biçimleri

Bir asimetrik vücut şekli standart idealin tüm varyasyonlarından oluşmaktadır. Asimetrik vücut şekilleri doğum da meydana gelebilir, bir hastalığa bağlı olabilir ya da bazı özel aktivitelere bağlı olarak da görülebilir. Bununla birlikte çoklu asimetrik beden varyasyonları ile de karşılaşmaktadır. Çoklu asimetrik kombinasyon vücudun bir tarafında görülen; yüksek omuzlar, yüksek memeler, yüksek kalçalar ve uzun bacaklardan meydana gelmektedir. Asimetrik vücut şekilleri bedende uyum problemlerine ve rahatsız edici giyim stillerine neden olabilmektedir. Fakat giyim tarzı asimetrik vücut şeklini kamufle edebilecek kombinasyonlarla şekillendirilebilir. Örneğin, özenle seçilmiş bir etek, ceket ve elbise ile örtülmüş bir pantolon ve de votka kullanımı vücut silüetine olabildiği kadar estetik bir görüntü sağlayabilir. Aşağıdaki şekillerde de görüleceği üzere asimetrik bedenler kendi içinde de belirli kategorilere ayrılabilir. Bu kategoriler içinde örneğin vücudun bir tarafının asimetrik olarak yukarıda olduğu bedenlerle karşılaşmakla beraber; vücudun sağ ve sol taraflarının ters yönlü olarak bir asimetriye neden olduğu da görülmektedir. Aşırı derece asimetrik beden durumları da özellikle çocukluktan gelen belli hastalıklardan kaynaklanmaktadır.

Şekil 29. Asimetrik Beden Duruşları

Moda endüstrisi için normal (standart) beden: İdeal kelimesi farklı insanlar için farklı şeyler ifade edebilir. Fakat genel anlamda, en iyi, en üstün olarak ifade

edilmiştir. Moda endüstrisi için ideal; herkes için ulaşılması zor fakat akla yatkın olandır.

İdeal kelimesi son derece subjektif bir kavramdır. Fakat genel anlamıyla, üst, nihai, en iyi olan gibi kelimelerle betimlenebilir. Moda endüstrisinde ise ideal herkes için, ulaşılması zor olan manasına gelmektedir. Fakat normatif olarak ulaşılması zor olana yaklaşılabildiği sürece, moda endüstrisi standarda yaklaşılması nedeniyle tatmin olunmuş kabul edilmektedir. Örneğin ünlü moda tasarımcısı Valentino' nun iddiasına göre zarafetin püf noktası giysinin güzel olması değil; aksine kişiyi canlı ve dinamik tutmasıdır.

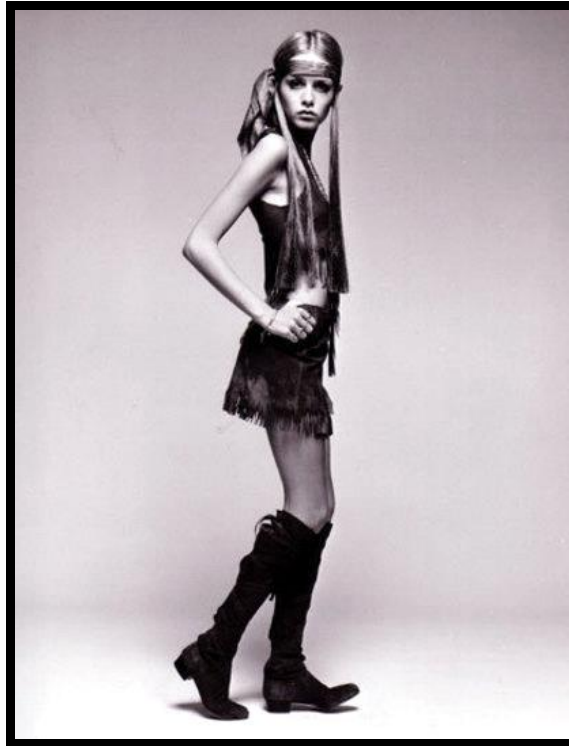
Tarihsel süreç içerisinde “ideal bedenler” in bir çerçeve içerisinde tanımlanması değişim göstermiştir. Yunan sanatının Klasik Döneminde (M.Ö.400-M.Ö.300), güzel kadın bedeni altın orana göre tanımlanmıştır. 1887’de ise Pierre-Auguste Renoir’in “Yıkanaanlar“ (*The Bathers*) isimli tablosunda kadınlar olabildiğince kıvrımlı resmedilmiştir. 1920lerde ise salaş giysiler ve narin kadınlar çağa damga vurmuştur. Aktris ve film yıldızı, kıvrımlı zarif vücuduyla Marilyn Monroe, 1950lerin en çok özenilen kadın bedeni olmuştur. 1960larda ise İngiliz süper model Twiggy moda sahnesine çıkmış ve moda tarihinin ilk “çok zayıf” modeli olmuştur. 1970lerde ise “süper zayıf” modeller podyumlarda boy göstermiş ve anoreksia nevrosa⁷⁹ hastalığı ortaya çıkmaya başlamıştır. Keza, Amerikalı sanatçı Karen Carpenter bu hastalığın getirmiş olduğu komplikasyonlarla 1983 yılında hayatını kaybetmiştir.⁸⁰

⁷⁹ *Anoreksiya Nervosa*, özellikle genç kadınlarda görülebilen, yemek yememek, çok az uyumak, buna rağmen çok aktif olmakla beliren psikolojik bozukluktur.

⁸⁰ Plummer, A.g.e., s. 84 .

Şekil 30. The Bathers⁸¹

Şekil 31. Twiggy⁸²

⁸¹ <http://www.wikipaintings.org/en/pierre-auguste-renoir/the-large-bathers-1887>

⁸² <http://www.soundwall.com/blog-home/2015/1/29/the-art-of-the-female-body>

1988'den 2002 yılına kadar *Vogue*, *Cosmopolitan* ve *Harper's Bazaar* gibi dergiler moda dünyasının önemli kaynakları olmuş ve Paulina Porizkova, Cindy Crawford ve Naomi Campbell gibi zayıf modelleri kapak yapmıştır. Dönem 2007lere geldiğinde uzun ve zayıf süper modellerin trend olarak kabul edildiği görülmektedir.

3.2. Kadın Vücut Tiplerinin Özellikleri

Nancy Plummer' a göre dört ana vücut stili vardır. Çıplak bir insan bedeni ön, arka, sağ ve sol taraftan beş açıyla bakıldığında insanda hayret edilecek bir etki sunar. Bedenlerimizi bir parça kağıda basitçe çizdiğimizde olabildiğince zarif ve estetik bir figürle karşılaşırız. Birey olmakta aynı zamanda birbirimizi bu estetik figürler üzerinden görebilmekle mümkündür.⁸³

1950lerde ve 1960larda ideal vücut temsilini Marilyn Monroe temsil etmiştir. Monroe kum saati şeklinde bir vücuda sahipti. Kalçaları ve göğsü eşit boyuttaydı. Bel ölçüsü ise göğüslerinden 22-27cm inceydi. Giyim stili bedeniyle birlikte bir uyum içindeydi. Bu uyum gün içinde kendisine canlı kalabilme etkisi de sağlıyordu. Kişinin kendisini iyi görmesi bedeniyle barışık olması aynı zamanda gün içerisinde daha iyi hareket edebilmesine olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla kendi beden estetiğini iyi keşfetmiş bir kişi, bedeni üzerinde pozitif yönlerini vurgulayan ve negatif parçalarını gizleyen bir giyim tarzı ile kendisini daha iyi hissedebilir.⁸⁴

⁸³ Plummer, A.g.e. s. 88.

⁸⁴ A.g.e. s. 89.

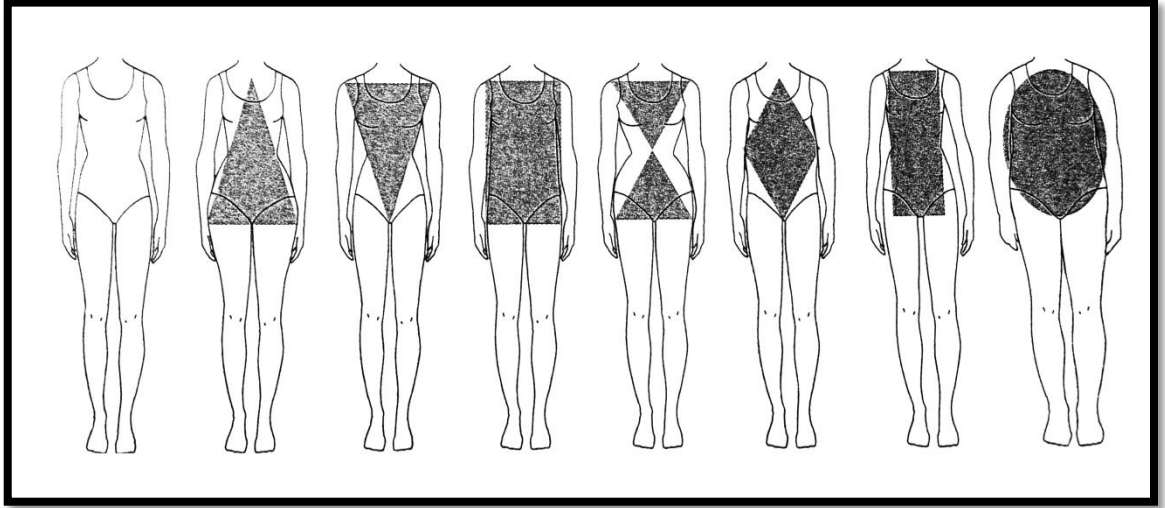

Şekil 32. Marilyn Monroe ⁸⁵

⁸⁵ [http://www.pinterest.com/pin/54817320435973388/\(2\)](http://www.pinterest.com/pin/54817320435973388/(2))

3.2.1.Vücut tipleri

Bedenin ağırlığı ve uzunluğuna ilişkin olarak belli vücut tipi tanımlamaları bulunmaktadır. Bu tanımlamalar içerisinde omuzlar, göğüsler, kalça genişliği ve bel gibi vücudun ana noktaları genel görünümüne dair şekil sunmaktadır. Bu şekilleri sekiz farklı başlıkta incelemekteyiz. Bu başlıklar (1.)ideal kadın vücut tipi (2.)üçgen vücut tipi (3.) ters üçgen vücut tipi (4.) dikdörtgen vücut tipi (5.) kum saati vücut tipi (6.) elmas vücut tipi (7.)Silindir vücut tipi (8.) oval ve yuvarlak vücut tipidir. ⁸⁶

Şekil 33. Vücut tipleri ⁸⁷

⁸⁶ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 80.

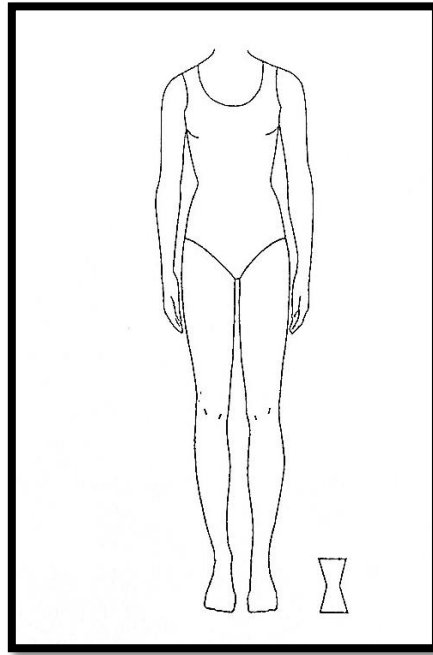
⁸⁷ A.g.e. s. 80.

3.2.1.1.İdeal Kadın Vücut Tipi

Bir ideal kadın vücut tipi olabildiğince dengelidir. Keza ortalama bir vücut ağırlığı da üst gövdeyle alt gövde arasında bir uyum arz etmektedir.

-Şekil 34’te görüldüğü üzere omuzlar ve kalça genişliği olabildiğince eşittir. Bununla birlikte dar bir bel karşımıza çıkmaktadır.

- Kalçalar kavislidir ve pürüzsüzdür.
- Yandan bakıldığında göğüs ve kalça eğimi her iki açıdan da eşittir.
- Makul sütyen ölçüsü B⁸⁸ dir.
- Karın bölgesi nispeten düzdür.
- Kollar ve bacaklar nispeten zayıftır.

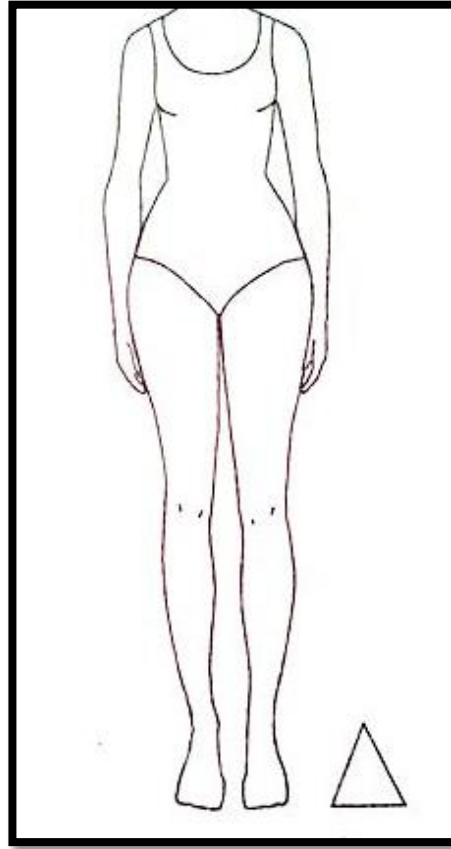
Şekil 34. İdeal Vücut Tipi⁸⁹

⁸⁸ Göğüs Ölçülendirme Sistemi: <http://www.miorre.com.tr/icerik.asp?inf=25>

⁸⁹ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 81

3.2.1.2. Üçgen Kadın Vücut Tipi

Üçgen vücut tipi dengeli değildir. Vücudun ağırlığı daha çok bedenin alt kısmına yoğunlaşmıştır. Önden bakıldığında omuzlar kalçalara göre daha dardır. Keza nispeten belde dardır. Her iki yandan bakıldığında göğüsler nispeten daha dardır. Sütyen ölçüsü A' dır. Karın nispeten düzdür. Kalçalar ortalamaya göre daha büyüktür. Kalça eğrisi düşüktür. Vücut kilo almaya başlarken öncelikle basen, kalça ve bacaklar etkilenir. Yaşlandıkça karın bölgesinde kalınlaşma görülür.

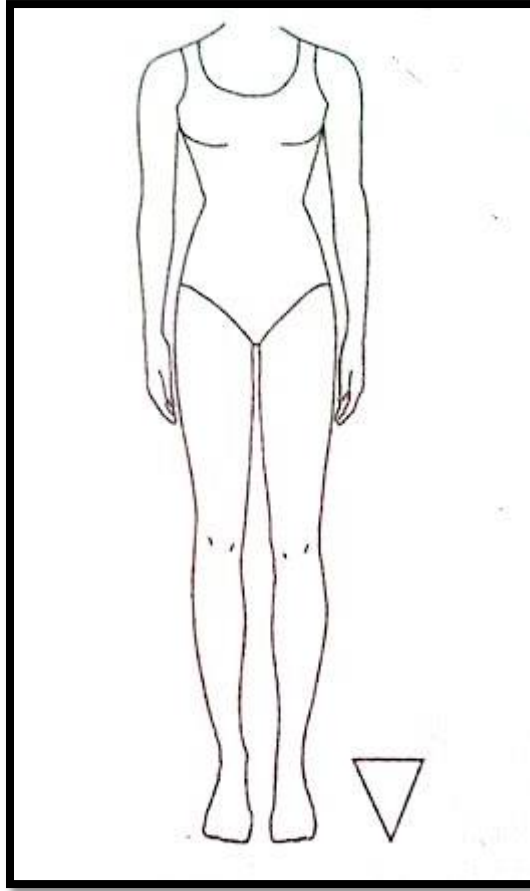

Şekil 35. Üçgen Vücut Tipi ⁹⁰

⁹⁰ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 82.

3.2.1.3. Ters Üçgen Kadın Vücut Tipi

Ters üçgen vücut dengeli değildir. Vücut ağırlığı daha çok üst gövdeye yüklenmiştir. Şekil 36’da görüldüğü üzere omuzlar kalçalardan daha geniştir. Bununla birlikte bel dardır. Yandan bakıldığında göğüsler büyüktür. Sütyen ölçüleri nispeten diğer bedenlere göre daha büyüktür. C ve D ve daha büyük sütyen ölçülerini tercih etmelidirler. Karın daha geniştir. Kalça genişliği dardır. Kalçalar yüksektir. Kilo aldığında ilk olarak gövdenin üst kısmı etkilenir. Daha sonra ise kollar ve üst kalça etkilenir. Yaşlandıkça kilo ense, boyun ve omuzlarda toplanmaya başlar.

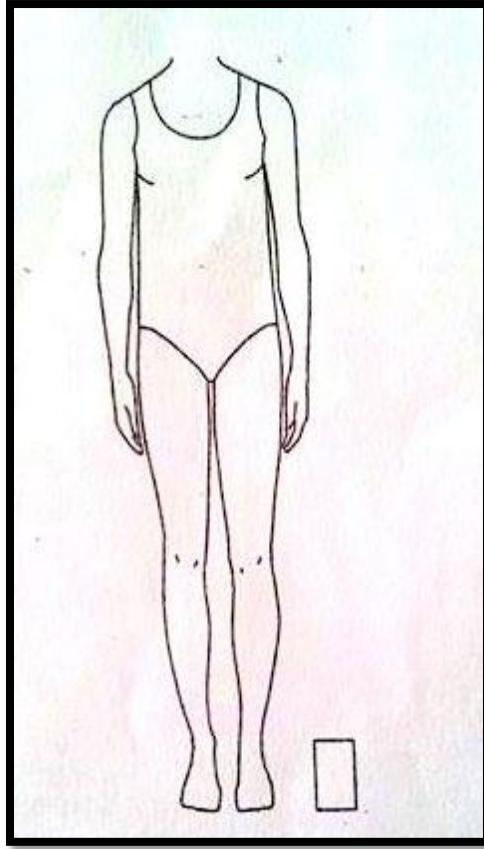

Şekil 36. Ters Üçgen Vücut Tipi⁹¹

⁹¹ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 82

3.2.1.4. Dikdörtgen Kadın Vücut Tipi

Dengeli bir vücut tipidir. Vücuttaki kavis olabildiğince azdır. Bel geniştir. Şekil 37’de görüldüğü üzere omuzlar, bel ve kalça genişliği hemen hemen birbirine benzerdir. Kalça eğrisi yüksektir. Basenler genellikle kalçayla aynı genişliktedir. Yandan bakıldığında göğüs boyutları çok çeşitlidir. Baldır şekli olabildiğince çeşitlidir. Fakat genel olarak küçük ve düz olduğu görülmektedir. Kilo alındığında, kilo vücuda eşit olarak dağılır. Yaşlanıldığında ise vücudun orta bölgesi daha çok genişlemeye başlar. Keza bu durumdan kollar da etkilenir. Vücut sarkmaya başlar.

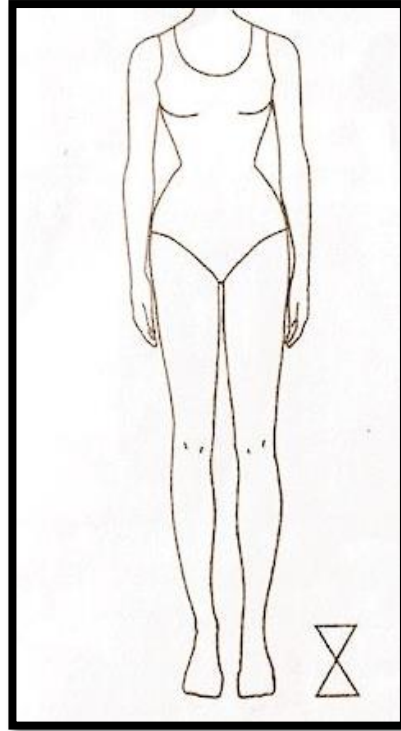

Şekil 37. Dikdörtgen Vücut Tipi⁹²

⁹² Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 82.

3.2.1.5. Kum Saati Kadın Vücut Tipi

Kum saati vücut tipi dengeli vücut tipidir. Dikkat çekici bir bel kavisi vardır. Önden bakıldığında omuzlar ve göğüs genişliği kalça genişliğiyle bir ahenk içindedir. Göğüs kafesi ve yüksek kalçalar bele doğru incelir. Yandan bakıldığında göğüs nispeten daha geniştir. Sütyen ölçüsü D ve daha büyüktür. Yandan bakıldığında büyük kalçalar ve basenler düzgün bir kavise sahiptir. Aslında kum saati beden tipi ideal bir beden tipi değildir. Çünkü büyük göğüsler ve kalçalar birçok giysi ölçüsüne uymaz. Kilo alındığında bedenin üst kısmı rahatsız edici bir görüntü sergiler.

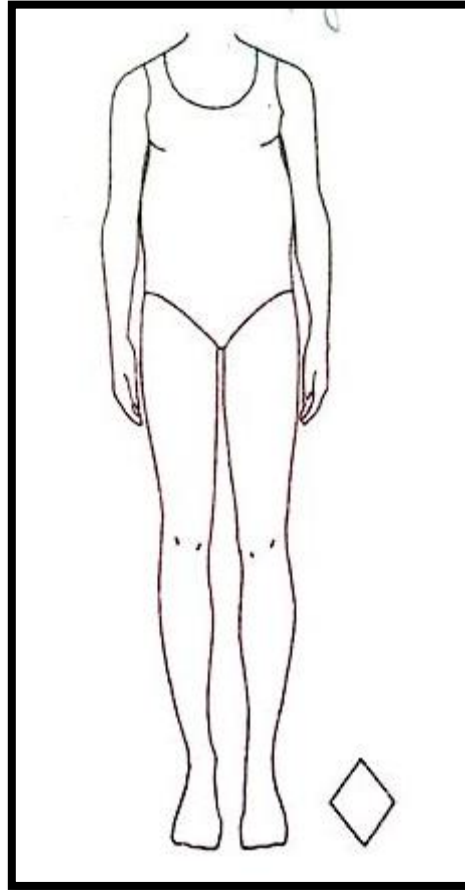

Şekil 38. Kum Saat Vücut Tipi⁹³

⁹³ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 83.

3.2.1.6. Elmas Kadın Vücut Tipi

Elmas beden genel olarak dengeli bir beden tipi değildir. Vücut görünümünün dengesiz olmasının nedeni, ağırlığın Şekil 39’da görüldüğü üzere vücut ortasında toplanmasıdır. Önden bakıldığında omuzlar ve kalçalar vücudun karın kısmının genişliği nedeniyle nispeten dardır. Beden bölgesinde ortalama kilo ağırlığı göğüs bölgesinin altında toplanmıştır. Kalçalar düzdür ya da baldırlara doğru inceler. Bu görüntü kalp şeklinde bir kalçaya tekamül eder.

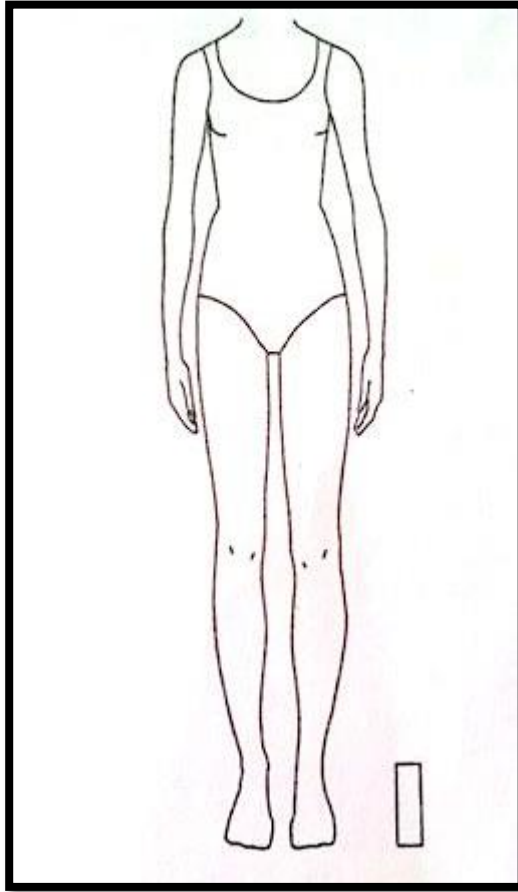

Şekil 39. Elmas Vücut Tipi ⁹⁴

⁹⁴ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 83.

3.2.1.7. Silindir Kadın Vücut Tipi

Hem dengeli hem de dengesiz olarak adlandırılır. Normal bir beden ağırlığından daha az olması ve kemikli beden yapısı zaman zaman rahatsız edici bir görüntü sergilemesine neden olabilir. Önden bakıldığında dikdörtgen beden tipine benzer fakat ondan daha kemikli ve zayıftır. Omuzlar ve kalçalar dardır. Göğüs bel ve basenler küçüktür. Kollar ve bacaklar genellikle zayıftır. Kilo alındığında bu figür daha çok ideal tipe yaklaşır.

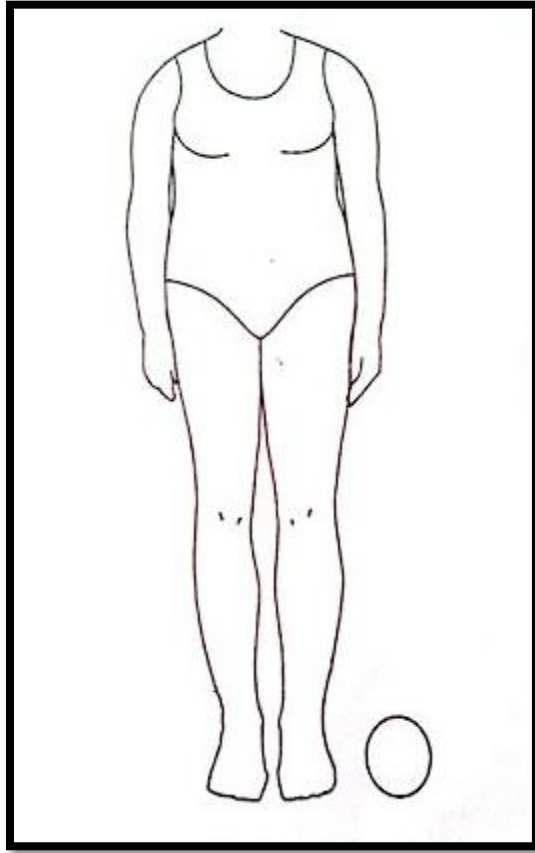

Şekil 40. Silindir Vücut Tipi ⁹⁵

⁹⁵ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 83.

3.2.1.8. Oval-Yuvarlak Kadın Vücut Tipi

Bu vücut tipi hem dengeli hem de dengesiz olarak kabul edilir. Vücut ağırlığı ortalama vücut ağırlıklarından daha fazladır. Bununla birlikte kemik yapısı da belirgindir. Göğüsler, diyafram, bel, karın, basen, kalça ve bacak üstü büyüktür ve ovaldir. Vücut üzerindeki dikkat omuz üzerinde toplanır. Daha fazla kilo alındığında vücut iyice ovalleşir ve bütün kombinasyonları yükselmeye başlar. Kilo kaybında ise oval figür daha çok ideal figüre dönüşmeye başlar.

Şekil 41. Oval - Yuvarlak Vücut Tipi⁹⁶

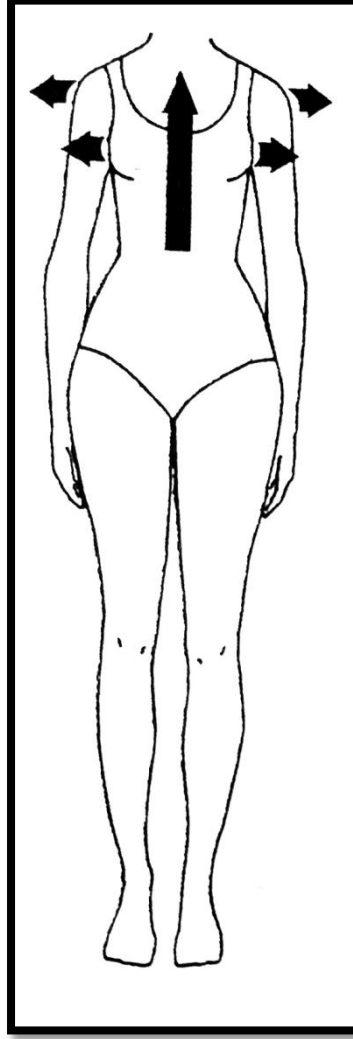
⁹⁶ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 83.

3.3.Kadın Vücut Tipine Uygun Giysi Seçimi

Dünya’da Nisan 2015 itibariyle 7.145.786.000 insan yaşadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla milyarlarca insanın standart bir kalıba sahip olması ve bu kalıbın içine oturtulması düşünülemez. Giysi seçerken birey kendi olanaklarını, karakterini, vücut tipini ve şekillerini, vücudunun kusurlu ve güzel bölgelerini bilmesi gerekmektedir. Vücut tipi saptanırken vücut kusurları ortaya çıkabilir. Ancak bu kusurlar saptandığında düzeltme (gizleme) olanaklarının mevcut olduğu unutulmamalıdır. Kişilerin vücut yapısını tanımak için genel olarak vücut tipinin ve şeklinin belirlenmesi, kusurlarının tanınması gerekmektedir. Bu bölüm vücudumuzu daha iyi göstermek ve kendimizi daha iyi hissetmek için neler yapabileceğimiz hakkındadır. Bu sayede farklı vücut tiplerine sahip bireyler, vücut özelliği doğrultusunda seçeceği giysilerle yaratıcı bir çıkış yapabilir, vücudunun kusurlu bölgelerini kamufle edebilir ya da cazip yanılsamalar yaratarak beden ve giysi ilişkisini daha ilgi çekici hale getirebilirler.

1. Üçgen Vücut İçin Uygun Giysi Formları (Gözyaşı Damlası Beden Tipi /A Şekli/)

Omuzlardan geniş kalçalar, gövdeden daha uzun bacaklar bu beden tipinin karakteristik özellikleri içindedir. Bu beden tipi vücudun daha çok alt bölgesinden kilo almaktadır. Fakat bu beden tipinin sahip olduğu şanslı özelliklerde şunlardır ki: düz bir sırt, düz bir karın bölgesi zarif kollar, küçük bir beldir.

Şekil 42. Üçgen Vücutta Denge Noktaları ⁹⁷

⁹⁷ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 85.

Bu beden tipi en çok görülen beden tiplerinden biri olduğu için kendilerine uygun giysi bulmaları kolaydır. Jennifer Lopez, Beyonce ve Shakira bu beden tipine sahip ünlülerden bazılarıdır.⁹⁸

Şekil 43. Üçgen Vücut Tipine Sahip Ünlüler⁹⁹

Üçgen vücutta üst ve alt bölgede hızlı bir uyum sağlamak için kloş giysiler tanzim edilmelidir. Kloş etek karın, kalça ve basen ile birlikte daha büyük bir alt bölgeyi küçülterek kamufle etmektedir. Hafif dökümlü etekler alt bedeni daha ince göstermektedir.¹⁰⁰ Gözyaşı damlası beden tipi bedeninin alt kısımlarında koyu renkleri tercih etmelidir. Pantolonlar çizme paça olmalıdır. Dar jeanler giyilmemelidir. Şayet giyilecekse de uzun bir tunikle giyilmelidir.¹⁰¹

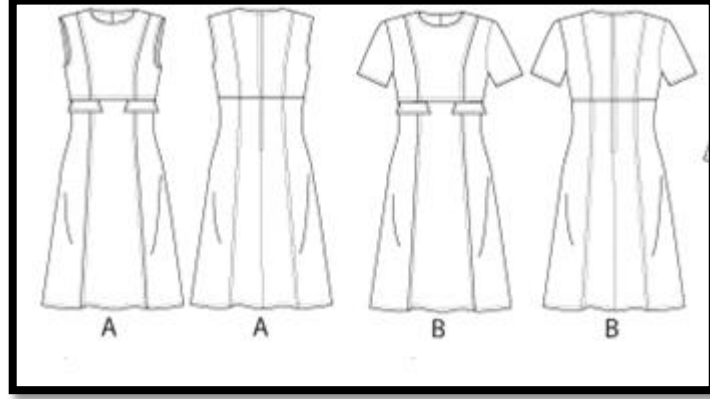
⁹⁸ Paige Adams-Geller, Ashley Borden, Zibby Right, *Your Perfect Fit*, Mc Graw Hill, New York, 2008, s. 6.

⁹⁹ <https://www.pinterest.com/pin/309763280593108935/>

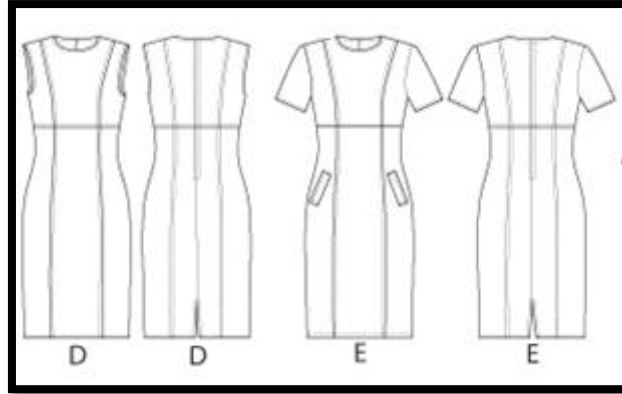
¹⁰⁰ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 87.

¹⁰¹ Adams-Geller, Borden, Right, A.g.e. s. 6.

Bel üstüne takılan korse tarzı giysiler üst bedeni (özellikle omuzları) dolgun gösterir. Belde yapılan oturtma işlemi dar üst bölgeyi doldurur. Pililer, kloş kesimler, toparlayıcılar ile birlikte daha zarif bir görüntü kazanmak için prenses kuplu elbiseler kullanılmalıdır.

Şekil 44 a. Prensес Kup Kesimli Elbiselerin Doğru Kullanımı

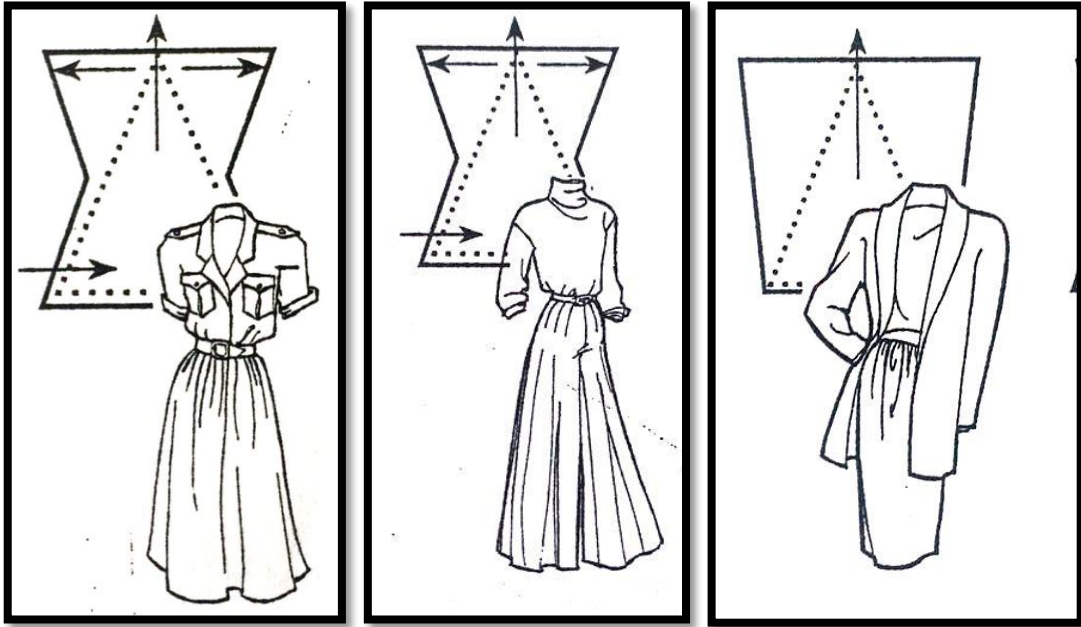

Şekil 44 b. Prensес Kup Kesimli Elbiselerin Yanlış Kullanımı

Yaka detaylarında geniş kolyelerin, açık yakaların, orta dolgunlukta vatıkların, düşük omuzlu bluzların ve apoletlerin kullanımı üst bedeni ve dar omuzları dolgun göstermektedir. Uzun üst giysiler, ceketler, yelekler, tunikler ve trençkotlar, A kesim kloş etek ve hafif bol pantolonlarla birlikte kullanıldığında alt bedeni kamufle ederek üst bedenle dengede kalmasını sağlar. Üçgen vücuda sahip kişiler, kısa ceket ve üstler,

yıpranmış dar etek ve pantolon, alt ve üst bölge arasındaki farkı kapatacak ve bedenin fazlalıklarını açığa çıkaracak tüm giysi formlarından kaçınmalıdırlar. ¹⁰²

Eşarplar, aksesuarlar ve takılar vücudun üst kısmında olabildiğince vurgulanmalıdır. Bu beden tipinin tercih etmemesi gereken giyim tarzlarıysa şöyledir: Düşük bel kemerler, kalçaya takılan eşarplar dikkati vücudun geniş bölgelerine çekmektedir. Bu durumda vücudun alt bölgesi olduğundan daha geniş görünebilir. Vücudun alt bölgesinde geniş desenli baskılar tercih edilmemelidir. Yün, kadife, fitilli kadife olumsuz derece çarpıcı göstermektedir. Tepeden tırnağa vücuda yapışan ve dar giysiler vücudun kusurlarını açığa çıkarmaktadır. Büyük cepli pantolonlar giyilmemelidir (özellikle basen çevresinde). ¹⁰³

Şekil 45. Üçgen Vücut Giyim Tarzları¹⁰⁴

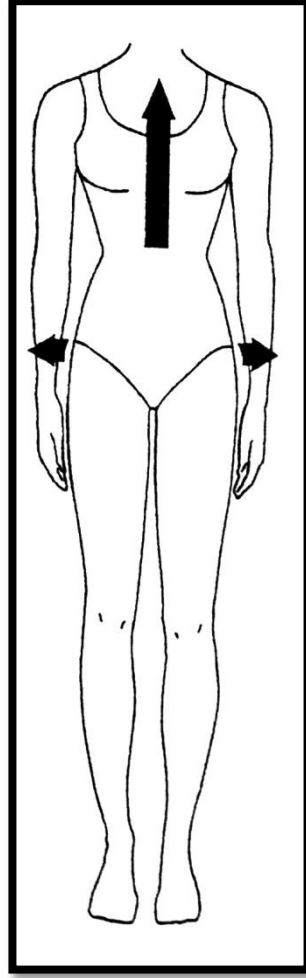
¹⁰² Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 87.

¹⁰³ Adams-Geller, Borden, Right, A.g.e. s. 6.

¹⁰⁴ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 88.

2. Ters Üçgen Vücut İçin Uygun Giysi Formları (Kalp Şekilli Vücut Tipi/ Yüzücü Vücudu)

Geniş omuzlar ve olabildiğine dar bel ve kalçalar bu beden tipinin tipik özelliğidir. Bu beden tipi kilo almaya bel çevresinden meyillidir. Bacaklar vücudun en dikkat çeken bölgesidir. Bununla birlikte omuzlar geniş ve olabildiğince güzeldir.

Şekil 46. Ters Üçgen Vücutta Denge Noktaları

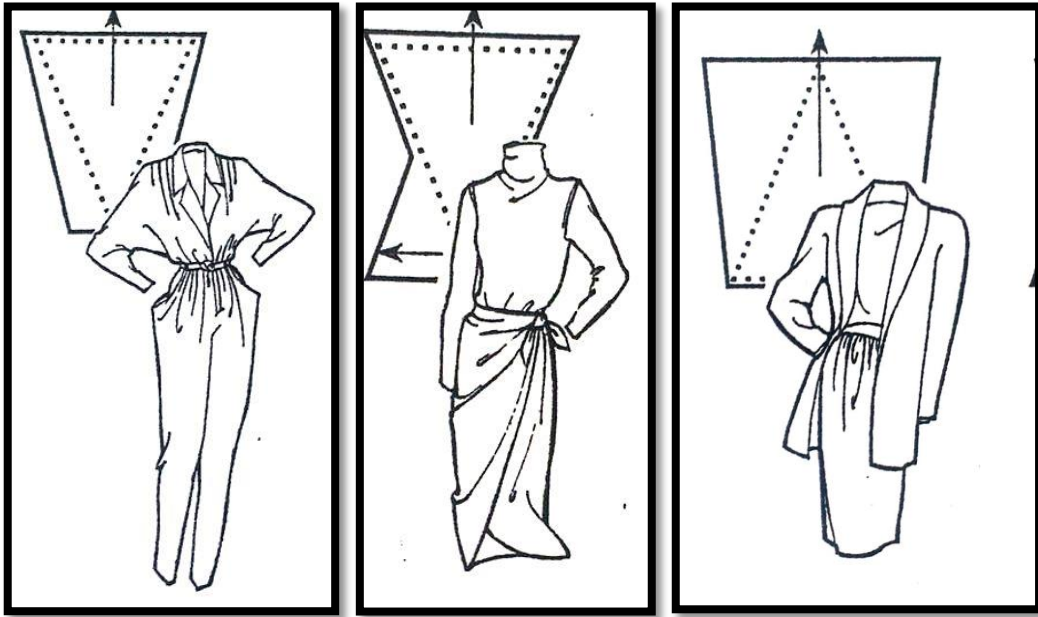
Renee Zelweger, Elizabeth Hurley ve Keira Knightley bu vücuda sahip ünlülerdendir.¹⁰⁵

¹⁰⁵ Adams-Geller, Borden, Right, A.g.e. s. 10.

Ters üçgen vücutta üst ve alt bölgede hızlı bir uyum sağlamak için dar alt bölgeyi dolduracak giysiler tanzim edilmelidir. Alt bedeni olduğundan daha dolgun göstermek için pilili, büzgülü ve kloş etekler ile bol pantolonlar tercih edilmelidir. Fakat bu çok kabarık ve dolgulu giysilerde aşırıya kaçılabilceği anlamına da gelmemektedir.¹⁰⁶

Hafif kabarık A şekli etek ve pantolonlar, karın bölgesi hafif bol üstler, giderek inceler ve düğmeleri aşağıda tişörtler, alt bölgede açık renkler, V yakalı üstler, A kesim mini etekler, kolsuz üstler tercih etmelidir.¹⁰⁷

Üçgen vücuda sahip kişiler üst bedende çok detaylı ve çok volanlı giysiler, dolgulu omuzlar, bele oturan ince kumaşlar, ince askılı üstler, taytlar (uzun bir tunikle eşleştirilmedikçe), askısız üstler (A kesim etekle giyilmedikçe) alt ve üst bölge arasındaki farkı kapatacak, alt bedenin ve bacakların inceliğini açığa çıkaracak tüm giysi formlarından kaçınılmalıdır.

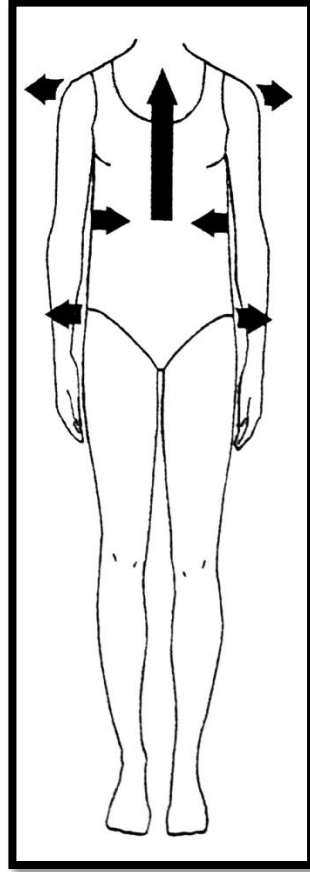
Şekil 47. Ters Üçgen Vücut Giyim Tarzları

¹⁰⁶ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 90.

¹⁰⁷ Adams-Geller, Borden, Right, A.g.e. s. 10.

3. Dikdörtgen Vücut İçin Uygun Giysi Formları (H Beden Tipi)

Bu beden tipinin karakteristik özellikleri vücudun üst ve alt kısmının birbirine orantılı olmasıdır. Göğüs bel ve kalça kısımları olabildiğince düz hatlara sahiptir ve ölçüler birbirine çok yakındır. Bu beden tipinde en dikkat çekici bölge bacaklardır. Bacaklar uzun ve zariftir. Bu beden tipinin bir özelliği de kilo almaya elverişli olmasıdır.

Şekil 48. Dikdörtgen Vücutta Denge Noktaları

Gwyneth Paltrow, Cameron Diaz, Kate Moss ve Kate Hudson bu beden tipine sahip ünlülerden bazılarıdır.

Dikdörtgen vücutta üst ve alt bölgede hızlı bir uyum sağlamak için daha büyük orta bölgeyi inceltecek giysiler tanzim edilmelidir. Bel karın ve göbek bölgesini daha ince gösterebilmek için orta gövdeyi kamufle edecek bazı giysi tasarımı detaylarıyla yanılısama yaratmak gerekmektedir. Bunun için belden oturtmalı elbiseler tercih edilmelidir.

Şekil 49. Kate Hudson¹⁰⁸

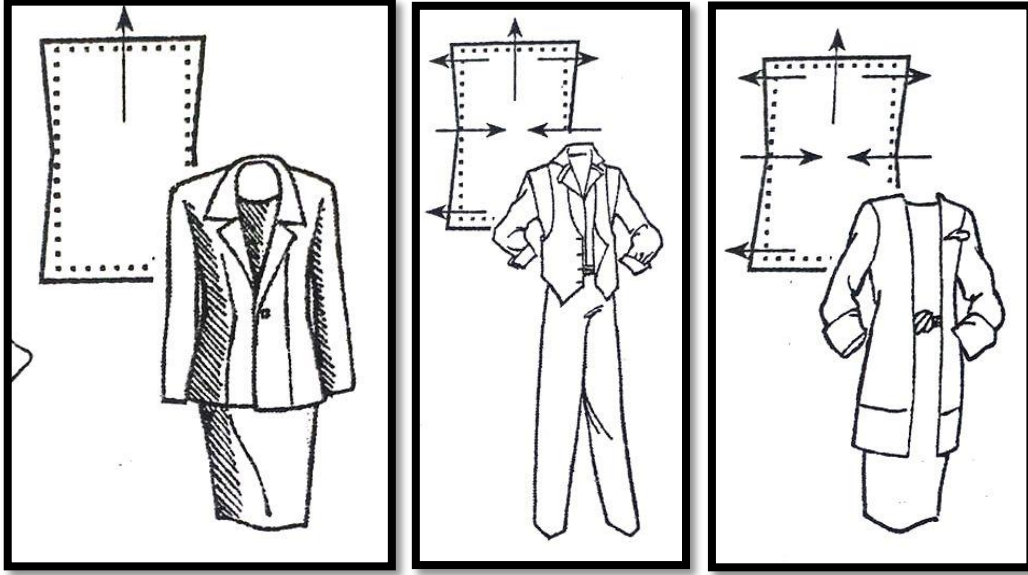

Bu gömlek tarzı belden oturtmalı giysiler bedende zayıflık hissi yaratır ve bir uyum sağlar. Omuz ve etek ucunda dolgun ve dışa dönük hatlar kullanılmalıdır. Apolet ve vatkalar omuzu daha geniş gösterir. Aynı zamanda büzgülü etek ve pantolonlar ile pilili kollar tercih edilmelidir. Belden uzağa dikkat çekmek için yaka detayları kullanılmalıdır. Beli ince göstermenin diğer bir yöntemi ise gömlek ve bluzların üzerine zarif bir kemer takmaktır.

Şekil 50. Dikdörtgen Vücut Giyim Tarzları

¹⁰⁸http://www.maltatoday.com.mt/lifestyle/fashion/39622/dressing_according_to_body_shape#.VSw40_msWAU

Çok sıkı kemerler, karın ve bel bölgesini geniş gösterecek giysiler ve kalçayı kilolu gösterecek altlar tercih edilmemelidir. Fakat bu kişilerin kutu tipi tişörtler ve düğmeleri aşağıda giysiler tercih etmemesi gerekmektedir. Bununla birlikte tepeden tırnağa dikey inen giysi hatları da bu tarz beden tipine sahip olan insanların görünümüne zarar vermektedir.¹⁰⁹

Şekil 51. Dikdörtgen Vücut Tipi Giyim Tarzları¹¹⁰

4. Kum Saati Tipine Uygun Giysi Formları (8 Şekli)

Göğüs ve kalçaların yaklaşık olarak aynı beden ölçülerine sahip olması bu vücut şeklinin karakteristik özellikleri içinde bulunmaktadır. Kalçalar küçük ve beden olabildiğine kıvrımlıdır. Silüetleri oldukça feminedir. Fakat bununla birlikte kum saati tipi bedenler kilo almaya elverişli beden tipleri içindedir.

¹⁰⁹ Adams-Geller, Borden, Right, A.g.e. s. 5 .

¹¹⁰ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 91.

Bu beden tipine örnek verebileceğimiz ünlüler Halle Berry, Scarlett Johansson, Salma Hayek' tir.

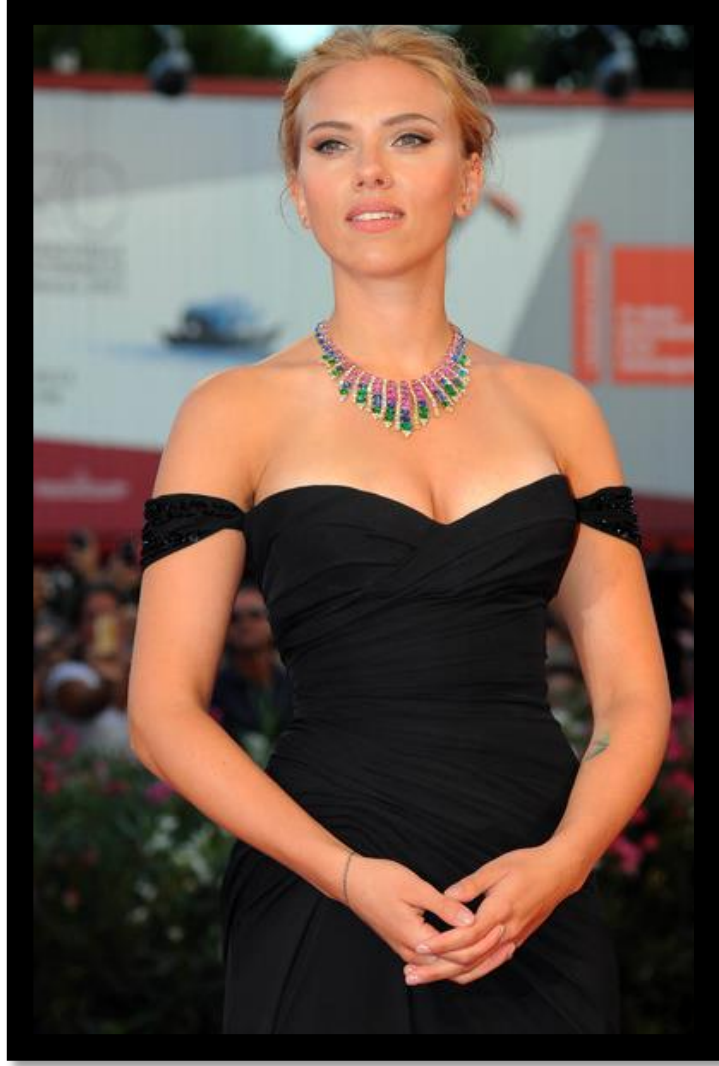
Şekil 52. Salma Hayek¹¹¹

¹¹¹ <https://www.pinterest.com/pin/347129083749762058/>

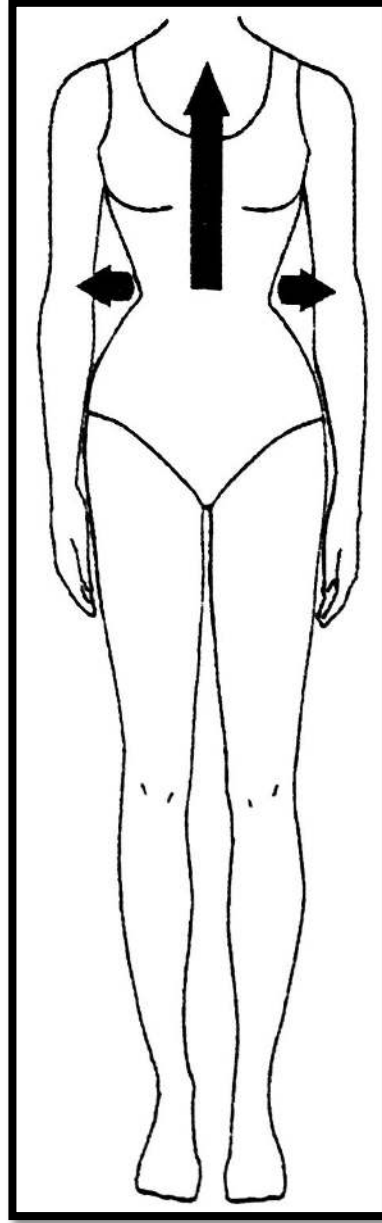
Şekil 53. Halle Berry¹¹²

¹¹² <http://laurenmessiah.com/2011/08/dress-my-body-type-hourglass/>

Şekil 54. Scarlett Johansson¹¹³

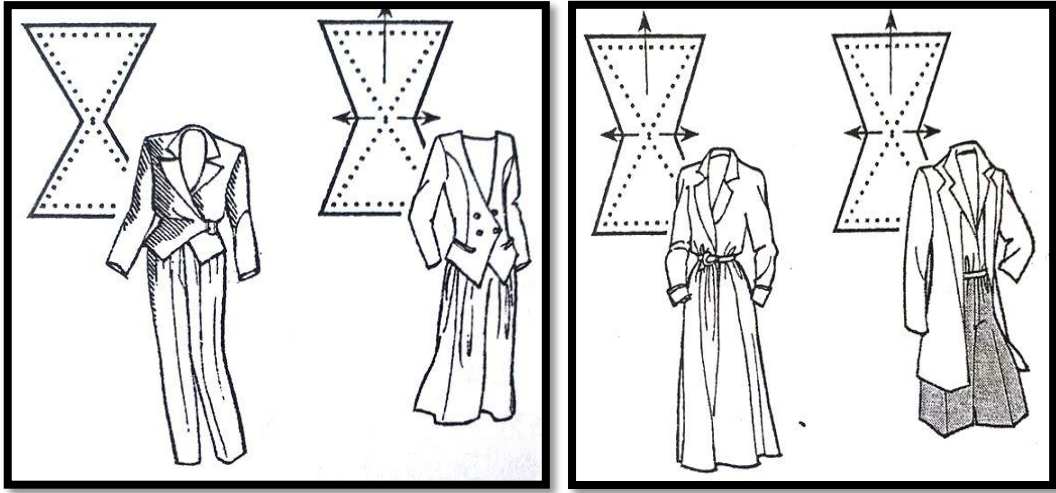
¹¹³ <http://www.fashiongonerogue.com/scarlett-johansson-wears-versace-70th-annual-venice-film-festival/>

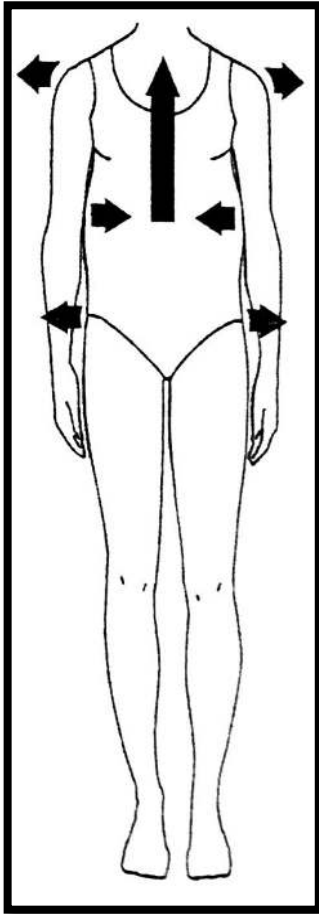
Şekil 55. Kum Saati Vücutta Denge Noktaları

Kum saati vücut tepeden tırnağa düz bir hat şeklinde inen giysiler, geniş v yaka, geniş yaka ve kalp şeklinde giysiler tercih etmelidir. Kalem etekler, çizme kesim pantolonlar ve giysiler giyilebilir. Straplez (askısız) elbise ve üstler, yırtık pantolon, üst ve alt bölgede kalın baskılar, mini etekler giyilmemelidir.¹¹⁴

¹¹⁴ Adams-Geller, Borden, Right, A.g.e. s. 9.

Şekil 56. Kum Saati Vücut Tipi Giyim Tarzları

5. Elmas Vücut Tipine Uygun Giysi Formları

Elmas beden tipi orta gövdenin büyüklüğü nedeniyle dengesiz bir görünüme sahiptir. Uygun giysi seçimi yapmak oldukça zordur.

Elmas vücutta üst ve alt bölgede hızlı bir uyum sağlamak için dar alt ve üst bölgeyi dolduracak giysiler tanzim edilmelidir. Etek ve pantolonlar orantılı dar kalçayı ve ince bacakları doldurarak denge sağlayabilir. Öte yandan orta gövdenin bedenin en geniş ve kaba kısmı olduğu unutulmamalıdır. Geniş karın bölgesini kamufle etmek için yüksek belli elbiseler tercih edilmelidir.

Şekil 57. Elmas Vücutta Denge Noktaları

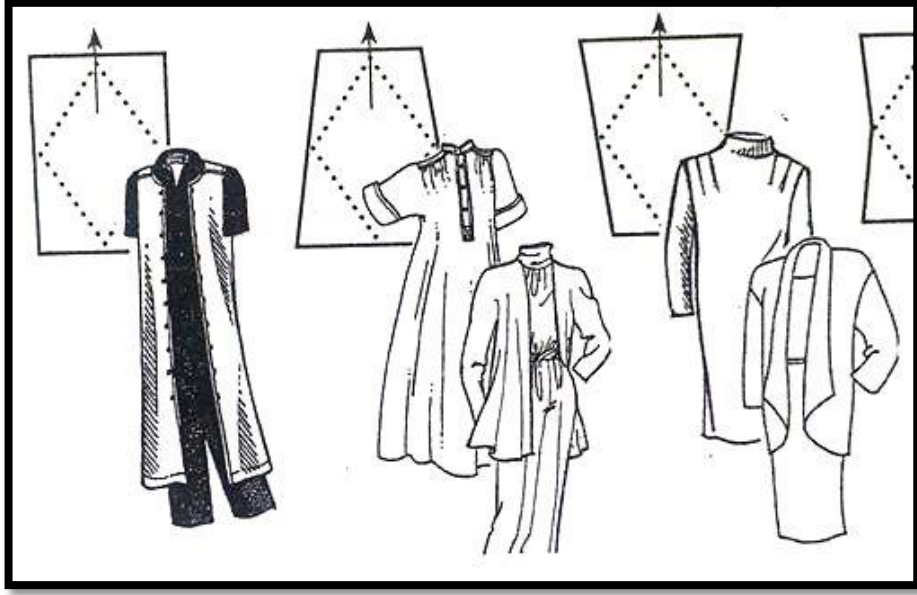

Şekil 58. Elmas Vücut Tipi Giyim Tarzları

Alt giysi tercihlerinde etek ve pantolonda elastik bir bel daha uygundur. Yelekler orta gövdeyi daha ince gösterir. Üç kapamalı ceketler, kazaklar, tunikler ve trençkotlar daha geniş olan orta bedeni zarif gösterir.

Elmas vücut tipine sahip bir kişi giyimde estetik görüntüyü kaybetmemek için özellikle orta beden kısmını daha geniş gösterecek kabarık etek ya da büzgülü detaylardan kaçınmalıdır. Beli sıkıca saran kemerler de kötü bir görüntüye neden olmaktadır.¹¹⁵

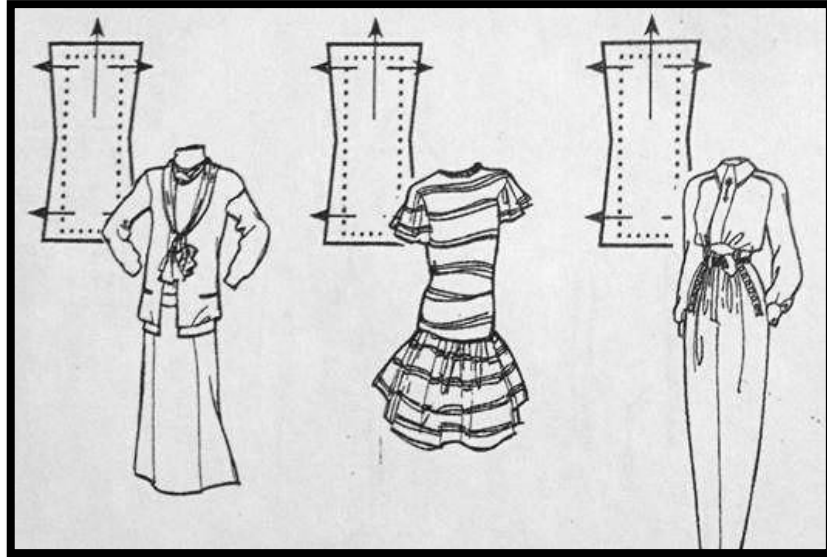
¹¹⁵ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 93-94.

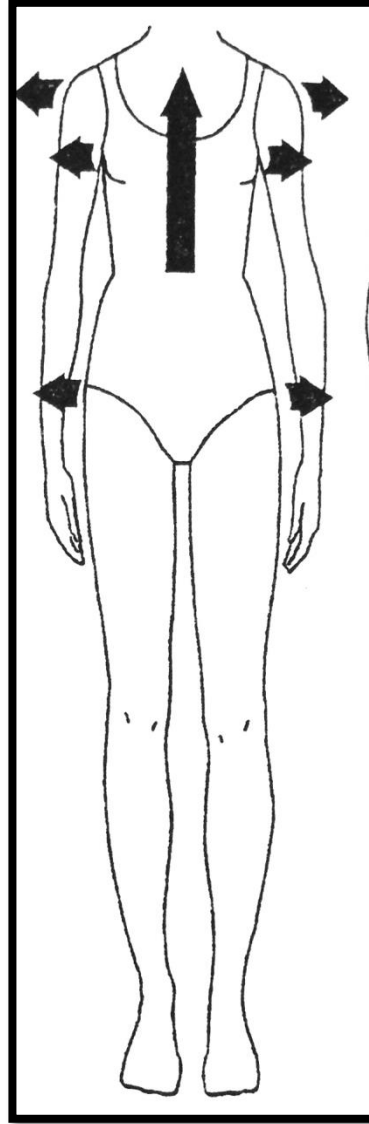
Şekil 59. Elmas Vücut Tipi Giyim Tarzları

6. Silindir Vücut Tipine Uygun Giysi Formları

Silindir beden tipi oldukça zayıf ve ince bir görüntüye sahiptir. Bu durum bir tarz belirlemede ve giysi seçiminde problem oluşturmaktadır.

Şekil 60. Silindir Vücut Tipi Giyim Tarzları

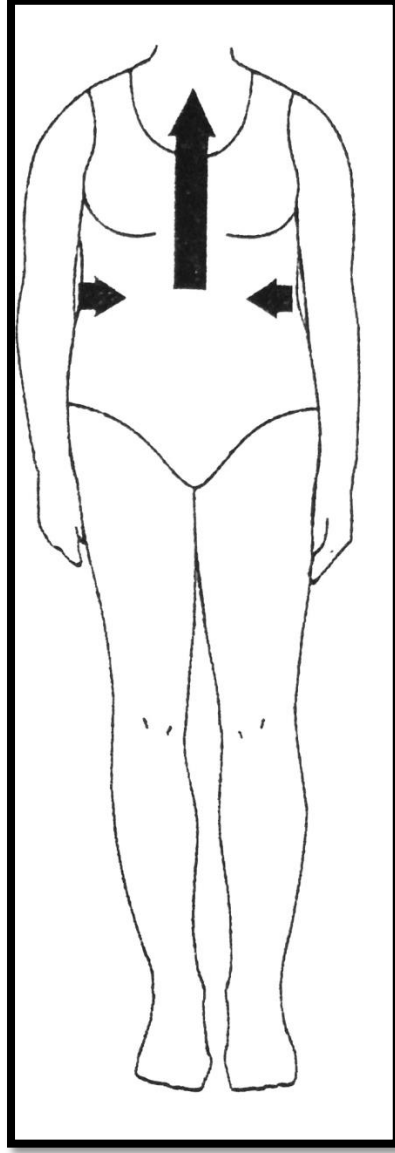

Şekil 61. SilindirVücut Tipi Denge Noktaları

Vücutun kemikli yapısını örten hafif ağır kumaşlar yumuşaklık katar. Orta ölçekli dekoratif detaylar tercih edilmelidir.

7. Oval - Yuvarlak Vücut Tipine Uygun Giysi Formları

Oval bir vücutta hızlı bir uyum sağlama olasılığı azdır. Olsa bile, büyük olasılıkla vücutta hantal ve ağır bir görüntüye neden olacaktır.

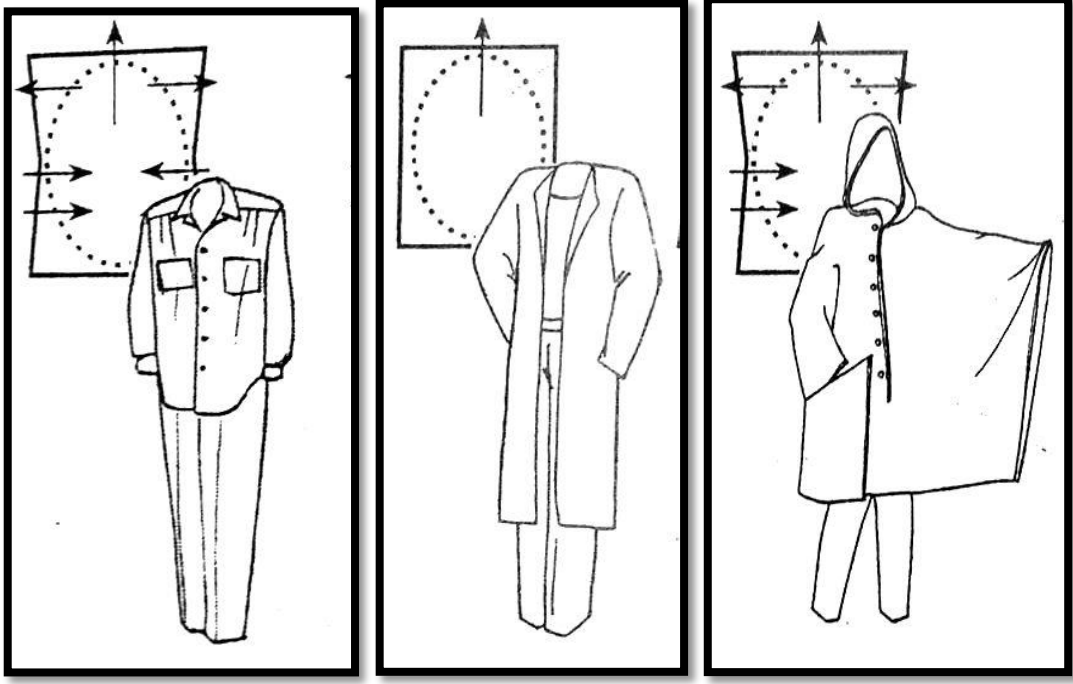

Şekil 62. Oval Vücut Tipi Denge Noktaları

Dar omuzlar hafif dolgulu pedlerle doldurularak alt bedenle bir uyum sağlanmalıdır. Tasarım detaylarında özellikle vücudu dar ve ince gösterebilecek yarılsamalara dikkat çekilmelidir. Bu zayıflık hissini yaratmak için içe ve yukarıya dikkat çekilmelidir. Dikey dikiş hatları, robalar, yakalar, hafif pile ve büzgüler ile cepler kullanılmalıdır. Spor gömlek, reglan kol, bedenden çıkan kol ya da kimono kol

tercih edilmelidir. Üç kapamalı ceketler, kazaklar, tunikler ve trençkotlar büyük bedeni kamufle ederek zayıflık hissi yaratır. Üç düğmeli bir ceketin içine bele takılan tokalı bir kemer beli olduğundan daha ince gösterir.

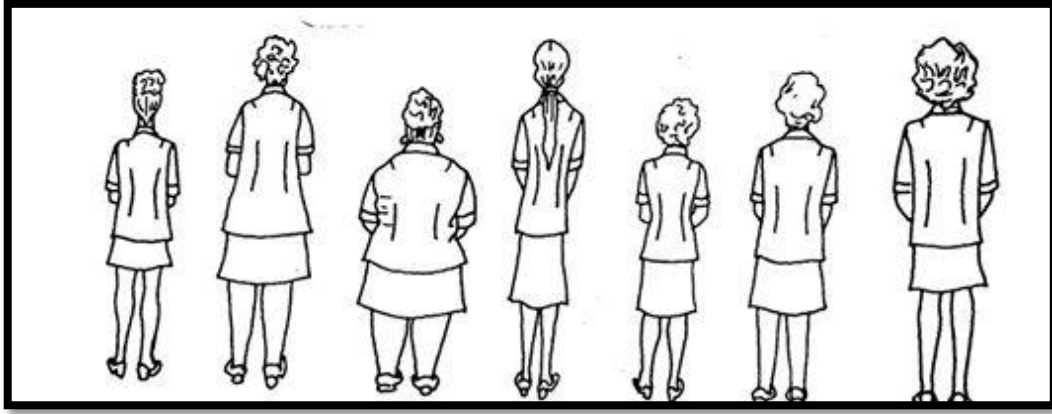
Açık yakalar ya da yakasız giysiler ile bedene oturan elbiseler görüntüde olumsuz bir hava yaratır.

Şekil 63. Oval Vücut Tipi Giyim Tarzları

3.4.Kadın Giyiminde Estetik

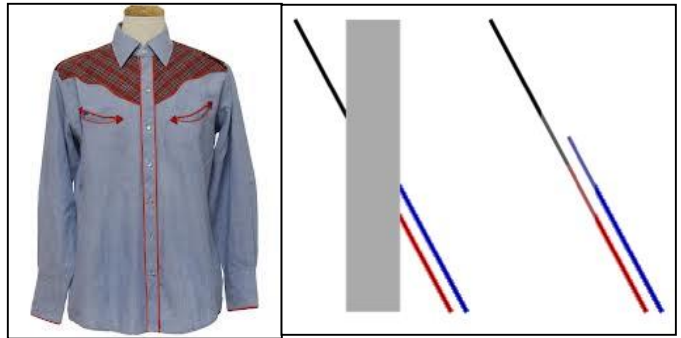
Giyim seçimi daha çok insanların ihtiyaçlarıyla fonksiyonunun bulunduğu noktada eşleşir. Çoğu insan beğenilmek ve toplum tarafından kabul edilmek ister. Beğenide ilk görüntü giyimle sağlanır. Bu yüzden giyim birçok insan için önemli bir yer arz eder. Giysi seçimi ve kullanımında bir toplum içerisinde her bireyin ve farklı toplumlarda, farklı kültürel özellikleri taşıyan insanların vücut yapıları ve buna bağlı olarak giysi beden ilişkileri farklılık göstermektedir.

Sekil 64. Aynı Tarz Giysinin Sekiz Farklı Figürde, Sekiz Farklı Görüntüsü

Giyimin farklı bedenlerde farklı görünmesini sağlayan, bunu olumlu yönde kullanmamıza yardımcı olabilecek bazı görsel yanılsama yöntemleri bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir;

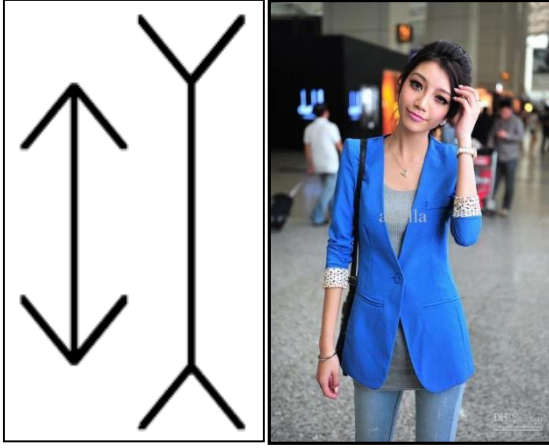
1860 yılında alman fizikçi Johann Poggendorff tarafından keşfedilen **Poggendorff illüzyonu** beynin diyagonal çizgileri ve yatay, dikey kenar şekillerini algılayışına dayanmaktadır.

Sekil 65. Poggendorff İllüzyonu¹¹⁶

¹¹⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/Poggendorff_illusion

Birinci şekilde siyah ve kırmızı çizgiler gri bir dikdörtgen tarafından örtülmüş olup, mavi çizgi, kırmızı çizgi yerine siyah çizginin devamı olacak şekilde konumlanmıştır. Ancak ikinci şekilde durumun böyle olmadığı görülmektedir. Örneğin robada kullanılan dekoratif yatay çizgiler Hering İllüzyonunu engeller. Roba, çizgilerin sağ ve sol taraftaki desenleri, öyle olmasa da birbirinin devamıymış gibi gösterir. Dolayısıyla özellikle omuz bölgesinde geniş bir görünüm etkisi yaratır.

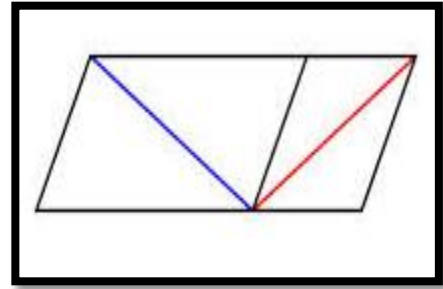

Sabit Yanılsamalar (Müller Lyer İllüzyonu), geometrik illüzyon iki boyutlu düz hatlar, uzaklıklar, açılar, alan ve şekiller ile ilişkilidir. Giysilerde ise uzunluk genişlik, şekil, ağırlık ya da boy bu doğrultuda son derece önemlidir.

Şekil 66. Müller Lyer İllüzyonu¹¹⁷

1889 yılında **Müller-Lyer** yanılsamasının ortaya koyduğu bir örnekle açıklanırsa, yanılsamaların görsel algıları işleyişi ile ilişkilendirilebilir. Müller Lyer, beynimizin iki çizginin görece derinliği arasında karşılaştırma yaparak hataya düştüğünü söyler.¹¹⁸

Bunun yanında **Sander Paralelogramı**'nda ise bir başka optik illüzyon görülmektedir. Köşegen hatlar, düzlemi daha geniş gösterir. Sağdaki şekilde görüldüğü üzere mavi ve kırmızı çizgi aynı uzunlukta olmasına rağmen, ortadaki siyah çizgi, kırmızı çizginin daha kısa görünmesine neden olmaktadır.

Şekil 67. Sander İllüzyonu¹¹⁹

¹¹⁷ <http://brisray.com/optill/oeyes1.htm>

¹¹⁸ Marian L. Davis , A.g.e., s. 40.

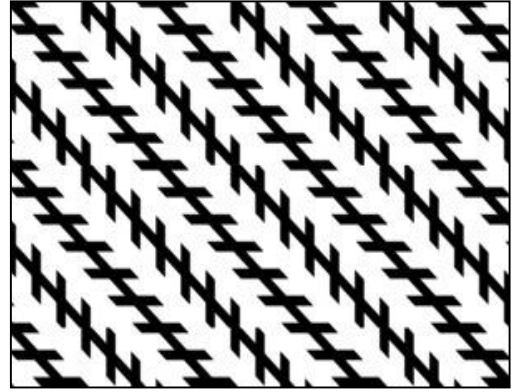
¹¹⁹ <http://www.wyrmcorp.com/galleries/illusions/geometry.shtml>

Örneğin; kimono kültürel giysilerinde üst üste kapama ile birlikte **Sander illüzyonu** açık bir şekilde görülmektedir. Bu sayede bedenin üst kısmı kısa bir görüntü etkisi oluşturmaktadır.

Şekil 68. Üst Üste Kapama

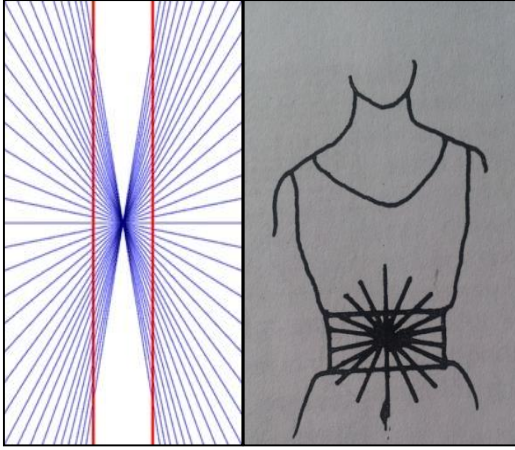
Görünüşü etkileyen diğer bir illüzyon çeşidi de **Zollner** illüzyonudur. Zollner illüzyonunda çapraz çizgiler düz hatları her ne kadar öyle görünmese de birbirine paraleldir. Bu çizgilerin üzerindeki küçük çizgiler farklı bir derinlik algısı oluşturur. Derinlik algısındaki oyun çizgilerin bazı uçlarının birbirine yakın olduğunu bazılarının da daha uzak olduğunu bize gösterir.¹²⁰

Şekil 69. Zollner illüzyonu¹²¹

¹²⁰ *Zollner Effect*, <http://hafif.org/yazi/optik-illuzyonlar-i/>

¹²¹ http://www.optical-illusions.info/illusions/Zollner_illusion.htm

Şekil 70. Hering İllüzyonu¹²²

Hering illüzyonu sayesinde, vücut bölgesindeki düz bir alan eğimli gösterilebilmektedir. Örneğin, karın bölgesinde geniş kemerlerle, göğüs bölgesinde baskılarla ya da yakalarda oval hatlarla bu etki sıkça kullanılmaktadır. Çarpık kareler etkisi ile de aynı zamanda giysi üzerinde farklı bir derinlik algısı oluşturulabilmektedir. Bu algı sayesinde vücudun bombeli görünmesi istenen bölgelerde bu desenler kullanılabilir. ¹²³

Tersinir Vazo illüzyonu, silüetin merkezine odaklanıldığında bir vazo ve arka plana odaklanıldığında ise iki yüz algılanmaktadır. Açık ve koyu renk ise gözde belirgin bir incelik yanılmasına yol açmaktadır.

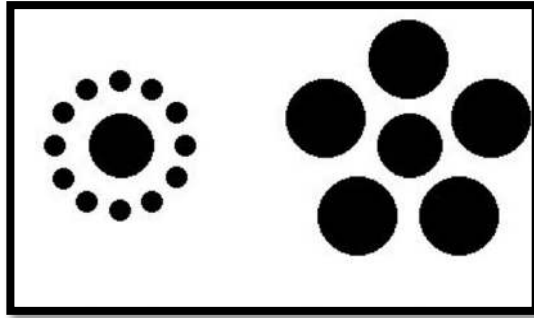

Şekil 71. Tersinir Vazo illüzyonu

¹²² <http://news.discovery.com/human/evolution/optical-illusions-you-brain-way-ahead-130823.htm>

¹²³ Marian L, Davis, A.g.e. s. 45.

Ebbinghaus (Titchener) illüzyonu, boyutsal olarak birbirinin aynısı olan yan yana iki daire vardır. Ancak bu dairelerden biri daha büyük dairelerle çevriliyken diğeri daha küçük olanlarla çevrilidir. Dizilime bağlı olarak gelişen algı farklılığı sonucunda büyük dairelerle çevrili olan daire, küçük dairelerle çevrili olandan daha küçük algılanır.

Şekil 72. Ebbinghaus (Titchener) illüzyonu¹²⁴

Son çalışmalara göre, Ebbinghaus (Titchener) illüzyonunda iki önemli faktörün algıda farklılıklara neden olduğu öne sürüldü. Bunlardan birisi çevreleyen dairelerin merkez daireye olan uzaklığı bir diğeri ise çevreleyen dairelerin büyüklükleridir. İlk faktöre göre, çevre daireler merkez daireye ne kadar yakın olursa, merkez daire o kadar büyük görünür. Tam tersine, merkez daireden uzaklaşan çevre daireler ise merkez dairenin daha küçük görülmesine neden oluyor.¹²⁵ Bu illüzyonun giyimde kullanımı ise şekildeki gibidir. Kabarık bir eteğin üzerinde bel hattında kullanılmış bir korse belin daha ince görünmesini sağlar.

¹²⁴ <https://www.e-education.psu.edu/geog486/node/1869>

¹²⁵ <http://kenancanol.com/2014/ebbinghaus-ilizyonu-nedir/>

Aydınlatma illüzyonu, koyu bir zemin üzerinde kullanılan açık renk, efekt ve dokular zeminin daha küçük görünmesini sağlar. Çünkü ışık etkisi ilgi çekicidir.¹²⁶

Şekil 73. Rembrant van Rijn (1660). “Deve Kuşu Tüylü Bayan Tablosu.”

Şekil 74. Aydınlatma illüzyonu¹²⁷

¹²⁶ Marian L. Davis, *A.g.e.* s.51.

¹²⁷ <http://www.modatakipe.com/kategori/marka/kadin/elbise/buyuk-beden-modasi&pagenum=15>

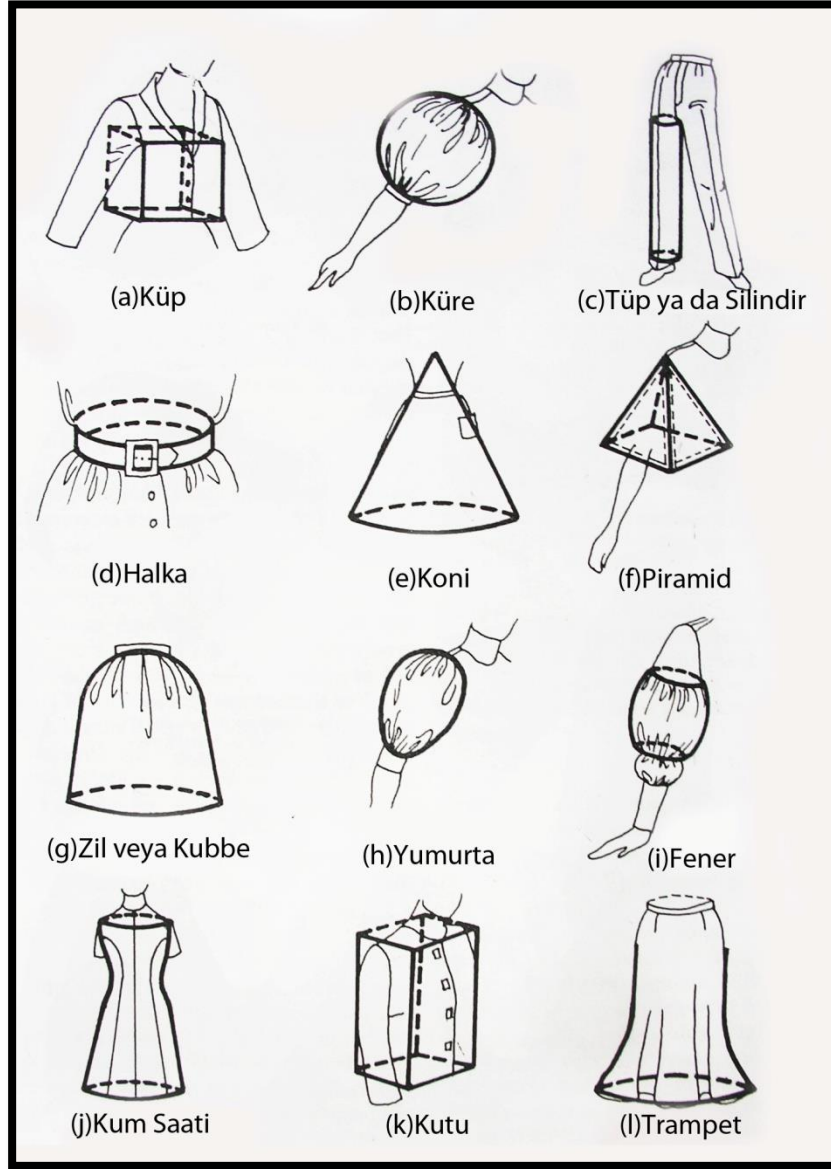
3.5. Giysilerde Şekil ve Biçim

Giyimde hiçbir şekil ya da biçim izole değildir. Her parça birbiriyle ilişki içindedir. Dolayısıyla seçim şekiller arasındaki uyum ve işlevle doğrudan bağlantılıdır. Üç boyutlu, yapısal geometrik şekiller en rahat ve en etkileyici formlardır. Şekil 75’te görüldüğü üzere giysi formları bedeninin belli bölümlerini vurgulayacak şekilde tasarlanabilmektedir.

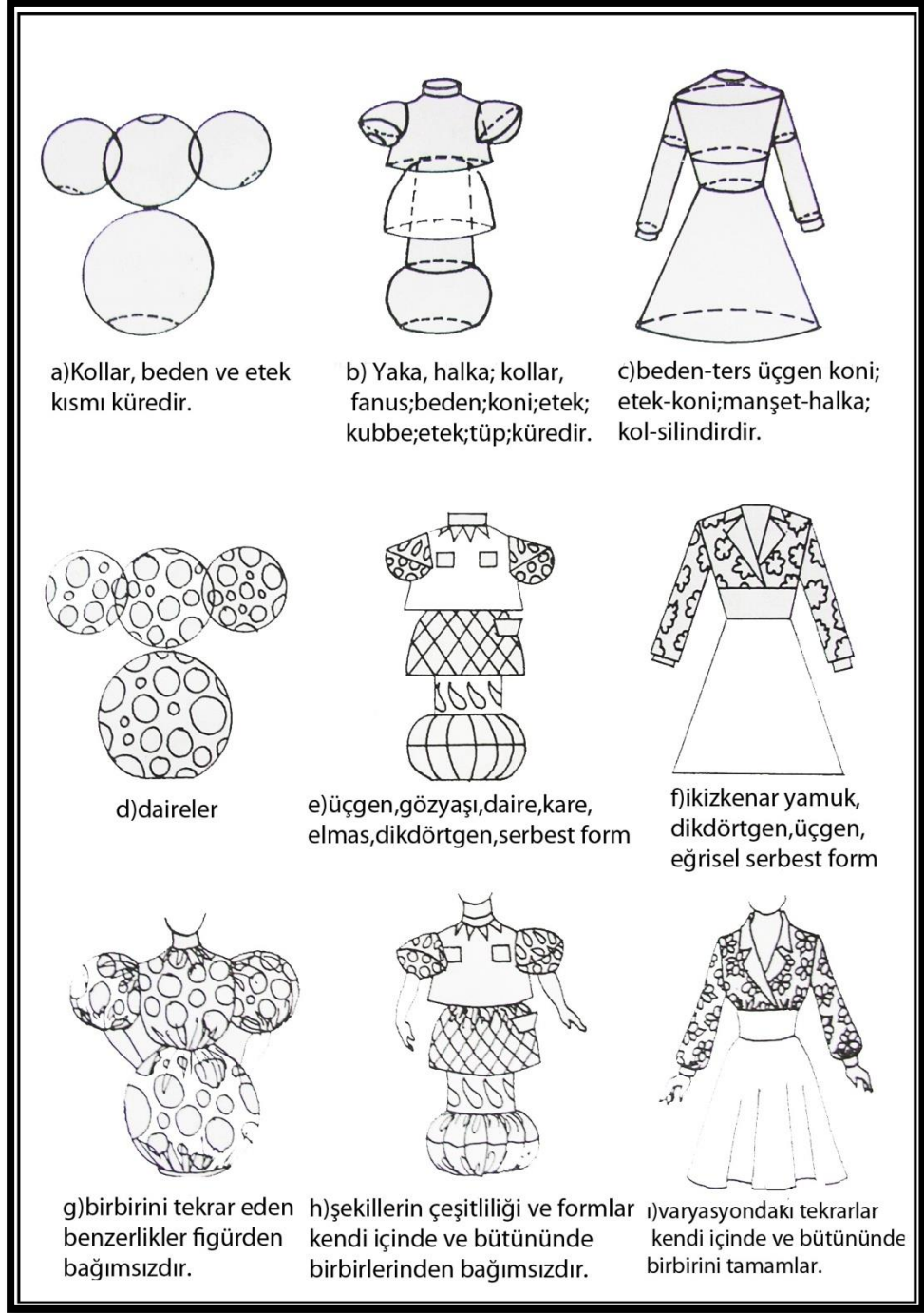
Şekil 75. İki Boyutlu Formlar ile Oluşturulan Üç Boyutlu Şekiller

Şekil 75'te görüldüğü üzere giysilere düz ve iki boyutlu şekillerle 3 yöntemde düz silüet kazandırılmıştır. (1) düz yapılı giysi bölümlerindeki gibi cepler (a), ekler (b,f), yakalar (b, c, l) ya da kesimler (h) ile; (2) süslü motif şekilleri ile (a, e, g, i, j, k); ya da (3) üç boyutlu giysi bölümlerinin formlarındaki gibi (d, l).

Şekil 76. Üç Boyutlu Formlar

Yukarıdaki şekilde üç boyutlu formlar beden silüetlerini sarmaktadır. Yalnız küp (a) ve küre(b) eşit taraflı yani simetriktir; tüm diğerleri (c, d, e, f, g, h, e, i, j, k ve l) ise eşitsiz taraflıdır yani asimetriktir. Bu durum görsel bir çeşitlilik sağlamaktadır.

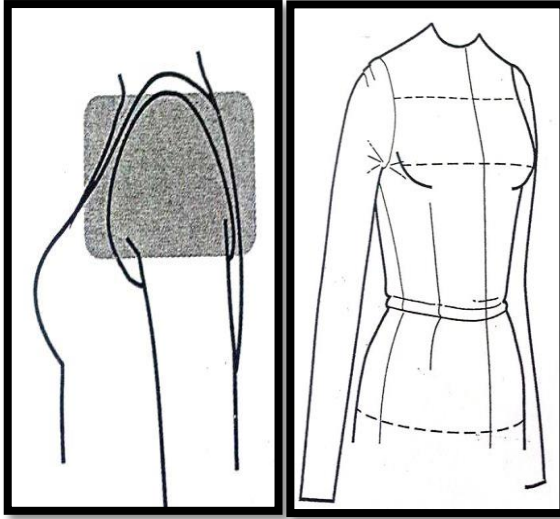

Şekil 77. Üç Boyutlu Formlar ile iki Boyutlu Şekiller

Üç boyutlu formlar ve iki boyutlu şekiller kendi içlerinde ve insan formuyla uyumlu olmalı ve beklentiyi karşılamalıdır, ayrıca monotonluktan veya karmaşıklıktan uzak olmalıdır.

3.5.1. Boyun hatları

Yakalar yüz hatlarını ve boyun oranını etkileyen en önemli üst beden bölgesidir. Eğer geniş bir yüze, çeneye ya da boyuna sahipseniz şal yaka, V yaka, U ya da halter yaka tercih etmeniz gerekir. Sivri bir çene ya da dar bir yüzde geniş bir silüete ihtiyaç vardır. Dolayısıyla hakim olarak yatay yakalar geniş kare yaka, mücevher yaka ve kayık yaka tercih edilmelidir. Eğri yakalar keskin yüz hatlarını yumuşatmaktadır. Yakalar boyun ve omuz alanı için son derece önemli bir alana sahiptir. Düşük kesim yakalar kemikli boyunları hoş göstermemektedir. Dar omuzlarda boyun yüksek görünmektedir. Dolayısıyla yatay çizgilerin seçimi omuzu geniş gösterecektir. Halter yaka dar görünebilir ve omzu düşürebilir. Fakat bu tür durumlarda aksine dikey çapraz şekiller daha geniş bir omuz görüntüsü sağlayabilir.

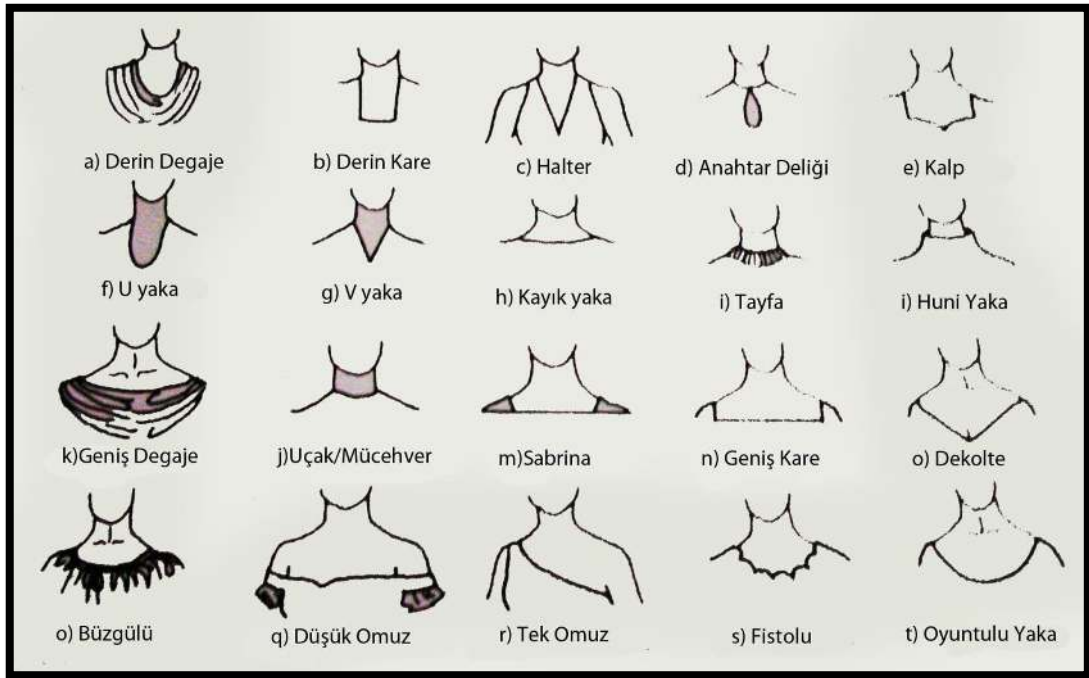
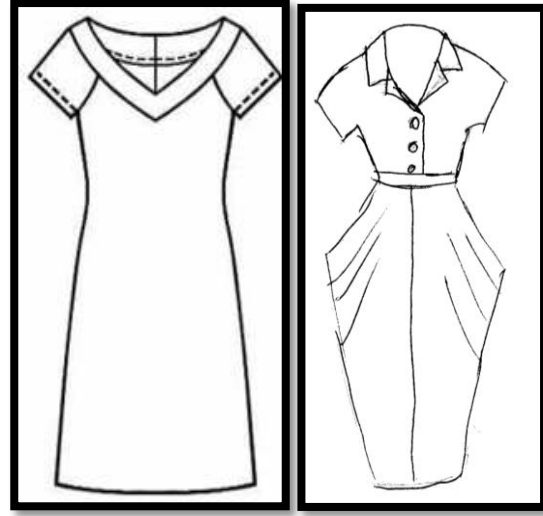
Bu bedende omuz ve kol altı arasındaki mesafe ideal bir vücut ortalamasından daha kısadır. Omuz eklemi oluşturulan kemikler ortalamadan daha küçük ve kısa aralıklardadır. Kol altındaki etli kısım, kol eklem kemiğine yakındır. Düşük beden kol oyuntusu, kol hareketini engeller. Kol altında ve omuzda kasılmalar ve kırıksıklıklar oluşur.¹²⁸

Şekil 78: Kısa Omuz Eklemi

¹²⁸ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s.192.

Kısa omuz eklemini manipüle etmek için kimono kollu ya da raglan kollu giysilerle yanılısama sağlanabilmektedir.

Şekil 79. Reglan Kol

Şekil 80. Boyun Hatları

3.5.2. Elbiseler

Elbiseler normalde tek parçalı giysilerdir. Yakalarının çoğu stili tasarlanmış ya da kolsuzdur. (a) Temel olanı vücudun ana hatları ve etekle birleşiktir. Genellikle göğüs bölgesini vurgular. (b) bel kıvrımı yoktur ve düzdür. (c) pensli, prenses kuplu

(d) ve A kesim (e) giysiler bele oturan ve bedeni uzun gösteren giysilerdir. Tunik ise (f) genellikle bir etek ile pantolonla giyilir ve vücudu daha kısa gösterir. Cüsseli ve kabarık (g), çadır şeklinde (h) şişman gösterir ve hatları kamufle eder. Bunun yanında bazı elbiseler belli kombinasyonlarda giyilir. Jile (i, j) genellikle bluzla birlikte giyilir. Kısa kollu ceket elbise (k) şişman kolları saklar ve ısı kontrolü sağlar. Gömlek elbise ve köylü tipi elbise (l, m) göğüs bölgesini vurgular; bu tip elbiselerde yatay ve dikey çizgili hatların vurgulanması mümkün olabilir. Kaftan (p) , Havaii elbisesi (muumuu; q) ve Afrikalı gömleği (Dashiki; r) ya da nine elbisesi (s) geniş ve uzun gösterir.

Hamile stilleri, hamile kadınların fonksiyonel nedenlerle kullanımı dolayısıyla kabul edilmektir. Hamile stillerinde merkez noktanın seçimi bireylere göre, hamileliğin sürecine göre değişmektedir. Hamile elbiselerinde esas amaç kamuflajdır.¹²⁹

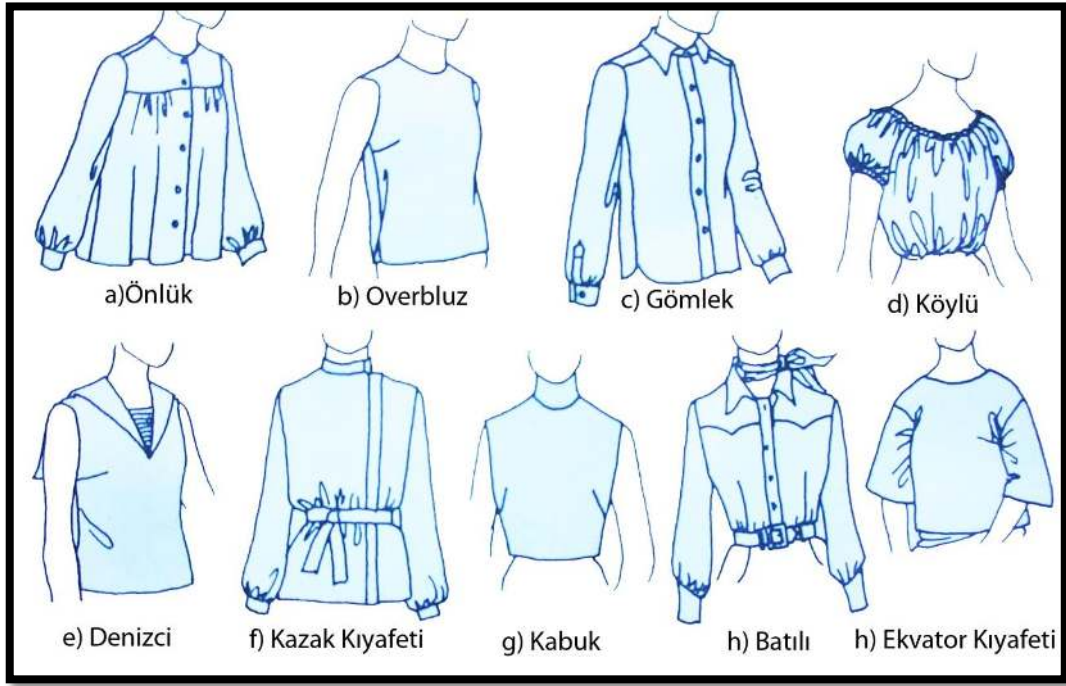

Şekil 81. Elbiseler

¹²⁹ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s. 119-120.

3.5.3. Bluz ve Gömlekler

Bluzlar genellikle bedenlerden daha k       kalıptadır. Bir        (a) tamamen, kalçaya kadar uzanır ve kalçayı   ne       r. Kal  ayı bariz bir şekilde       r ayrıca hamilelerde kamuflaj için giyilebilir. (b, c, d, e, f ve i) aynı zamanda       r ve ince beli saklar. Bunun yanında kaburga kemiğini dışarı       r ve beli uzun gösterir. Bluzların alt kesimi genel olarak eteğin içine gizlenir.

Şekil 82. Bluz ve Gömlekler

3.5.4. Etekler

Düz ve dar etek (a)   eklin hatlarını vurgular. Temel beden kalıbıyla hazırlanır. A kesim etek ise (b) etek ucuna giderek genişler fakat   spanyol etek gibi (c) değildir. Daire etekler ise tamamen klo  tur ve bütün dizi kapatır. Parçalı etek ise (e) kloş eteğin etkisine sahiptir fakat genellikle dikey çizgilerden ötürü vücudu daha uzun gösterir. Parçalı etek, aşağıdan yukarı doğru daralır ve belde oturmalı bir göz yanılmasına neden olur. Parça sayısı 24 parçadan 4 parçaya kadar değişebilir. Sargılı eteklerin (f) parçaları etek ucundan bele doğru üst üste binerek ayrılmıştır. Toplu, pilili ve kabarık etekler (g) belde toplanır.

Pilili etekler aynı zamanda yürüyüş için rahatlık sağlar. Düz pilili etek genellikle aynı yönde ve eşit olarak katlanır.(h) belden pilili ve etek ucuna doğru daralan etekler kalçayı daha geniş gösterir(m). Katlı, üst üste yatay hatlarla birbirine bağlanmış etekler, alt bölgenin olduğundan daha geniş görünmesine neden olur(o). Mini(p), midi(q), maksi(r) etekler farklı uzunluklara işaret eder. Midi ve maksi genellikle uzatma eğilimindedir. Mini etek ise bacakları vurgulamak için kullanılır. Uzun düz etek ince gösterir(s), büzgülü etek ise daha kaba bir görüntü sağlar(t) tek sarmalı(v), çift sarmalı(u) ve tek omuzlu sari (w) ise zarafetin simgesidir.

Şekil 83: Etekler

3.5.5. Pantolonlar ve Diğer Çift Paçalı Giysiler

Pantolonlar ve iki paçalı tüm giysiler eteğin aksine hareket rahatlığı sağlamaktadır. Düz pantolonlar daha ince ve uzun gösterir. Bermuda, kapri ve şort pantolon bacak boyunu olduğundan daha kısa gösterir.

Pantolonun genel görsel etkisi bacak hatlarını vurgulamaktır. Pantolonda kullanılan hantal cepler istenmeyen şişkinlikler yaratmaktadır. Mavi kot pantolon ise pratik bir seçimdir ve yatay ve dikey çizgiler sunar. Çan tipi pantolonlar kum saati vücut tipinde bir bayan için doğru bir seçimdir. Geniş kalça ve ince ayak bilekleri arasındaki farkı dengeler. Şalvar pantolon ise geniş kalça ve bacakları gizlemektedir fakat alt bölgeyi belirgin bir şekilde toplu göstermektedir. Binici pantolonu diz altında çizmenin içine giyilir ve bacakları kalın gösterir. Kovboy pantolonu bacakları uzun gösterme eğilimindedir. Dar paça pantolonlar ise genellikle zarif göstermektedir. Fakat geniş kalçalara sahip olanlar çok dar paça tercih etmemelidir. Double paça pantolonlar ise bacakların kısa ve geniş algılanmasına sebep olmaktadır. Tulum tarzı giysiler ise vücudu daha düz, uzun göstermektedir ve aynı zamanda kusurları açığa çıkarmaktadır.¹³⁰

Alt bedene giyilen iki paçalı giysilerden biri de kadın giyiminde son dönemde kullanımı sıkça görülen tayttır. Tayt bedeni sıkıca saran, tüm kusurları açığa çıkaran ve ince uzun bacakları olan, alt bölgesi zarif bir vücut tipinin giymesi uygun görülen bir giysidir. Taytı giyebilmek için sadece ince bacaklara sahip olmak yeterli değildir. Üst bedeni alt bedenine göre büyük olan bir vücut tipi (elma vücut) için de tayt kullanımı oldukça sakıncalıdır. Çünkü bacakları daha ince gösterip üst gövdenin olduğundan büyük algılanmasına sebep olabilmektedir. Tayt aynı zamanda çok kullanışlı ve konforludur. Desen, renk, doku bakımından oldukça çeşitliliği olan ve uygun fiyata da temin edilebilir özelliğe sahiptir. Fakat estetik açıdan her vücut tipi için uygun bir giysi değildir. Buna rağmen ucuz, çeşitli, rahat ve moda olması sebebiyle birçok insanın tercih sebebi olduğu görülmüştür. Sonuç olarak estetik açıdan istenmeyen, göze hoş gelmeyen durumlarla karşılaşmıştır.

¹³⁰ Liechty, Pottberg-Steineckert, Rasband, A.g.e. s.119.

3.5.6. Dış Giysiler

Dış giyim vücudun konumunu vurgulamaktadır. Bel hizasında biten kısa stiller- bolero, yelek, kısa pelerin- kap ve kısa ceketler, vücutta yatay kırılma noktaları sağlar ve kısaltma eğilimindedir. Bazı stilleri özel ayrıntılar ile genel silüeti ve diğerlerinden farklı olarak karakterize edilir. Örneğin; bir Chanel ceket ve hırka ceket, silüetleri benzer olmasına rağmen, hırka ceketin önündeki düğmeler ile farklı bir görüntü sağlanmıştır.

3.5.7. Farklı Tarzlar

Giyimde tamamlayıcı bazı ayrıntılar vardır. Bu ayrıntılar yerinde ve doğru bir şekilde vurgulandığı takdirde hoş bir görsel sunum sağlar. Bunlar; şeritler, fırfırlar, etek üstü fırfır, volan, üst üste dikilen, kıvrımlı parçalardır. Genişlik ve kısalık hissi verir. Aplike cepler, düz giysilerde vücudun konumuna vurgu yapar ve fonksiyoneldir. Ayrıca mütevazı bir sunumdur. Tek sıra kapamalı düğmeler ise bedeni uzun gösterir. Godeler etek, kol ve ceket uçlarına yerleştirilen harekette kolaylık sağlayan parçalardır. Genellikle manşetler, genişletmek ve kısaltmak için kullanılmaktadır. Fiyonklar ise kullanıldığı parçanın konumlarını vurgulamaya yarar.

SONUÇ

İnsan sayısı kadar farklı vücut özelliklerinin olduğu dünyamızda hazır giyim sektörünün varsayımlarında olduğu gibi standart bir vücut tipinin olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla insanların bedensel kalıp ölçülerinin tek tip modeller içinde, belirli ölçülerde sabitleştirilemeyeceği aşikardır. Bu bedensel farklılıklar temelinde öncelikle iklim, kültür ve genetiğe bağlı olarak insan vücut şekilleri çevresel koşullar içinde oluşmaktadır. İnsanların temel ihtiyaçlarından biri olan giyim tüm bu çevresel koşulların etkisinde kalmaktadır. Bu koşulların varsayılan değerler olarak bağımsız değişken olduğu dünyamızda; bireyin sahip olduğu bağımlı değişkenler olarak ekonomik ve sosyal durum, psikolojik etki ve maruz kaldığı iletişim faktörleri ile eşleşmektedir. İlgili tez bağımlı değişkenler ve bağımsız değişkenler arasında oluşan bu eşleşmenin, bireyin salt güzelliğe makul düzeyde erişebilmesi gereken en uygun giysi seçimine odaklanmıştır.

Bu çalışmada öncelikli olarak kadın vücudunun ağırlığı ve uzunluğuna paralel olarak, omuz, göğüs, kalça ve bel genişliğine ilişkin ana noktaların belirgin özellikleri ve bu vücut özelliklerine uygun giysi tercihleri ele alınmıştır. Vücut tipleri sekiz farklı başlıkta incelenmiştir. Bunlar; ideal, üçgen, ters üçgen, dikdörtgen, kum saati, elmas, silindir ve oval vücut tipidir.

Örtünme ve korunma ile ortaya çıkan giyim, zamanla süslenme ve beğenilme arzusuna cevap vermek için bir dışa vurum aracına dönüşmüştür. Buna bağlı olarak, herkesin giyimi kullanma biçimi farklılık göstermiştir. Kimisi giyinmiş olmak için giyinir, kimisi çevresel faktörlerden korunmak için giyinir. Bazılarımız güzellik azusuyla modayı takiben şıklık arayışına gireriz. Bazılarımız maddi gücünü ifade etmek için pahalı ve marka giysiler tüketir. Bir kısım insanlar, makul değerdeki moda taklidi parçaları takiben tüketim çılgınlığına ayak uydurur. Bazılarımız içinse giyim sembolik bir ifadedir. Dini ve geleneksel inançlarımızın bir simgesidir. Dolayısıyla tüm kültürler için, aynı kültür içindeki tüm insanlar için giyimi kullanmanın farklı anlamları vardır. Modern dünyada giyim, genel ifadeyle toplum içerisinde beğenilmek ve göze hoş gelmek için kullanılmaktadır. Beğenilme arzusu özellikle kadınsal bir dürtüdür ve çoğu insanda var olduğu da düşünülür. Giyim; görsel ifade aracı olmakla

birlikte, tercihlerimize bağılı olarak olumlu ve olumsuz sonuçlara da neden olabilmektedir.

Kadınların güzel görünmeye ilişkin olan arayışı geçmişten günümüze süregelmiştir. Bu amaçla, çeşitli malzemeler, takılar, aksesuarlar ve kumaşlar kullanılarak giysiler biçimlendirilmeye ve estetik kaygılar tatmin edilmeye çalışılmıştır. Estetik kaygılarını tatmin etmeyi amaçlayan bireyin, tercihini etkileyen bir faktör olarak modanın manipölasyonuna uğraması, beden tipini gözardı etmesine neden olabilmektedir. Evrensel bir güzellik ölçütünün bulunmadığı gibi, güzellik ve zevk gibi son derece göreceli olan bu kavramların ışığında giyimde güzelliğin ancak giysi-beden ilişkisinin uyum ile sağlanılabilir. Bunun için de kişinin kendi beden özelliklerinin farkında olması ve bu beden özelliklerine uygun giysi tercihlerinde bulunması gerekmektedir.

İyi giyim başlangıçta kişisel bir tarz oluşturmakla mümkündür. Öncelikle karakteristik özelliklerimiz ve beğenilerimizin farkında olup, bu özelliklerin toplumsal yapı, ekonomik durum, sosyal çevre ve estetik değerlerle ilişkisi saptanmalıdır. Hızla değişen ve gelişen modanın altatıcı cazibesine kapılmak, doğru giyinmeye işaret etmez. Doğru giyim için gerekli olan estetik bilince sahip olmak gerekmektedir. Bunun için öncelikle kendi vücut özelliklerimizin farkında olmalıyız. Kendi vücut tipine uygun giyinmeyi hedefleyen bir birey, olabildiğince objektif bir pencereden kendisine bakabilmelidir.

Toplumlarda dönemlere göre değişiklik gösteren ideal kadın vücudu için giysiler üretilmektedir. Ancak bu ideal tanımı içerisinde yer almayan kadınlar için giysi çeşitliliği daha sınırlıdır. Tercihe göre daha pahalıdır ve çoğu zaman beklentileri karşılamamaktadır. İdeal görüntüye yaklaşmayı hedefleyenler bu doğrultuda giysi kullanımında bir odak noktası (Ağırlık Merkezi) oluşturmalarıdır.

Giyside odak noktası vücudun belirgin özellikleri içerisinde göze en çok hoş geldiği düşünülen bölgelerde vurgulayıcı etkiye sahiptir. Vurgulayıcılık; giysideki doku, desen ve renk hileleriyle, tamamlayıcı aksesuar kullanımıyla sağlanabilir. Bu sayede vücut tipinin belirgin özellikleri içerisinde kusurlu olduğu düşünülen bölgeler arka planda bırakılarak odak noktasından uzaklaştırılmış olurlar. Aslında doğru giyimde öncelikle kavranması gereken asıl mesele odak noktası sağlamaktır.

Giysi seçiminde uygunluk sadece vücut tipine uygun giysi tercihleri yapmakla sınırlı değildir. Aynı zamanda giyimin tüm parçaları öncelikle kendi içerisinde uyum sağlamalı ve vücut tipiyle doğru oranda ilişkilendirilmelidir. Bu sayede estetik bir algı oluşturulabilir.

Giysi; teknoloji ve sanatın en estetik ve fonksiyonel ürünüdür. Bir giysideki estetik algı ve fonksiyonellik giysi-beden ilişkisindeki uyum derecesine bağlıdır. Giysi seçimlerinde uyum sağlayabilmek için, vücudun üç boyutlu olma özelliğine karşılık, kup, pens gibi işlemlerle vücudu iyi derecede saran, pili, büzgü gibi detaylarla hareket serbestliği sağlayan, vücut tipinin özellikleri doğrultusunda kusurları gizleyen ve vücudun güzel taraflarını ön plana çıkaran özellikte olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kaliteli kumaşlarla, kaliteli aksesuarlar kullanılarak dikilmiş ve modaya uygun biçimde tasarlanmış bir giysinin her statü ve vücut tipindeki kadın için estetik anlam ve değer taşıması beklenemez. Giysiler, vücut tiplerinin özellikleri neticesinde farklı algılara sebep olurlar. Bazı giysiler, kimisini olduğundan daha uzun, daha kısa, daha şişman ya da daha zayıf gösterebilmektedir. Bunun nedeni; desen, doku, renk ve biçimin giysi-beden ilişkisine olan etkisidir. Giysi seçiminde renk, çizgi, doku ve desen kullanımı bir modelin tasarımında belirleyici faktörlerin başında gelmektedir. Renk, çizgi, kumaş dokusu ve kumaş üzerine uygulanan desen motifleri ve ölçekleri fiziksel özellikleri önemli ölçüde etkilemektedir. Bu faktörlerin psikolojik ve fizyolojik etkileri vardır. Bu etkiler açıklık-koyuluk değerleri, tamamlayıcı ve zıtlık etkisi, vurgulayıcı ve dikkat dağıtıcı olma özelliğiyle orantılı olarak amacına uygun şekilde kullanılmalıdır. Giyside desen kullanımı görsel ifadeyi belirleyen en önemli faktör olduğu görülmüştür.

Giysi seçimleri hakkında belli bir kesimin sadece bedenini giydirmekle kalmayıp, aynı zamanda ruhunu giydirdiğini görmekteyiz. Bu tip kimseler, estetik kaygı taşımaksızın (ya da kendilerince göze hoş geldiklerini düşünerek) yaptıkları giysi tercihlerinde kişisel beğenilerini ön plana çıkarmaktadırlar. Bazı giysilerin sıkça kullanımı ise vücut tipini doğrudan şekillendire bilmektedir. Örneğin; düşük belli pantolon kullanımı da sıkça karşılaşılan bir giysi problemine dönüşmüştür. Düşük belli

giysiler kalça, basen ve göbek bölgesinde yağlanmalara sebep olmaktadır. Özellikle alt bedeni geniş olan vücut tipleri için uygun olmadığı görülmüştür.

Hazır giyim sektöründe her firma kendi satış politikası doğrultusunda tasarımlar yaparak pazara sunmaktadır. Belli başlı standart ölçü ve kalıplar, kumaşlar, renk ve desenler kullanılmaktadır. Bu sisteme rağmen insanların vücut ölçü ve oranları bireyden bireye ve toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Farklı vücut özelliklerine sahip bireyler bu standart değerler sebebiyle kendi vücut özelliklerine uygun giysi bulamamaktadır. Dileğimiz üretici firmaların vücut tipleri konusundaki bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak giysi kalıpları üzerinde fonksiyonelliği geliştirmeleri, tüketicilerin ise vücut özelliklerinin farkında olup bu doğrultuda uygun seçimler yaparak beden estetiklerine özen göstermeleridir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- ADAMS-GELLER, Paige., BORDEN, Ashley., RIGHT, Zibby.; **Your Perfect Fit**, McGraw Hill, New York, 2008.
- AKIN, G., **Antropometri ve Ergonomi**, İnkansa Ofset Matbaacılık, Ankara, 2001.
- AKYÜZ, N., **Farklı Giyim Düzeyindeki Tüketicilerin Giyim Eşyası Satın Alma Davranışları**, Ankara, 2006.
- DAVIS, M. L., **Visual Design in Dress**, Prentice Hall, (3.baskı), New Jersey, 1996.
- KEMP-GATTERSON, B., STEWART, B., L., **Apparel Concepts and Practical Applications**, Fairchild Publications, 2009.
- KIRZIOĞLU, N. Görgünay; **Giyim Sanatı ve Kişisel Görünüm (Sağlık ve Görgü Kuralları ile)**, Ankara, 1992.
- LIECHTY, Elizabeth L. , POTTBERG-STEINECKERT Della N. , RASBAND ,Judith A. ,**Fitting and Pattern Alteration: A Multi-Method Approach to the Art of Style Selection**, Fairchild Books, (2. Baskı), Amerika, 2010.
- MARSHALL, Suzanne G. , JACKSON, Hazel O., STANLEY, M. Sue., KEFGEN, Mary., TOUCHİE-SPECHT Phyllis. ; **Individuality In Clothing Selection and Personal Appearance**, (6. Baskı), Pearson Education, New jersey, 2004.
- OĞUZ, B., **Türk Halkının Kültür Kökenleri 4.Dokuma ve Giyim Teknikleri**, (1. Baskı), Anadolu Aydınlanma Vakfı Yayınları, İstanbul, 2002.
- PLUMMER, Nancy, **Your Personal Style**, Fairchild Books, New York, 2009.
- SEZER, H., **Hazır Giyim Üretimi**, Bizim Büro Basımevi, Ankara , 1992.
- WILLARD, Dana, **Fabrics A to Z (The Essential Guide to Choosing and Using Fabric For Sewing)**, Abrams Books, New York, 2012.

WISBRUN, Laurie, **Mastering The Art Of Fabric Printing and Design(Techniques, Tutorials and Inspiration**, Chronicle Books, Amerika, 2011.

EDİTÖRLÜ KİTAPLAR

BORA, Tanıl. , KALAYCI, Nurten. , GEN, Elçin (Ed.), **Modern Kültürde Çatışma**”, SIMMEL, G., İletişim Yayınları, İstanbul, 2003.

ÇELİK, Özge (Ed.), **Moda ve Gündemleri; Giyimde Sınıf, Cinsiyet ve Kültür**, CRANE, D., Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2003.

ERK, Nurten (Ed.), **Dünden Bugüne Giyim Kültürü ve Moda**, GÜRSOY, A. Tahir, , Mithat Giyim Yayınları, İstanbul, Temmuz 2004.

ŞİMŞEK, Cem (Ed.), **Giysi Sembolizmi Ve Giysinin Çok Anlamlılığı**, FLUGEL, J. C.

TEZLER

GERÇEK, M., **Giyimde ” Kültürel Taşıyıcılık**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, 2012.

TOKTAMIŞOĞLU, Z. **Ankara’nın Değişik Sosyo-Ekonomik Kesiminde Yaşayan Türk Kadının Giyim Eğilimi ve Bunu Uygulayabilme Olanakları**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1994.

BOZKURT, B. **Vücut Hareketlerinin Giysi Özellikleri Üzerine Etkileri**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 1995.

YAYINLANMIŞ BİLDİRİLER

AYDIN, S., **Çağdaş Giysi Tasarımında Öge ve Prensipler**, 1. Türkiye Hazır Giyim ve Konfeksiyon Kongresi , Gökhan Matbaası ve Mücellit Hanesi, İstanbul, 1993.

KOÇKAR, M. T., **Halk Kültüründe Giyim Kuşam ve Süslenme**, Uluslararası Sempozyum Bildirileri, Eskişehir, 2008.

GÖNEN, E. Bayraktar, Özgen, Ö. , **Hazır Giyim Tüketiminde Antropometri**, 3. Ergonomi Kongresi, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara, 1991.

İTERNET/SÜRELİ YAYINLAR

ÖZPULAT, F., YURT, D., **Günümüz Baskı Desenleri Kumaşlarında Desen Tarzları ve Teknikleri**, Akdeniz Üniversitesi G.S.F. Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, “1. Uluslar arası Moda ve Tekstil Tasarımı Sempozyumu”
<http://edergi.akdeniz.edu.tr/index.php/akdenizsanat/article/viewFile/427/353>,
(02.04.2015)

TEZCAN, M. **Giyim Olgusuna Sosyo-Kültürel Bakış ve Türklerde Giyim**,
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/513/6345.pdf> ., (19.10.2014)

ÖZDEMİR, G. , KURU, S. , **Genç Büyük Beden Tüketicisi Bayanların Gömlek-Bluzda Karşılaştıkları Model Kaynaklı Sorunların İncelenmesi**, e-Journal of New World Sciences Academy, Cilt No:5, Sayı No: 3, s. 168.,
[file:///C:/Users/Acer/Downloads/5000061833-5000079584-1-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Acer/Downloads/5000061833-5000079584-1-PB%20(1).pdf).,
(19.10.2014)

DiĞER İTERNET KAYNAKLARI

Bathers: <http://www.wikipaintings.org/en/pierre-auguste-renoir/the-large-bathers-1887>

Desen: <http://www.artlandia.com/wonderland/glossary/>

Marilyn Monroe: [http://www.pinterest.com/pin/54817320435973388/\(2\)](http://www.pinterest.com/pin/54817320435973388/(2))

Zolner Effect: <http://hafif.org/yazi/optik-illuzyonlar-i/>

Ebbinghaus (Titchener) illüyonu: <http://kenancanol.com/2014/ebbinghaus-ilizyonu-nedir/>

DünyaNüfusu:http://tr.wikipedia.org/wiki/N%C3%BCfuslar%C4%B1na_g%C3%B6re_%C3%BClkeler_listesi

SÖZLÜKLER

Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedi, 8. Cilt, S. 857.

ÖZGEÇMİŞ

10 Mayıs 1989 tarihi, İstanbul İli Kadıköy İlçesi doğumluyum. İlk, Orta ve Liseyi İstanbul'da tamamladıktan sonra, Ankara Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Moda Tasarımı Öğretmenliği Bölümüne kaydoldum. Lisans Programımı bölüm ikincisi ve sınıf birincisi olarak 2012'de tamamladıktan sonra İstanbul'a döndüm. 2012 yılında Beykent Üniversitesi Tekstil ve Moda Tasarımı Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladım.

Sinem VATANDAŞ